

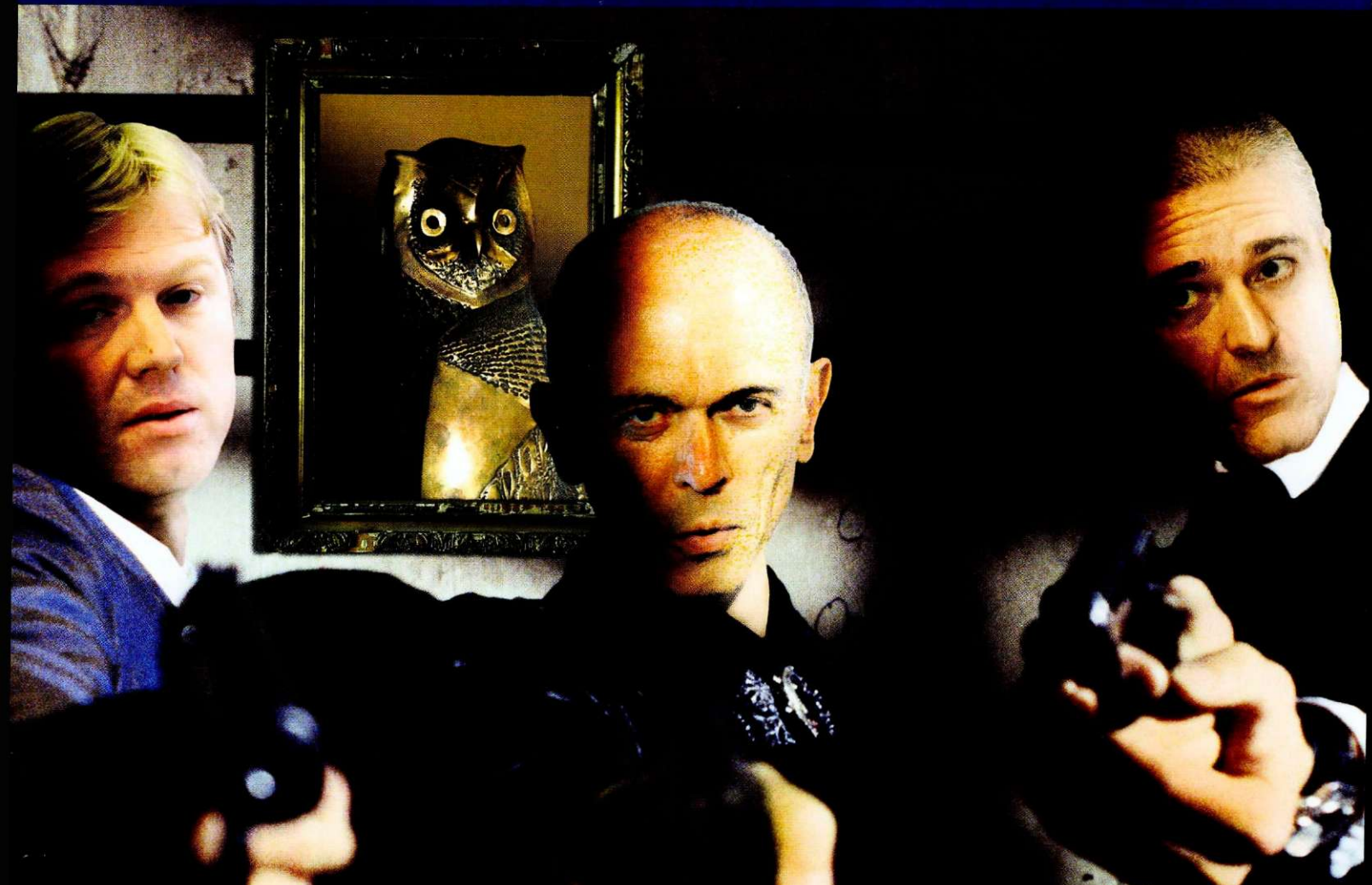

POLITIKA
**BO POMLADNI
KANDIDAT?**

OSEBNOSTI
**OČE NARODA PRED
DRUGO SVETOVNO VOJNO**

DEMOKRACIJA

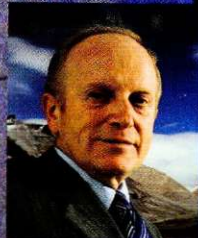
AGENTJE Z ERJAVČEVE

Objavljamo drugi del poročila o nepravilnostih v delovanju Sove. Pojavljajo se novi indici o zlorabi Sove v času vladavine LDS.

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Dr. Jože Zagožen

HSE uspešno uresničuje zastavljene cilje

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **7 aparatov GSM Samsung SGH-X680.**

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 6 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. junija 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Samsung SGH-X680:

teža: 90 g, velikost: 88 x 44 x 19 mm,
čas pogovora: do 360 minut,
čas pripravljenosti: do 250 ur,
30 MB vgrajenega spomina,
snemanje videoposnetkov,
zvočna beležka (diktafon),
barvni grafični zaslon (65.536 barv),
koledar.

MMS³ MP3

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Slovenski Watergate?

Metod Berlec

Pretekli teden je pravosodni minister Lovro Šturma predstavil drugo vmesno poročilo delovne skupine za oceno dela Slovenske varnostno-obveščevalne agencije na področju financ. Ugotovitve so alarmantne. V okviru finančnega poslovanja agencije so ugotovili, da agencija razpolaga s finančnimi sredstvi, ki niso proračunskega izvora. Po navedbah agencije gre za finančna sredstva, pridobljena iz tujine. S temi sredstvi se posluje izključno gotovinsko in brez dokumentacije. Se pravi, da v tajnem fondu Sove obstaja tudi »črni«, nelegalni fond, ki nima ustreznih zakonskih podlag. Še več, agencija za pridobivanje in porabo neproračunskih sredstev nima pravne podlage, opredeljene v zakonu ali v kakem drugem podzakonskem aktu. Z obstojem t. i. črnega fonda nista bili seznanjeni niti vlada niti parlamentarna komisija za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb. Sova naj bi bila po nepreverjenih podatkih o tem poročala predsedniku vlade, vendar tako premier Janez Janša kot tudi Andrej Bajuk, ki je bil predsednik vlade leta 2000, to zanikata. Zato ne preseneča, da se je s tem fondom poslovalo precej po domače. Kot je ugotovila delovna skupina, so iz tega fonda uslužbencu Sove, ki je do tedaj upravljal s tem fondom, ob odhodu v pokoj kupili ročno uro v vrednosti več kot pol milijona tolarjev, nakup pa v dokumentih prikazali kot mednarodno sodelovanje. Iz fonda so na željo urada predsednika republike plačali letalsko vozovnico za Drnovškovega zdravilca Sardeshmukha Sadananda, ki se ukvarja z Ayurvedo oziroma alternativno medicino. Predsednik republike Janez Drnovšek je torej zlorabil Sovo za svoje zasebne interese. Obstaja sum, da je bilo tovrstnih zlorab še več.

In kako se je na to odzval Drnovšek? »Tam na vladi imajo nekakšno komisijo za obrekovanje. Ne bom komentiral obrekovanj in negativnosti. Žalostno, da so nekateri tako nizko padli, da me je kar sram za nekoga od njih, recimo pravosodnega ministra Lovra Šturma.« Za Janšo pa je dejal, da upa, da ima »kaj pametnega za početi«. »Očitno slabo prenašajo kritike in resnico, naj-

bolje je, da ukinemo predsednika, pa bo mir in potem ne bo nihče več kritiziral vlade,« je cinično dodal predsednik republike. Drnovšek se je s tem izognil resnemu odgovoru in se postavil v vlogo nedolžne žrtve, ki jo tako rad igra v javnosti. Ministra Šturma so Drnovškove besede začudile, saj od njega pričakuje, »da bi se odgovorneje opredelil do resnih ugotovitev delovne skupine«. Nad vse sporno pri tem je, da Drnovšek s tem omalovažuje uradne ugotovitve državnih organov, čeprav bi moral že po funkciji skrbeti za njihovo čim večjo verodostojnost in integriteto ...

Očitno je, da je Janez Drnovšek v navezi z dolgoletnim direktorjem Sove Iztokom Podbregarjem na močno sporen način izkoriščal nekatere »storitve« agencije. Podbregarja je še kot predsednik vlade imenoval za načelnika generalštaba Slovenske vojske, nato za direktorja Sove, danes pa je njegov svetovalec. Da so njuni stiki zelo tesni, ne nazadnje kaže dogajanje, povezano z Drnovškovim poskusom reševanja darfurske krize. Takrat je Drnovšek Iztoka Podbregarja, ki je bil še direktor Sove, kot posebnega odposlanca poslal v Kartum na pogovore s sudansko vlado. Ko ga je hotel poslati še drugič, predsednik vlade Janez Janša tega ni dovolil, saj nekakšne diplomatsko-humanitarne misije pač ne sodijo v pristojnost direktorja Sove.

Govorice o zlorabi Sove v politične namene v času vladavine Liberalne demokracije Slovenije zdaj dobivajo nove razsežnosti. Šlo naj bi za nekakšen slovenski Watergate. Nekateri v Sovi naj bi se bili namreč ukvarjali z nezakonitim prisluškovanjem takrat opozicijski LDS, informacije pa naj bi bili posredovali vodilnim v LDS, predvsem njenemu predsedniku Janezu Drnovšku in njegovemu pomočniku ter dolgoletnemu generalnemu sekretarju LDS Gregorju Golobiču. Nekateri pri tem omenjajo tudi nekdanjega predsednika republike Milana Kučana. Postavlja se vprašanje, ali bo nadaljnji nadzor Sove s strani vladne delovne skupine to potrdil. Dobri poznavalci te problematike pravijo, da so o tem nekateri celo pripravljene pričati na sodišču. Se bodo stvari končno postavile na pravo mesto? ■

Nekateri v Sovi naj bi se bili ukvarjali z nezakonitim prisluškovanjem takrat opozicijski SDS, informacije pa naj bi bili posredovali nekaterim vodilnim v Liberalni demokraciji Slovenije.

UVODNE STRANI

- 9 Klinika z dolgo brado
10 Pogledi: Figov list
11 Kolumna: Temnice

POLITIKA

- 12 V koaliciji zadovoljni z doseženim
14 Bo Peterle kandidat pomladnih strank?
17 Drnovškov finančni obvod
20 Priložnost izgubljena ne vrne ...

SLOVENIJA

- 22 Sindikalno tarnanje v policiji
24 Privatizacija NKBM
26 Izzivi slovenskih družin
28 Stanje v Gorenjski regiji
32 Koroška niso le table

TUJINA

- 34 Odhod sončnega Tonyja
36 **Globus:** Kraljica obiskala ZDA
37 **Tuji tisk:** Draga vojna s terorizmom

INTERVJU

- 38 Dr. Jože Zagožen

DOMOZNAVSTVO

- 42 Sakralna dediščina Kočevske
44 Zlata doba Karnija
46 Duhovnik in politik
50 **Naši kraji:** Kobarid
54 Tango, fado in afriški ritmi

OGLEDALO

- 56 **Film:** Favnov labirint
58 **Avtomobilizem:** Honda CR-v 2,0i
60 **Znanost:** Nanorevolucija
62 **Šport:** Izgubljamost stik z Evropo
64 **Črna kronika:** Zmrcvarjeni mladički
66 **Rumeno:** Uslišana srbska molitev
68 **TV Kuluar:** Čas vojne
74 Dvoličnost poslanke Majde Širca

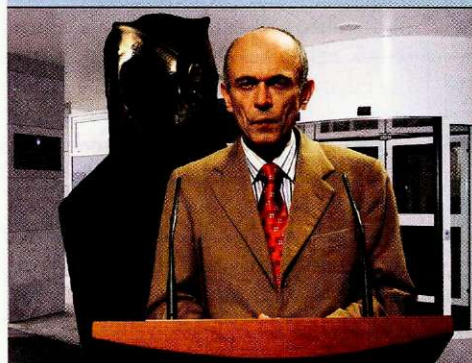
38 Intervju: dr. Jože Zagožen

S predsednikom Janšo in ministrom Vizjakom nisem v sporu, kar bi si nekateri očitno srčno želeli. Z ministrom Vizjakom sva uskladila vsa odprta vprašanja in ga v celoti podpiram pri njegovem delu. Res pa bi bilo dobrodošlih nekaj več osebnih stikov in pogovorov ...

14 Pohod na državni vrh

Predvolilna kampanja pred jesenskimi predsedniškimi volitvami dobiva vse jasnejše oblike, čeprav se Borut Pahor, po javnomnenjskih raziskavah glavni favorit, še ni odločil za kandidaturo. Kot kaže, bodo Lojzeta Peterleta pri predsedniški kandidaturi podprle vse tri pomladne stranke.

17 Drnovškov finančni obvod

Pregled, ki ga je v Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji (Sova) opravila vladna komisija, je odkril, da Sova poleg posebnega fonda razpolaga še s t. i. črnim fondom. Se denar iz časov divjega lastnjenja vrača nazaj v Slovenijo?

46 Duhovnik in politik

V obdobju med obema svetovnimi vojnami je bil najuglednejši slovenski politik dr. Anton Korošec, vodja Slovenske ljudske stranke. Bil je celo edini ne srbski predsednik vlade v nekdanji Kraljevini Jugoslaviji. Rodil se je pred sto petintridesetimi leti.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Savojic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

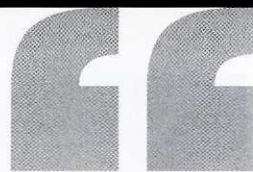
Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

ZAPISUJEMO ZGODOVINO

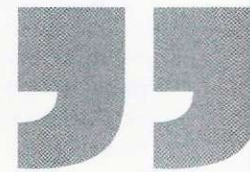

Veljko Kadijević in Janez Drnovšek, 1989

**Stanje se zdi slabše
kot ob koncu 80. let.**

(Janez Drnovšek, februar 2007)

tednik
DEMOKRACIJA

Padanje dol

Aleksander Škorc

Končno je naš "ljubljeni" postal častni meščan Ljubljane. Ustoličil ga je Janković osebno in tako dokončno razjasnil, kaj je bilo v ozadju njegove županske kandidature. Mestna opozicija pa je s svojo bazo vred od groze padla dol.

Tudi večni "pionirček" Zoran je padel dol (to je tisti poznavalec medvojnje popscene, ki s ponarejenimi roleksi zavaja natakraje in čigar sinek je brcal žogo že v materinem trebuhu). Nemudoma je zbral gručo otrok in jim, vzhičen nad častmi nekdanjega predsednika, v solzah zapel nekaj lepih pionirskih napevov. Mulci pa niso nič dol popadali. Učinkoviteje bi bilo, ko bi prepeval borčevski eliti, a kaj ko je le-ta od silnega proslavljanja večne zmage že zdavnaj na tleh in še vedno pada.

DJ prizadevno išče kandidata za guvernerja BS. Upati je, da bo še dolgo iskal in ne bo od podhranjenosti prekmalu dol padel. Odkar se je intenzivno posvetil svojemu delu, vlada v državi prečudovit mir.

Operacijske mize v zelo skrivnostnih okoliščinah tudi dol padajo. Nihče ne ve zakaj, a menda je stvar dokaj preprosta. Nikoli namreč še niso bile priče tako kvalitetnim operacijam in ni čudno, da jih ob kakšnem večšem rezu še bolj večjega kirurga vrže po tleh.

Tudi Silvo Plut se je odločil, da pade dol. In sedaj nekateri negodujejo, ker naj bi ga raztrosili na "posvečenem" koščku zemlje, kjer naj bi nekoč predvidoma tudi oni sami gnojili travo. Čudno. Dokler je bil živ, je smel biti med nami, sedaj pa naj ne bi smel. Saj je vendar med nami gor rasel in ni bil nič drugega kot nekoliko slikovitejši odraz naše čudovite družbe. Kot da bi bila družba paradiznik, on pa dvojni paradiznikov koncentrat. Tega mu res ne bi smel nihče posebno zameriti, še manj pa trditi, da so ga, Pluta, vzgajali "Venerijanci", ker ga niso. Oni imajo preveč dela z raznimi predsedniki.

Pa še to. Noben košček zemlje ne more biti bolj svet od drugega, kot tudi noben človek ne more biti sveteljši od drugih, ker kot je bilo rečeno: "Iz očetove hiše prihajamo in vanjo se vračamo." Tako res ne more biti drugače, kot da smo vsi enaki. Sami bratje in sestre torej in razlika med nami je le v tem, da so nekateri nekoliko "starejši" in drugi "mlajši". In če nekateri menite, da spadate med "starejše", pomagajte vendar "mlajšim", da bodo lažje odrasli, in ne zmerjajte jih za vsako malenkost; tudi vi ste bili nekoč (če niste še vedno) "mlajši".

Naj takoj dol padem, če vem, kaj sem hotel povedati.

H-umor

»Zelo me je motil Ropov besednjak in tudi njegova izjemna agresivnost. Za vsakega človeka je našel kak živalski dodatek.«

(Nekdanja ljubljanska županja in članica LDS je razkrila človeško naravo nekdanjega predsednika LDS in vlade Antona Ropa, ki je po novem član SD.)

»Mislim, da je Drnovšek marsikomu trn v peti ne glede na to, da je kot takšen, tako mislim, izrazito nenevaren.«

(Poslanica Cveta Zalokar Oražem se čudi, da imajo predsednika države nekateri v želodcu.)

»Če bi Peterle zmagal, bi to bila njihova zasluga, ker bo izgubil, pa bo to krivda socialistične akcije Peterleta in NSi.«

(Gregor Golobič je našel dežurnega krivca za morebitni Peterletov poraz na predsedniških volitvah.)

»Materialni stroški so samo tisti, ki so nujno potrebni za delovanje komisije: papir in elektrika.«

(Protikorupcijski borec Drago Kos za delovanje svoje komisije ne potrebuje veliko sredstev.)

»Če bi zlata ribica prišla k ministru za razvoj in bi mu izpolnila tri želje, bi to bile: prvič, da bi imeli Slovenci več otrok. Drugič, da bi sodišča delala hitreje. In tretjič: da bi levica in sindikati presegli razredni boj.«

(Minister za razvoj Žiga Turk je razkril svoje tri najbolj vroče želje.)

»Delam v javnem sektorju in sem dirigent zelo razglašene 850-članskega orkestra.«
(Direktorja Onkološkega inštituta Zvonimirja Rudolfa včasih pošteno bolijo ušesa. Ne vpraša pa se, koliko je za to tudi sam kriv.)

»O, teh pa ne, naj kar ostanejo, kjer so!«
(Marija Bončina s Čadrga na Tolminskem ne bi sprejela ponudbe, da bi v njeno vas naselili družino Strojjan, potem ko so sprejeli narkomane.)

»Najbolje, da kar ukinemo predsednika. Pa bo mir!«
(Predsednik države Janez Drnovšek je tako sit kritik na svoj račun, da bi se kar ukinil.)

»Ne verjamemo v neodvisnost, brezideološkost in neinstitucionalnost. Zato smo tudi ustanovili svojo lastno državo, NSK (Neue Slowenische Kunst, op. ur.)«
(Skupina Laibach se najbolje počuti, ko deluje kot država v državi.)

»Ne prodajaj ničesar, česar ni treba prodati. Nobenega razloga ni, da bi o vsem odločali tujci, če znamo odločati sami.«
(Ekonomist Jože Mencinger prisega na Titovo geslo: »Tujega nočemo, svojega ne damo.«)

»Novorečna oblastna krilatica 'uravnoveženi medij' je zgolj superlativ pojma 'režimski': režimski, bolj režimski, uravnovežen.«
(Vlado Miheljak je pogruntal oblastniški »novorek«, ki ga v času vladavine LDS ni poznal.)

»Ni pomembno, ali je lastniku ime Jožef ali Johann, temveč kako bo zagotovil konkurenčen razvoj podjetja.«
(Poslanec in ekonomist Matej Lahovnik se ne ukvarja preveč z vprašanjem, kdo naj bo lastnik slovenskih podjetij.)

Ne plinskemu terminalu

Čeprav se v javnosti še niso polegale govorice, po katerih naj bi država v dogovoru z gospodarskimi subjekti (glavni interesent naj bi bila Luka Koper) gradila plinski terminal, je koprski župan Boris Popovič v sredo, 9. maja, odločno zavrnil vsakršno možnost za to.

Skrbi je sprožil Robert Časar, predsednik uprave Luke Koper, ki je za enega od dnevnih časnikov govoril o smotnosti takšne naložbe. Po nasprotnih zagotovilih okoljskega ministrstva je zdaj Popovič z odmevnim nastopom zagotovil, da plinskega terminala ne bo, dokler bo on župan Kopra. Na tiskovni konferenci, na kateri so bili zaradi občutljivosti in pomena tematike tudi župani sosednjih občin, italijanskih Milj, Pirana in hrvaškega Buzeta, je prvi mož mestne občine Koper (MOK) pojasnil, da v nadzornem svetu Luke Koper, katerega član je tudi sam, nikoli ni bilo govora o terminalih, vendar gospodarstveniki ne morejo o tem samovoljno odločati. Tako kot je koprski mestni svet nasprotoval terminalom v Tržaškem zalivu, je Popovič prepričan, da bodo svetniki na napovedani izredni seji zavrnil tudi terminal na območju MOK.

Župan je omenil tudi kontroverzno obnašanje koprskih Socialnih demokratov, saj naj bi bil njihov član, nekdanji župan in zdajšnji poslanec Aurelio Juri nekdanj zagovarjal graditev podobnega terminala v Bertokih. No,

Koprski župan Boris Popovič

iz MOK so na vodstvo RTV Slovenija poslali tudi pisni protest zoper obnašanje novinark koprške redakcije Eugenije Carl. Po mnenju županovega kabineta se je Carlova vedla skrajno neprofesionalno, s tem da je motila županovo pojasnjevanje z medklici in komentarji, s katerimi je izražala svoje nestrinjanje s povedanim. Zaradi tega na MOK pričakujejo, da bodo odgovorni na RTV prednostno obravnavali omenjeni »incident«. M. V.

Modrosti tedna

»Mogoče je po petnajstih letih naše ustave čas, da se pogleda tudi ustavna vloga predsednika države. Funkcijo je treba gledati ločeno od osebe, ki jo trenutno opravlja. Odnos do predsednika in njegovih pristojnosti ne sme biti funkcija trenutnih simpatij z vladajočo koalicijo, opozicijo ali kom drugim. Sem za to, da so pristojnosti predsednika države zapisane v ustavi, ne pa v zakonih, ker sicer lahko vsaka vlada jemlje in daje pristojnosti z navadno večino.«
(Predsedniški kandidat Lojze Peterle)

»Toda prava resnična svoboda je, da so leta 2007 v personalni mapi sarno kadrovske podatki o zaposlitvi, da lahko zamenjaš delodajalca z drugim delodajalcem, ne pa da se pot medijske svobode konča z zaporom. Svoboda je tudi, da ne obstaja vsesplošna prepoved objavljavanja in da so lahko lastniki medijev samo tisti, ki to lastnino plačajo in zanjo odgovarjajo s svojim kapitalom. Bralci so tisti, ki bodo svobodo verificirali in kapitalizirali, ne pa tisti, ki se samooklicujejo za kriterij medijske svobode. Prava tranzicija medijev se je z letom 2004 šele začela in duh dogovorjene medijske svobode je končno ušel iz steklenice.«
(Direktor Nove revije Tomaž Zalaznik)

25. junij za referendum o vstopu Hrvaške v EU

Novoustanovljeni Zavod 25. junij, ki ga vodi predsednik Marjan Podobnik, je na tiskovni konferenci v ponedeljek napovedal, da bo, če bo Hrvaška še naprej posegala po slovenskem ozemlju, zahteval razpis referenduma o vstopu Hrvaške v EU. Kot je na tiskovni konferenci dejal Podobnik, bodo razpis referenduma zahtevali v dveh primerih. Prvič v primeru, če bo Hrvaška v času sklepnih pristopnih pogajanj za vstop v EU nadaljevala s poseganjem po Piranskem zalivu in poskušala Sloveniji še naprej onemogočiti neomejen dostop do mednarodnih voda (v tem primeru bodo zahtevali referendum na morebitno ratifikacijo pristopa Hrvaške k EU v parlamentu), drugič pa, če bi parlament ratificiral dogovor o ureditvi mejnih vprašanj s Hrvaško, ki Sloveniji ne bi zagotavljal dostopa na odprto morje in celovitosti Piranskega zaliva. V ta namen so v zavodu že začeli zbirati podpise (obrazec je mogoče najti na internetni strani www.25junij.si), s katerimi lahko posamezniki potrdijo svojo pripravljenost, da bodo podpisali referendumsko pobudo, če bo do nje prišlo. Po Podobnikovih besedah gre za zdaj le za informativne obrazce, ki jih bodo uporabili za obveščanje, ko (če) bo do pobude zares prišlo.

Zavod 25. junij: »Piranski zaliv nikoli ni bil hrvaški.«

Po Podobnikovih besedah v Zavodu 25. junij vstopu Hrvaške v EU ne nasprotujejo. Prav tako Slovencem ne odsvetujejo, naj letujejo na Hrvaškem. »Nasprotujejo pa temu, da si Hrvaška lasti nekaj, kar nikoli v zgodovini ni bilo njeno. Verjetno se tudi Hrvatje ne bi strinjali, če bi Slovenci zahtevali neki predel Zagreba, ki nikoli ni bil slovenski. Tako tudi mi nasprotujemo temu, da si Hrvaška lasti Piranski zaliv, ki nikoli v zgodovini ni bil hrvaški,« je dejal Podobnik. Podobnik o tem, da referendum ne bi bil uspešen, ne dvomi, kot potrditev tega pa je navedel podatke, ki jih je v aprilu na reprezentativnem vzorcu opravila ena izmed javnomnenjskih agencij. »Podatki so pokazali, da bi proti vstopu Hrvaške v EU, če ta pred tem ne bi rešila odprtih vprašanj s Slovenijo, glasovalo 64 odstotkov vprašanih, 22 odstotkov

Meja v Istri skozi zgodovino

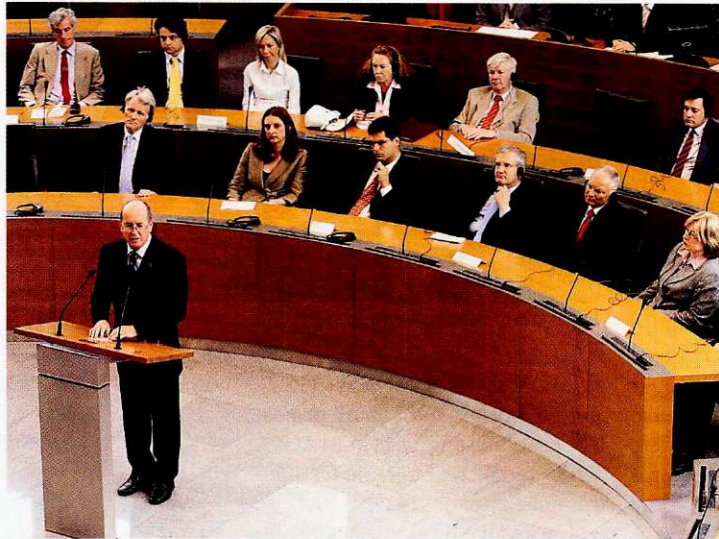
bi jih bi bilo za, 15 odstotkov pa jih o tem še nima izdelanega mnenja,« je dejal Podobnik.

Na tiskovni konferenci, na kateri so sodelovali tudi nekateri znani strokovnjaki za geodezijo in zgodovino, so predstavili tudi zemljevid, ki ga je za 25. junij pripravil Geodetski inštitut Slovenije. Zemljevid kaže slovensko mejo skozi različna zgodovinska obdobja, od srede pa ga je že mogoče kupiti v knjigarnah Mladinske knjige. A. K.

Koraki v prihodnost Evrope

Odbor državnega zbora za zadeve Evropske unije je minuli teden s slavnostno sejo zaznamoval dan Evrope. Predsednik DZ France Cukjati je ob tem poudaril, da praznik 9. maja ni spomin na zmago enega nad drugim.

Gre namreč za zmago nad neprijateljstvom in vojnami – spomin na miroljubno vizijo združene Evrope Roberta Schumana. Prav prijateljstvo je bilo po njegovih besedah tudi temelj združevanja držav stare celine, saj se »vsaka skupnost, združena s silo, lahko zruši«. Cukjati je spomnil, da je bilo v zgodovini več poskusov združevanja Evrope – od Rimljanov, Napoleona pa vse do Hitlerja, vendar so bile to sanje o združenju na podlagi vojaške sile. Rodilo se je tudi nekaj idej zunaj vojaških krogov, kakršna je bila Churchillova leta 1946 in še pred tem vizija filozofa iz časa francoske revolucije Victorja Hugoja, vendar so te ostale le na papirju. Tudi Evropska skupnost bi se lahko zrušila, če bi v njej vzpostavili zakon močnejšega in ne bi več upoštevali načela spoštovanja slabotnih,

Predsednik DZ France Cukjati je poudaril pomen miroljubnega združevanja Evrope.

opozarja predsednik državnega zbora. »Zavedati se moramo, da smo le ena generacija v zgodovini Evropske unije in da lahko naredimo pozitiven korak naprej ter zanamcem pustimo Evropo z istim občutkom, z istimi usmeritvami nadaljnje graditve,« je sklenil Cukjati.

Govoril je tudi veleposlanik Nemčije, predsedujoče EU, Hans Joachim Goetz in poudaril, da se mora Evropa soočiti zlasti z izzivom institucionalnih reform. Predsednik odbora Anton Kokalj pa je dodal, da je EU resnično »najspešnejši skupni projekt evropskih narodov« tudi zato, ker prebivalci unije delijo podobne vrednote.

Dan Evrope je Svet EU sprejel na vrhu v Milanu leta 1986 v spomin na deklaracijo nekdanjega francoskega zunanjega ministra Roberta Schumana, ki je 9. maja 1950 predstavil svoje zamisli o organizaciji nadnacionalnega gospodarskega sodelovanja v Evropi. Komaj leto pozneje so bile njegove ideje uresničene v Evropski skupnosti za premog in jeklo, iz nje pa sta kasneje izšli Evropska gospodarska skupnost in Evropska unija. P. A.

300 let stolnice

Ljubljanska stolna cerkev sv. Nikolaja v letošnjem letu praznuje okrogli jubilej, saj je osmega maja minilo tristo let, odkar je bila stolnica posvečena. Graditi so jo začeli leta 1701 na pobudo tedanjega ljubljanskega stolnega dekana in generalnega vikarja ljubljanske škofije Janeza Antona Dolničarja ter s pomočjo arhitekta, jezuita Andrea Pozza. Stolnica je bila končana leta 1706, leto dni zatem pa je bila posvečena. V 19. stoletju je bila zgrajena tudi kupa. V letih po posvetitvi je bila stolnica poslikana z različnimi poslikavami, ki sta jih prispevala Giulio Quaglio in Matevž Langus, pa tudi s kiparskimi umetninami Angela Puttija in Francesca Robbe. Pred nekaj leti je dobila tudi dvoje bronastih vrat, ki sta jih s portreti slovenskih škofov ter dogodki iz zgodovine krščanstva izklesala kiparja Mirsad Begić in Tone Demšar. Ob

Slavnostna maša v stolnici

tristoletnici ljubljanske stolnice je v nedeljo, 13. maja, slovesno mašo daroval ljubljanski nadškof Alojz Uran, že pred tem pa je bil na Teološki fakulteti v Ljubljani teološki simpozij, posvečen ljubljanski stolnici. Obletnici stolnice sta bila posvečena tudi koncerta ljubljanskih bogoslovcev in Koralnega zbora Akademije za glasbo pod vodstvom prof. Toneta Potočnika. G. B.

Zahvala botru

Na ljubljanskem gradu je ljubljanski župan Zoran Janković po slavnostni seji mestnega sveta v sredo, 9. maja, podelil nazive častnega meščana Ljubljane. Naziv častnega meščana Ljubljane so letos prejeli pisateljica Kristina Brenkova, pesnik Tone Pavček in nekdanji predsednik države Milan Kučan. Imena vseh treh častnih meščanov Ljubljane so bila znana že 23. aprila, ko je o njih precej burno razpravljala ljubljanski mestni svet, saj Milan Kučan velja za dolgoletnega političnega botra sedanjega ljubljanskega župana Zorana Jankovića. Kučana so za častnega meščana predlagali Jure Apih, Miran Goslar, Dušan Jovanovič, Matjaž Kmecl, Janez Kocijančič, Jože Mencinger, Vlasta Nussdorfer, Mitja Rotovnik in Boštjan Žekš. Na seji je predlog podprlo 29 svetnikov, proti jih je bilo 13. Kljub večinski podpori predlogu pa je Jankovića na slavnostni seji mestne

Milan Kučan in Zoran Janković

ga sveta očitno zmotila odsotnost mestnih svetnikov iz vrst SDS, ob kar se je obregnil tudi v svojem govoru, prav tako pa je okrcal nekatere predstavnike države, ki si po njegovih besedah niso vzeli časa za praznik prestolnice, ki se je pred 62 leti osvobodila fašizma in nacizma. G. B.

Klinika z dolgo brado

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Poskus diskreditacije Nekateri nove afere, ki jih poskuša ustvariti eden od slovenskih medijev, pri tem pa mu pomaga opozicijska SD s svojim govorcem, sicer pa prestopnikom iz LDS Milanom M. Cviklom (gre za novo pediatrično kliniko), so poskus diskreditacije ministra Andreja Bručana in tudi vlade. Namen je tudi odvratanje pozornosti od nepravilnosti v povezavi s to kliniko v preteklih letih, ko je vlado vodila LDS. V javnosti se kot sporno omenja davčno in poslovno svetovanje v višini 255 tisoč evrov pri projektu elektroinstalacij v novi pediatrični kliniki. Podjetje Markro 5, član konzorcija, ki ga je oblikovala družba SCT, je namreč s podjetjem Partner Fin, ki se ukvarja z davčnim svetovanjem, njegov lastnik pa je Domen Zavrl, sklenilo tovrstno pogodbo. Minister Bručan je že zanikal vpletenost v domnevno sporni posel in poudaril, da je treba vse sume o domnevnih nepravilnostih preiskati. Prepričan je, da bo preiskava pokazala nedolžnost ministrstva. Za kaj gre?

Preiskati je treba vse Ministrstvo za zdravje in Klinični center Ljubljana sta pogodbo za javno naročilo za izvedbo vseh vrst električnih in strojnih inštalacij za to kliniko sklenila izključno z izvajalcem IMP. Kako se je ta dogovoril s svojimi podizvajalci oziroma člani konzorcija, pa je stvar preiskave. Bručan pravi, da se strinja, da je treba vsekakor pregledati stanje in ugotoviti eventualne nepravilnosti, ter dodaja: »Prepričan sem, da ministrstvo in jaz osebno s tem nimava prav nobene povezave.« Poslanska skupina SD je namreč vložila zahtevo za sklic nujne seje komisije za nadzor proračuna in drugih javnih financ, na kateri bi obravnavali domnevne sume oškodovanja državnega premoženja pri naročilu in izvedbi projekta Pediatrična klinika.

V poslanski skupini SDS so dejali, da se veselijo nujne seje komisije, saj bodo na njej lahko javno in z dokumenti dokazali, da so bile zadeve izvedene pregledno in v korist davkoplačevalcev. Poslanec Ivan Grill je dejal, da so v njegovi poslanski skupini presenečeni in ogorčeni nad zavarovalnimi in neresničnimi trditvami, ki so se glede sklepanja pogodbe za izpeljavo strojnih in električnih inštalacij v novi pediatrični kliniki pojavile v javnosti.

IMP-jev konzorcij in stari grehi Dodajmo, da je ministrstvo za zdravje želelo pridobiti ponudnika, ki bi storitve izvedel najceneje, zato so se odločili, da z objavo v slovenskem in evropskem uradnem listu javno zbirajo naročila. Ponudbi sta bili dve, a je ministrstvo presodilo, da je v obeh primerih ponujena cena previsoka. Ministrstvu je v postopku pogajanj uspelo ceno znižati za 700 milijonov tolarjev. Posel je dobilo podjetje IMP in to je bilo tudi edino podjetje, s katerim je ministrstvo sklenilo pogodbo. Pri tem se nekaterim, tudi poslancem SDS, zdi povsem razumljivo – saj gre za zahtevna dela –, da si je podjetje izbralo podizvajalce, s katerimi je ustanovilo konzorcij. To je stvar svobodne odločitve podjetja, ministrstvo pa nima pravice, da posega v njegove poslovne odločitve. Proračunska inšpekcija je v letu 2005 izvedla inšpekcijski pregled na ministrstvu za zdravje, ki je vseboval

Nova pediatrična klinika v Ljubljani

Stvari okrog izgradnje nove pediatrične klinike je torej treba razčistiti, začeti pa je treba na začetku. Če se bodo poslanci tega dela temeljito lotili, bodo odkrili marsikaj.

tudi proračunsko postavko investicije v javne zdravstvene zavode. Nekateri ugotovitve se nanašajo tudi na pediatrično kliniko. Inšpektorji so pregledali materialne stroške, sredstva, porabljenega za naložbe v javne zdravstvene zavode, in analizo zdravstvenega stanja prebivalstva, vse za leto 2004. Po nam dostopnih podatkih so revizorji glede pediatrične klinike ugotovili naslednje: »Za projektiranje nove pediatrične klinike je bila sklenjena pogodba s podjetjem Biro 71, d. o. o., k tej so bili sklenjeni dodatki; dodatek k pogodbi, ki je rok izvedbe podaljšal za nazaj, dodatek za manjkajoča dela, dodatek, sklenjen dve leti po roku izvedbe, za novelacijo k projektni dokumentaciji in ponoven dodatek, sklenjen po roku za izvedbo. V letu 2004 je bila sklenjena pogodba s podjetjem Proing, d. o. o., o vnovičnem projektiranju s pogajanjem brez poprejšnje objave. Inšpektor je ugotovil, da za ta način oddaje naročila ni bilo pogojev.« Leta 2004 je ministrstvo vodil Dušan Keber, član in današnji podpredsednik LDS, vlado pa Tone Rop, nekdanji član LDS in zdajšnji prestopnik v SD. Stvari okrog nove pediatrične klinike je treba torej razčistiti od temeljev dalje. ■

Proti-komunizem kot figov list

Pavel Ferluga

Pod tem naslovom je izšel članek v spletu »Goriški Panterji«. V glavnem se človek lahko strinja s pisanjem.

Vsem pa ne, ker vsebuje tudi nekaj trditev, ki ne morejo biti verodostojne. Člankar namreč znova kot navadno za vse zlo, ki se je godilo pred vojno, med njo in po njej na slovenskem ozemlju, krivi srbsko KOS z generalštabom JLA in Tita. Vse lepo in prav, saj vse to drži, pozablja (oz. hoče pozabiti) le krivdo slovenskih komunistov-internationalistov-boljševikov, ki so bili prvi odgovorni, saj so bili še bolj titovski kot sam Tito v zločinu proti Slovincem na slovenskem ozemlju (in to so vsi »heroji« boljševistične revolucije pri nas razen redkih izjem, npr. Stanko Premrl, ki zagotovo ni spadal mednje). Kar pa najbolj izstopa v omenjenem članku, je prepričanje, da je neupravičeno naprtiti poboje in druge grdobije OF, ki naj bi bila »čista« in se ne sme istovetiti s komunizmom. »O sancta simplicitas!« (Jan Hus na grmadi) Kako naj ne istovetimo PIF-OF-VOS-KOS in NOB s komunizmom, ko so bile vse te nomenklature pod popolnim nadzorom Stalinove kominterne in so se vedle po navodilih največjih zločincev v lastnih vrstah, kar so bili politkomisarji, ki so dobivali povelja od vrhuške v centralnem komiteju KPS(b). Do neke mere je to lahko naivnost, saj ni mogoče nasesti neumni »logiki« čiste OF. Saj ne zanikam, da je bilo ogromno številno poštenih Slovencev, ki so naselili tej zvezi »a delinquere«, kar so bile vse te imenovane kominternovske organizacije, a to ne opere njihovega zločina. Napisal sem tudi članek v tem smislu (Onečašanje žrtev NOB, 10. 4. 2005), v katerem se spomnim vseh teh nedolžnih, opeharjenih žrtev, ki pa na žalost niso bile »čiste« v grobo podlem delovanju revolucionarjev OF v škodo Slovencev in naše nacionalne identitete. Žalostno, a resnično je, da so se vsi ti dobronamerni borci bojevali proti slovenstvu, za boljševizacijo naše zemlje, čeprav se tega večinoma niso zavedali. Nosili so neslovenske znake in imenovali so se »partizani«, kar je ime za kominternovske borce svetovne revolucije po ukazu »genialnega« Stalina. In res so ustvarili jugorepubliko po sovjetskem vzorcu, ki je bila negacija Slovenije kot suverene države. Torej, gospodje goriški Panterji, vse lepo in prav, dokler obsojate zločinstvo komunizma in nacifašizma, a ne selektivno s prikrievanjem »slovenske zločinske vrhuške, ki je vodila OF«, ki ne zaostaja za srbskim Kosom ne za drugimi tovrstnimi organizacijami, s katerimi imamo še danes težave.

Afere, ki to niso

Vida Kocjan

Sejalci neresnic in polresnic vnašajo nemir, s čimer poskušajo predvsem odvrniti pozornost s svojih napak.

Naloga opozicije je, da vladi in vladajočim gleda pod prste in javnost, to je davkopllačevalce, opozarja na morebitne nepravilnosti ali celo oškodovanja in korupcijo. Vendar mora tudi opozicija pri tem spoštovati načelo resničnosti, ne pa da trosi laži, polresnice in podobne konstrukte. Če te nato posamezni mediji razpihujejo čez vse mere, vse skupaj že meji na linč. Še slabše je, če domnevne afere in sume najprej začnejo razpihovati v medijih, nato pa posamezni politiki svoje pogrome gradijo na t. i. medijskih konstruktih.

Približno taki so v zadnjih mesecih očitki, ki letijo na Andreja Bručana, ministra za zdravje. Nič konkretnega, nič dokazanega, le napihovanje, širjenje polresnic in že je tu zahteva za njegov odstop. Spomnimo; najprej je nekakšno gibanje, za katerega se je kmalu izkazalo, da gre za skupino politično motiviranih ljudi, razpihovalo neresnice o tem, da se s podeljevanjem koncesij zdravnikom ruši sistem javnega zdravstva. Na začetku niso pomagali nobeni argumenti, ko pa je bila stvar že dovolj napihnjena in je dovolj ljudi postalo prepričanih, da imajo v gibanju prav, se je gibanje potuhnilo. Nato so prišle na vrsto operacijske mize. Ko je ministrstvo poskušalo kupiti mize preverjene blagovne znamke, so nasprotniki dvignili vik in krik, da so predrage in podobno. Državna revizijska komisija je razpis razveljavila le zato, ker na enem od plačilnih sredstev, danih kot poroštvo, imena podpisnikov niso bila napisana s pisalnim strojem, ampak sta bila na njem le žig in podpis. Kot da ne bi bilo iz drugih podatkov dovolj razvidno, da ne gre za ustanovo Beračija z ulice, ampak za ugledno slovensko banko. Iskali so torej dlako v jajcu, razlog pa je bil več kot očiten: medijski in politični pritisk. Razpis je bil razveljavljen, nato ponovljen, ministrstvo pa je izbralo najcenejšega ponudnika. Nasprotniki so utihnil, mize so bile dobavljene in glej ga, zlomka, začele so se kvariti. Pa ne povsod, samo v eni bolnišnici. Da so člani vodstva te bolnišnice vidnejši člani opozicijske stranke, iz katere izhaja prejšnji minister za zdravje (in eden glavnih protagonistov vseh teh navideznih afer), je verjetno naključje. Če kdo verjame v naključja seveda. Mize je dobavitelj zamenjal (tudi tiste, ki jih ne bi bilo treba), pojavil pa se je nov poskus ustvarjanja afere. Tokrat pediatrična klinika. Kot da bi bil minister kriv, koga je izvajalec del izbral za podizvajalca. Smešno in žalostno hkrati. Pri tem pa ti 'glasnogovornici' ne povedo, kaj vse je bilo prej narobe na tem ministrstvu in kaj vse je odkrila proračunska inšpekcija na primer za leto 2004. Dvoličnost brez primere!

Temnice

Dr. Peter Starič

V srednjem veku in še prej so v temnice zapirali tiste, ki so se kakor koli zamerili posvetni ali cerkveni oblasti. Zlasti v treh in pol stoletjih »inkvizicije« ter »čarovniških procesov« so poleg temnic uporabljali še vse mogoče mučilne priprave. Z njimi so lahko mučitelji od vsakega osumljenega izsilili popolnoma nesmiselna priznanja, ki so bila razlog za smrtno kazen, navadno za sežig na grmadi.

Razsvetljena cesarica Marija Terezija pa je z dekretom leta 1776 odpravila to barbarstvo v vsej takratni Avstriji, torej tudi pri nas. V prvi polovici prejšnjega stoletja so se pojavili fašizem, nacizem in komunizem, ko so spet vpeljali te srednjeveške metode. V knjigi »Khrushchev Remembers« omenja Hruščev, ki je bil prepričan, da je sovjetski sistem najnaprednejši, kako je bilo na večerji pri Stalinu. Tam je vrhovni šef KGB Lavrentij Berija za nekoga dejal: »Če ga dobim le za eno noč, bo priznal, da je angleški kralj!«

Kako je bilo to videti v praksi, izvemo npr. iz zgodbe nemškega fizika Fritza Houtermannsa, ki so mu kolegi rekli »Fizzl«. Ker je bil stoodstotni komunist in 25-odstotni Jud, je leta 1933 prebegnil v Sovjetsko zvezo. Tam je zelo uspešno delal v svoji stroki do leta 1936, ko so ga zaprli in obdolžili, da je gestapovski vohun. Že takoj na začetku so mu rekli: »Priznaj! Pri nas vsak vse prizna.« In potem so ga zasliševali po tekočem traku; prvih 72 ur je smel sedeti na stolu, naslednjih 72 le na njegovem robu, potem pa je moral ves čas stati. Po 12 dneh in nočeh zasliševanja brez premora je priznal vse. Potem ko so mu izrezali čevlje z otečenih nog, ker jih ni mogel sezuti, je spal nepretrgano 36 ur.

Ko sta Hitler in Stalin konec avgusta 1939 sklenila pakt, je Stalin vrnil Hitlerju skoraj(!) vse nemške komuniste, med njimi Houtermansa. In čeprav je ubogi »Fizzl« v sovjetskem zaporu podpisal, da je gestapovski agent, ga je prav ta gestapo takoj zaprl, ko je prišel nazaj. Toliko je bilo vredno podpisano priznanje ...

In te »obrti« se je med vojno naučil tudi naš major Mitja Ribičič na Akademiji Dzeržinskega v Moskvi. Tam je bil tudi general Ivan Maček - Matija.

Koliko se je tam šolal, ni znano, sicer pa je bil »naravni talent« za take stvari. Kot dobra učenca sta tam pridobljeno znanje takoj po vojni uporabila tudi pri nas. Spominjam se, da se je v letih 1945/46 govorilo, da so nekje med Beethovno, Slavijo in Klubom poslancev nemški ujetniki

gradili podzemne zapore. To naj bi bili pripovedovali ujetniki sami. Hkrati pa je bila takratna »Demokratska federativna Jugoslavija« podpisnica Deklaracije ZN o človekovih pravicah. Da je bilo tisto o podzemnih zaporih res, smo izvedeli pred kratkim, ko so nam te zloglasne temnice pokazali na televiziji. Da so jih tudi uporabljali, pa mi je pripovedoval inž. Metod Pirc, ki je bil leta 1947 na tako imenovanem Nagodetovem procesu obsojen na 15 let zopora s prisilnim delom in zaplembo vsega premoženja. Potem ko je sodnik izrekel sodbo in je Pirc prišel iz dvorane spet na hodnik, je tam stal glavni režiser »major Mitja« in mu ponosno kot petelin rekel: »To je bil pa tak proces, kot so stalinški procesi!« Pirc je pri tem izgubil živce in mu je nekaj zabrusil nazaj, Ribičič pa ga je za kazen za 14 dni poslal v tako luknjo, kakršno smo videli na televiziji. Človek ne bi tja zaprl niti živali! Po šestih letih so Pirca izpustili na prostost, pozneje pa so proti obsojenim »umaknili obtožbo«. Ko si je Pirc prizadeval za rehabilitacijo, je prišel tudi k samemu Ribičiču, ta pa mu je dejal: »Saj smo že takrat vedeli, da niste bili nič krivi, ampak bili so taki časi ...« Za Pirčevo rehabilitacijo pa kljub temu ni našel časa ...

Ob vsem zgražanju javnosti pa se je našel g. Janez J. Švajncer, ki se zaradi tistih temnic ni razburjal (v Delovih pismih bralcev) nad tem,

da so sploh bile, temveč da so jih napačno pripisovali Ozni oziroma SDV, ne pa pravilno Udbi ... Odkritje temnic, ki so jih vse do pred kratkim tako skrbno skrivali, ter uničevanje obremenjujočih arhivov dokazuje, da se prejšnji oblastniki dobro zavedajo svojih zločinskih dejanj in da so tisti, ki so tam v službi še od prej, ves čas

skrbeli, da so ostale te celice vse do današnjih dni prikrite. Kaj ni že skrajni čas, da temeljito pometemo vso smrdečo usedlino iz prejšnjih časov t u d i z naše Sove in začnemo delovati kot zares demokratična Slovenija v skupnosti drugih demokratičnih držav EU?! **D**

Kaj ni že skrajni čas, da temeljito pometemo vso smrdečo usedlino iz prejšnjih časov?

Na sestanku vladne koalicije so pregledali uresničevanje koalicijske pogodbe.

Pogled nazaj in naprej

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven, Reuters

Preteklo sredo se je sešla vladna koalicija. Pregledala je uresničevanje koalicijske pogodbe in govorila o aktualnem političnem dogajanju. Splošna ocena njenih predstavnikov je, da po skoraj dveh letih in pol koalicija deluje dobro.

Predsedniki strank Janez Janša (SDS), Andrej Bajuk (NSi), Janez Podobnik (SLS) in Karl Erjavec (DeSUS) ter vodje njihovih poslanskih skupin oziroma namestniki Jože Tanko, Jožef Horvat, Jakob Presečnik in Vili Rezman, predsednik državnega zbora France Cukjati, državni sekretar Vinko Gorenak in voditeljica kabineta predsednika vlade Nika Dolinar so se sešli na sestanku, na katerem so pregledali uresničevanje koalicijske pogodbe s poudarkom na uresničevanju gospodarskih in socialnih reform.

Zadovoljni z doseženim Na sestanku so se koalicijski partnerji seznanili z oceno in s statistiko realizacije 702 konkretnih nalog, ki izhajajo iz koalicijske pogodbe.

Skoraj polovica nalog je realizirana, okrog 40 odstotkov jih je v realizaciji, druge naj bi bile uresničene do konca letošnjega leta, nekaj pa naj bi jih dokončali v prihodnjem letu. Govorili so o uresničevanju ključnega dela koalicijske pogodbe, ki se nanaša na ukrepe za modernizacijo Slovenije in uresničevanje Strategije razvoja Slovenije. »Koalicija se je seznanila s ocenami reformnih hitrosti in razvoja, ki jih pripravljajo evropska komisija, Svetovna banka in nekatere evropske institucije. Te dajejo Sloveniji oceno med štiri in pet, tako da se uvrščamo v vrh evropskih držav glede na hitrost izvedbe potrebnih ukrepov za realizacijo lizbonske strategije. Koalicija je s to oceno zadovoljna,« je po sestanku dejal predsednik vlade Janez Jan-

ša. Dotaknili so se tudi kakovosti javnih financ. Strinjali so se, da je treba ustvariti povsem nov pristop v celotni birokraciji, in sicer, da se proračunske postavke načrtujejo na podlagi ciljev. Predsednik NSi in finančni minister Andrej Bajuk je ob tem poudaril, »da mora imeti vsaka postavka določen cilj in merljive kazalnike«. Zavzel se je za učinkovitost, gospodarnost in uspešnost. Ob tem so se strinjali, da gre modernizacija države v pravo smer. Po mnenju predsednika SLS in okoljskega ministra Janeza Podobnika odzivi na terenu kažejo, da so bili projekti za modernizacijo zelo potrebni. Trdoreh je sprejemanje delovnopravne in pokrajinske zakonodaje, ki bo nedvomno pomembno vplivala na fleksibilnost trga dela in ena-

komen regionalni razvoj Slovenije. Splošna ocena predsednikov strank in vodij poslanskih skupin pa je bila, da je koalicija pred skorajšnjim predsedovanjem EU enotna in trdna. K temu nedvomno prispevajo ugodni makroekonomski kazalniki v državi.

Rešili parlamentarni voz Na koalicijskem sestanku so govorili o vprašanih, povezanih z novo »geometrijo« v državnem zboru. Po razpadu nedavno še največje opozicijske stranke LDS je bilo prejšnje ravnovesje v parlamentarnih delovnih telesih porušeno. Koalicija se je zavzela za rešitev odprtih vprašanj v državnem zboru v skladu s poslovníkom. Izrazili so pripravljenost na njegovo spremembo, s katero bi opoziciji zagotovili večino v

nadzornih telesih državnega zbora. V skladu z dogovorom bo koalicija takšen predlog vložila v postopek. Hkrati s tem naj bi bile sprejete še druge predvidene spremembe poslovnika, ki so zdaj v usklajevanju. Janez Janša je ob tem opozoril, da bo treba v poslovniku rešiti vprašanje zakonodajne in nadzorne funkcije, ki jo imajo hkrati nekatera delovna telesa. »Kar se tiče same nadzorne funkcije, nihče v koaliciji nima nikakršnih problemov v zvezi s tem, da se realizira princip, po katerem bo imela opozicija v nadzornih delovnih telesih tako vodenje kot večino.« Ob tem je spomnil, da so se za to zavzemali, še ko so bili v opoziciji, in tako stališče zagovarjajo tudi danes, ko so na oblasti.

Konec prejšnjega tedna je kolegij predsednika državnega zbora Franceta Cukjatija na podlagi koalicijskega predloga le dosegel sporazum. V skladu s sprejetim predlogom imajo stranke vladajoče koalicije večino v vseh delovnih telesih, tudi v obeh nadzornih komisijah (za nadzor nad porabo proračuna in nadzor na delom obveščevalnih služb). Opozicija ima tako večino le še v komisiji, ustanovljeni po zakonu o preprečevanju korupcije. Gre za začasno rešitev. Koalicija je namreč poslancem opozicije v skladu s koalicijskim dogovorom dala zagotovilo, da bo državni zbor s spremembami poslovnika opoziciji čim prej zagotovil večino članov v omenjenih dveh nadzornih komisijah. Opozicija bi tako imela možnost izvajati nadzor nad izvršilno vejo oblasti, pri tem pa bodo tem telesom odvzeli zakonodajne pristojnosti, s čimer bi preprečili morebitno oviranje sprejemanja zakonodaje. S tem bo dana možnost, da bodo v delovnih telesih normalno delovali tudi poslanci, ki so iz LDS prestopili v SD, samostojno poslansko skupino Zares ali med nepovezane poslance. Koalicija je pokazala, da je odprta za predloge manjšine in se zaveda, da je ohranjanje demokratičnih standardov pomembna vrednota, ki pozitivno vpliva na raven politične kulture v državi.

Stanje v vladnih strankah Razmere v SDS, največji vladni stranki, so na splošno dobre. Občasno se pojavlja nezadovoljstvo med dol-

goletnimi člani, ki so pričakovali ostrejši prelom s prejšnjo vladavino in korenitejše kadrovske posege v oblastne strukture na posameznih ministrstvih, uradih in podjetjih, ki so v večinski ali delni lasti države. Nekaj nezadovoljstva je s prihodom tako imenovanih majskih hroščev, ki so v stranko vstopili po volilni zmagi jeseni 2004. Nekateri od njih seveda iz povsem pragmatičnih, ekonomskih razlogov. Kljub vsemu zna stranka pod vodstvom njenega predsednika ločiti zrnje od plev. Dokler bo tako, bo stranka verodostojna in javnomnenjsko v ugodnem položaju, pravijo poznavalci. Z izrazitim modernim programom, ki ne zaseda samo velikega dela desne sredine, ampak tudi sredino, je stranki uspelo razširiti skupni domet pomladnih strank.

V nekoliko drugačnem položaju je NSi. Po evropskih volitvah 2004 – na njih je stranka s pomočjo Lojzeta Peterleta, ki se je pred tem umaknil iz slovenske politike, doživela fantastičen izid in kot prva premagala LDS – rezultata

na državnozbornih in lokalnih volitvah ni mogla ponoviti. Medtem ko je SDS močno razširila svojo volilno bazo med politično manj opredeljene, je NSi ostala na ravni, kot jo je zadnja leta dosegala SKD pod vodstvom Lojzeta Peterleta, ki mu je umik v Bruselj javnomnenjsko pomagal, saj se ni več zapletal v vsakodnevne notranje politične (ideološke) boje. V bolj nevhvaležni vlogi se je znašel Andrej Bajuk, ki je bil v javnosti kot argentinski Slovenec in predsednik vlade leta 2000 negativno sprejet. Naslednja leta je moral skupaj z Janšo v okviru koalicije Slovenija biti težke boje z vladajočo tranzicijsko levico. Z njim je dosegel odločilen politični preobrat na zadnjih državnozbornih volitvah. Z vodenjem finančnega ministrstva si je Bajuk na svoja pleča naložil težko breme. Kljub uspešnemu vodenju ministrstva, na kar kaže vstop Slovenije v evroobmočje in različna evropska priznanja, je medijsko nekoliko manj opazen. V stranki si postaja

vljajo vprašanje kako naprej. Pripravljajo nov program. Vsekakor pa stranka s štirimi pomembnimi ministrskimi resorji igra v vladi pomembno in odgovorno vlogo.

SLS je v času sedanje koalicije presenetila z razmeroma konstruktivno držo. Očitno je k temu precej pripomogel njen predsednik Janez Podobnik, ki je kot minister za okolje in prostor močno vpet v delo ministrstva ter celotne vlade. Stranko čaka jeseni volilni kongres. Podobnik bo spet kandidiral za njenega predsednika. Ali se bosta v boj za predsedniško mesto vmešala župana Bojan Šrot in Franc Kangler, bo pokazal čas.

Še najbolj s svojimi drugačnimi stališči v vladni koaliciji izstopa DeSUS, kar niti ni presenetljivo, če vemo, da je bila ta stranka v preteklosti trden člen tranzicijske levice. Glede na to, da je sedanja vlada položaj upokojencev izboljšala, je stranka lahko s svojim sodelovanjem v koaliciji zadovoljna. Njen pomen je večji, kot je bil v koaliciji z LDS, ZLSD in SLS, saj tedaj ni imela niti svojega ministra. Zdej je njen predsednik Karl Erjavec obrambni minister.

Na kolegija predsednika DZ Franceta Cukjatija so dosegli kompromis.

Premier Janez Janša na vrhu peterice evropskih voditeljev na Portugalskem

Izkušnje so jih utrdile Ravnanje Janeza Janše ob sestavljanju vlade se je na splošno izkazalo kot zelo modro. Vztrajal je, da so predsedniki strank hkrati ministri ali državni sekretarji, kot je bil to prejšnji predsednik DeSUS Anton Rous. Koordinacija med njimi je zato enostavnejša, saj se avtomatsko vsak teden srečajo najmanj na seji vlade. Izkušnja iz leta 2000, ko predsednik SLS+SKD Slovenske ljudske stranke Franc Zagožen ni bil hkrati član vlade, je bila namreč preveč poučna; ker ni bil vpet v delo vlade, je pomagal tranzicijski levici rušiti lastno vlado. Če bodo vse tri pomladne stranke podprle predsedniško kandidaturu Lojzeta Peterleta, je pričakovati, da bodo zato še bolj enotne. Volivci to sprejemajo z naklonjenostjo.

Nedvomno bo vladna koalicija v prihodnjih mesecih zaradi številnih tekočih nalog, predsedniških volitev, skorajšnjega predsedovanja Evropski uniji in čedalje bližjih državnozbornih volitev pred novimi izzivi in preizkušnjami. ■

Pohod na državni vrh

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Predvolilna kampanja pred jesenskimi predsedniškimi volitvami dobiva vse jasnejše obrise, čeprav se Borut Pahor, po javnomnenjskih raziskavah glavni favorit, še ni odločil za kandidaturo.

Kot kaže, se bo tudi letos za predsedniški stolček spopadlo precej kandidatov, pri čemer jih bo največ igralo vlogo »slamnatega« kandidata, saj ne bodo imeli resnih možnosti za izvolitev, ampak bodo predvsem promovirali svoje večinoma zunajparlamentarne stranke. Bržkone bo

eden tistih, ki bo delal reklamo za svojo stranko, tudi pl. Zmago Jelinčič, medtem ko naj bi se stranka upokojujencev glede kandidature pogovarjala z Vasjo Klavoro, podpredsednikom državnega zbora.

Svojo kandidaturo pa je že napovedal Darko Kranjc, predsednik Stranke mladih Sloveni-

je, ki je bila nekoč parlamentarna stranka. Drnovšek, ki se je kandidaturi za zdaj odpovedal, molči (če odštejemo, da je zaradi zadnjih odkritij v zvezi s Sovo pošteno izgubil živce in znova izrekel nekaj krepkih na račun vlade). V ozadju pa je mogoče zaslediti pričakovanja, da bi levica v boj poslala Mi-

lana Kučana, če se Pahor ne bi odločil za kandidaturo. Kandidaturi se je odpovedala tudi dr. Spomenka Hribar, še vedno pa obstaja teoretična možnost, da se kot kandidat pojavi dr. Jože Mencinger. Za zdaj je edino LDS tako rekoč brez resnih idej glede predsedniškega kandidata, saj odkrito priznava, da je

njena prioriteta najti predvsem dobrega predsednika stranke, ki bo nasledil Jelka Kacina.

Že videno Pahorjeva dilema, ali naj kandidira ali ne, dejansko precej spominja na Drnovškovo dilemo izpred petih let. Spomnimo se: Drnovšek je bil tedaj še predsednik LDS in vlade, do parlamentarnih volitev pa je imel polovico svojega mandata, medtem ko bi imela Pahorjeva SD po predsedniških volitvah eno leto do parlamentarnih volitev. Drnovšek se je tedaj po dolgotrajnem taktiziranju in omahovanju, ali bi kandidiral za predsednika države ali ne, vendarle odločil za to, čeprav precej pozno. Podobno je omahoval tudi dr. France Arhar, v katerem je javnost sprva videla najresnejšega Drnovškovega tekmeca, a je kasneje v predvolilni kampanji pogorel. Intelektualci iz kroga Nove revije so že dobro leto pred volitvami s podpisi podprli Barbaro Brezigar, sedanjo generalno državno tožilko, ki sta jo podprli tudi SDS in NSi, medtem ko je SLS najprej podprla Arharja, Brezigarjevo pa je podprla šele v drugem krogu. Drnovšku je v drugem krogu uspelo zmagati, s tem pa se je tudi poslovil od aktivne strankarske politike, kar pomeni, da je kar dve funkciji prepustil nasledniku. To je bil Anton Rop, nedavni prebežnik v SD, ki pa se je izkazal kot neustrezen Drnovškov naslednik, saj je potisnil LDS s sredine na (skrajno) levo. Zato je Pahorjeva dilema, ali naj kandidira za predsednika države ali ne, na neki način razumljiva, saj se zaveda, da njegove osebne želje niso vedno skladne z željami stranke. Slednja se očitno zaveda, da je premalo stabilna, da bi se leta 2008 brez Pahorja lahko resno spopadla z Janševo SDS. Če bi namreč SD prehitro privolila v Pahorjev odhod iz stranke,

Predsednik republike Janez Drnovšek

bi se ji lahko zgodila podobna »nesreča« kot LDS leta 2004, pri čemer pa je tudi razlika: leta 2004 je bila LDS največja vladajoča stranka, medtem ko je SD sedaj v opoziciji, čeprav ima po priključitvi četverice iz LDS največjo poslansko skupino.

Želje in nacionalni interes Dejansko je Pahorjeva največja nerodnost v tem, da se mora kljub svoji veliki priljubljenosti najprej izkazati pred člani lastne stranke, ki mu bodo dovolili (ali ne) kandidirati na predsedniških volitvah. Tako je bilo, ko je Pahor 6. maja obiskal Novo mesto in se v Kulturnem centru Janeza Trdine srečal z maloštevilnimi predstavniki občinskih odborov SD s širšega območja Novega mesta (tja je prispel brez spremstva podpredsednika SD Igorja Lukšiča, ki je doma iz okolice Novega mesta in tudi podpira Pahorjevo predsedniško kandidaturo). Pahor je članom položil na srce, da je primeren za predsednika države in da bi mu v petih letih uspelo doseči vrednostno soglasje, kar naj bi bila neformalna naloga predsednika. Pahor je na zborovanju dejal, da je bila odločitev SD, da sodeluje v Partnerstvu za razvoj, zelo dobra poteza, pri tem pa je spomnil občinstvo, da je leta 1998, torej leto dni po prihodu na vrh tedanje ZLSD, v isti dvorani prepričeval člane, da je bila njegova odločitev za narodno spravo zelo dobra, pa tudi to, da je bilo tedaj »zelo vro-

Gregor Golobič, Društvo Zares

če«, celo »zatoхло«. Zdi pa se, da večina članov stranke od Pahorja pričakuje, da bo popeljal SD na parlamentarne volitve in morda celo zmagal, s čimer bi branil nacionalni interes – ohranitev demokracije, ki naj bi jo spodnašalo Janševo avtoritarno vladanje, saj bi se Sloveniji slabo pisalo, če SD ne bi uspelo z oblasti spodnesti sedanje vladajoče opcije. Pahor vidi v predsedniških volitvah predvsem priložnost, da se SD predstavi kot resna stranka, ki se ne boji izzivov, zato je nesmiselno ponujati »slamnatega« kandidata. Pri tem je Pahor spomnil na dr. Leva Krefta, ki pred skoraj petimi leti na predsedniških volitvah ni bil deležen širše podpore, četudi je bil javnosti znan. Če torej SD po morebitni Pahorjevi izvolitvi ne bo zmožna najti primerne

Nesojeni kandidat dr. Danilo Türk

naslednika, po Pahorjevih besedah ni vredna, da kdaj postane vladajoča stranka, vendar je po njegovo dovolj zrela, da jo lahko prevzamejo mlajši kadri, čeprav ne brez pretresov. Če levosredinska opcija ne bo poskušala premagati kandidata desne sredine (Lojzeta Peterleta), se ji to lahko maščuje tudi na parlamentarnih volitvah. Pahor je ob tem spomnil, da bo SD v primeru zmage na volitvah prihodnje leto prisiljena sprejemati nepriljubljene ukrepe, da bi lahko ohranila ugodno gospodarsko rast, omenil pa je tudi možnost velike koalicije, ki pa bi bila zasilna rešitev.

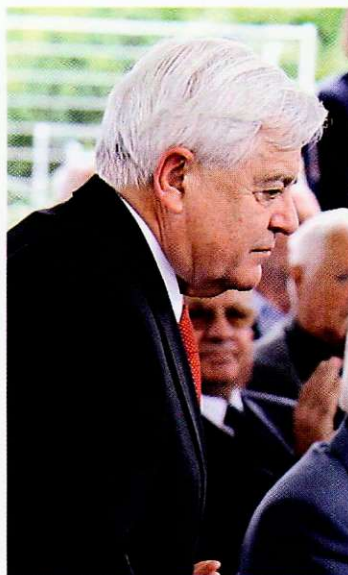
Enoten nastop pomladi? Medtem je živahno tudi pri Lojzetu Peterletu, ki bo očitno imel podporo vseh treh pomladnih strank, ▶

Lojzeta Peterleta naj bi podprla tudi Slovenska ljudska stranka. ▶

Lojze Peterle in Janez Janša na nedavni evropski konferenci skavtov v Piranu, kjer sta se dogovorila o podpori LDS Peterletovi predsedniški kandidaturi.

► čeprav je še nedavno kazalo, da mu bo SDS podporo odrekla in v boj poslala svojega kandidata. Med njenimi morebitnimi kandidati so omenjali nekdanjega pomočnika generalnega sekretarja OZN dr. Danila Türka, ki pa je špekulacije o kandidaturi že večkrat zavrnil in prosil, naj jih javnost ne jemlje resno. Pravzaprav je bila njegova kandidatura na meji realnosti, saj dr. Türk velja za nadstrankarskega kandidata, ki bi mu težko uspelo zmagati le s podporo strank. Mnogi analitiki so ga pripisovali tudi krogom SD glede na to, da je aprila sodeloval na javni tribuni Kakšno Slovenijo hočemo, ki jo je organizirala Pahorjeva stranka. Očitno so torej predsedniške volitve vnesle nekaj zmede v vrste največje vladne stranke, saj si kot zmagovalka zadnjih parlamentarnih volitev ne bi mogla privoščiti, da bi v boj poslala kandidata, ki bi bil brez velikih možnosti. Zato je bila stiska v zadnjem času precej velika, ko je vrh SDS tehtal, koga naj predlaga za kandidata ali pa naj kljub nekaterim zadržkom vendarle podpre Lojzeta Peterleta. In kot kaže, je na koncu prevladal predlog, naj SDS na predsedniških volitvah podpre Peterleta, za kar

Nekdanji predsednik Milan Kučan

je svoj »bлагослов«¹ po srečanju predsednika SDS Janeza Janše s Peterletom že dal izvršilni odbor, medtem ko naj bi svet stranke o tem odločal na seji 18. maja, pri čemer glede podpore Peterletu ne pričakujejo zapletov. Podobno naj bi ravnala tudi SLS, ki naj bi prav tako ostala brez primerne kandidata, čeprav je strankin podmladek Nova generacija pred tem negativno ocenil Peterleta zaradi njegove vloge pri združevanju SKD in »stare«² SLS.

Predsednik SNS pl. Zmago Jelinčič

S podpora ljudstva Podpora Peterletu s strani SDS in SLS (pred tem ga je uradno podprla tudi NSi kot Peterletova matična stranka) bi pomenila poenotenje desnosredinskega bloka, kar naj bi bila po besedah sive eminence združenja Zares Gregorja Golobiča (leta 2002 je vodil Drnovškovo predvolilno kampanjo) le taktika za vnovično osvojitve oblasti, saj naj bi desnici precej slabo kazalo. Peterle pa je v intervjuju za Delovo Sobotno priložno poudaril,

da je predvsem človek ljudstva, zato daje prednost podpori ljudi in ne strank. Iz tega razloga je že lani napovedal kandidaturo s pomočjo Liste za Slovenijo, ki po njegovem prepričanju presega ideološke in politične delitve. Pri tem izstopa zlasti podjetnik Ivo Boscarol, ki ga je javnost predlaskim skoraj linčala zaradi predloga, da bi uvedli davek za samske. Med pomembnimi operativci Peterletovega štaba je tudi Marko Pogorevc, ki se je nazadnje v javnosti pojavljal lani, ko so ga nekateri mediji izpostavili kot morebitnega kandidata desnosredinskih strank za ljubljanskega župana. Na nedavnem srečanju s študenti iz društva Megaron v Slovenskem pastoralnem centru v Bruslju pa je Lojze Peterle dejal, da Lista za Slovenijo, ki je podprla njegovo kandidaturo, nima namena kandidirati na parlamentarnih volitvah, sam pa tudi ne vidi priložnosti v strankarskem boju. Poudaril je predvsem potrebo po jasnem profiliranju v političnem prostoru. Bržkone v prihodnjih javnih nastopih s tem ne bo pretiraval, saj bo moral ohraniti predvsem držo nekonzfliktne kandidata, ki bi bil sprejemljiv za širšo javnost. ■

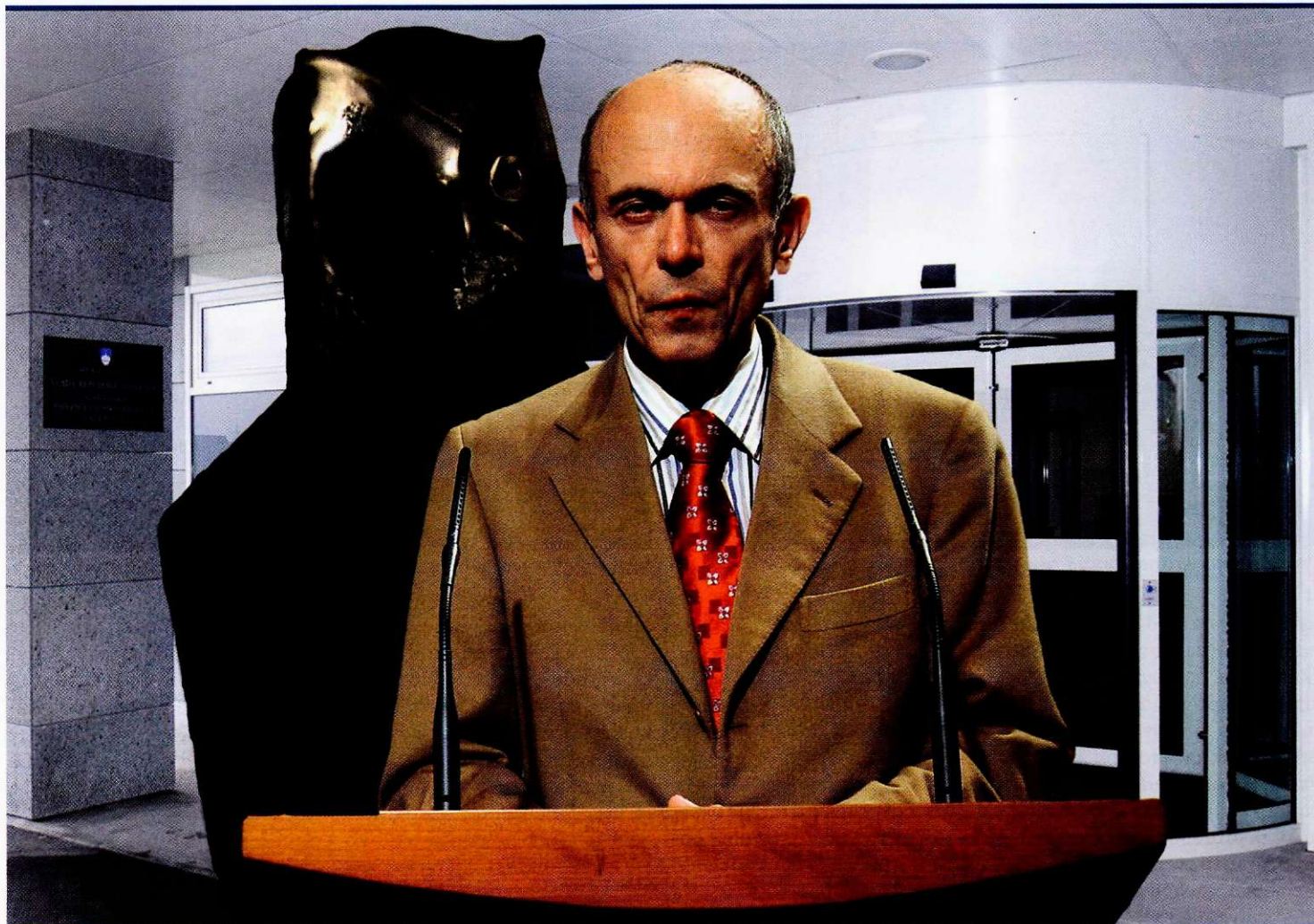
Pahor: Sarkozy je bil prepričljivejši

Po srečanju v Novem mestu je predsednik SD Borut Pahor v pogovoru za Demokracijo komentiral izid nedavnih predsedniških volitev v Franciji, in sicer predvsem v luči poraza predstavnice levosredinske opcije Ségolène Royal. Dejal je, da je takšen izid volitev pričakoval in si ga je tudi upal napovedati, napoved pa je zgrešil za pol odstotka. Da bo Sarkozy zmagovalec volitev, je spoznal po ogledu zadnjega

soočenja na televiziji. »Takrat mi je postalo jasno, da je Sarkozy bolj prepričljiv v pomembnem elementu, ki ga Francija potrebuje, in sicer, da zna upravljati s spremembami.«¹ Na vprašanje, kaj pomeni, če predsednika države volijo neposredno volivci, ne pa zakonodajno telo, je Pahor pojasnil, da predsednika države s podobno ozki pooblastili kot pri nas v parlamentu volijo v sosednji Italiji, medtem ko je Slovenija prevzela germanski model, in sicer neposredno voljena predsednika države z omejenimi pooblastili. Glede podobnosti z Drnovškovim položajem leta 2002, ko je prav tako kot Pahor okleval, ali bi kandidiral za predsednika ali ne, je Pahor dejal, da prevzema vso odgovornost, če bo stranka z njegovim odhodom doživela velik pretres, saj bi to pomenilo, da pod njegovih vodstvom ni dosegla potrebne zrelosti. Prav tako se Pahor ne boji nevarnosti delitve stranke na frakcije po prihodu štirih nekdanjih poslancev LDS: »Te nevarnosti ne vidim. SD je konsolidirana stranka. Kar se mi zdi pomembno z njihovim prihodom, so izkušnje in reference, ki jih imajo še iz časov vodenja prejšnje vlade. Teh kompetenc v naši stranki primanjkuje.«² Pahor je omenil tudi liberalnejše poglede omenjenih štirih nekdanjih poslancev LDS, kar je treba izkoristiti. Poleg tega je že na javni tribuni pojasnil kritiko, ki jo je izrekel na račun aktualnega predsednika države Janeza Drnovška v intervjuju za mesečnik Ampak zaradi neuspešnosti pogovorov o prihodnosti Slovenije. Pahor je namreč prepričan, da bi Drnovšek moral pogovore o prihodnosti Slovenije končati vsaj s predsedniško deklaracijo.

Predsednik Socialnih demokratov Borut Pahor v Novem mestu

Drnovškov finančni obvod

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, arhiv Sove

Pregled, ki ga je v Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji (Sova) opravila vladna komisija, je odkril, da Sova poleg posebnega fonda razpolaga še s t. i. črnim fondom. Se denar iz časov divjega lastninenja vrača nazaj v Slovenijo?

Tako imenovani črni fond je vladna komisija razkrila v drugem delu poročila o nadzoru v Sovi (prvega je predstavila pred mesecem dni), v četrtek pa ga je na tiskovni konferenci vlade predstavil Lovro Šturm, pravosodni minister, ki je hkrati predsednik komisije. Kot je zapisano v poročilu, je komisija pri pregledu finančnega poslovanja Sove odkrila vrsto nepravilnosti. Tako je ugotovila, da je v Sovi poleg zakonitega posebnega fonda, ki je predviden za operativno delo Sove (plačila tajnim sodelavcem, operativno delo agentov ipd.), obstajal tudi t. i. črni fond, ki ni bil zaveden v

nobenem poročilu, zanj pa niso vedeli niti nadzorniki Sove.

Nezakonita sredstva Fond naj bi se po Šturmovih navedbah financiral iz donacij tujih varnostnih služb, kar je po njegovem mnenju in mnenju komisije nezakonito. »Komisija je ugotovila, da Sova za pridobivanje in porabo tako pridobljenih

neporračunskih sredstev nima podlage v zakonu ali v kakšnem drugem veljavnem podzakonskem aktu ... Po navedbah vodstva je agencija neporračunska sredstva pridobivala za skupne operacije v tujini in kot donacije tujih služb. Agencija meni, da ta sredstva ne morejo postati integralni del proračuna v skladu z zakonom o javnih

financah, ker bi s tem razkrili vir in namen teh sredstev. Glede na dejstvo, da se proračun agencije sprejema po posebnem postopku, je navedeni razlog za skrivanje neporračunskih virov na trhljih nogah. Z navedbo višine prejetih neporračunskih sredstev v proračunskih dokumentih se namreč ne bi razkril noben konkreten vir. Hkrati bi se s tem omogočilo nadzornim institucijam, vključno s parlamentarno nadzorno komisijo, da učinkovito nadzorujejo tudi ta najbolj občutljivi del dejavnosti agencije,« je v poročilu zapisala komisija. Poleg obstoja črnega fonda je komisija tudi ►

V črnem fondu ni bil drobiž

Leta 2003 so prilivi v črni fond Sove znašali 116.240 evrov. Leta 2004 150.474 evrov, leta 2005 195.785 evrov, leta 2006 pa 159.770 evrov. Na dan 4. 4. 2007 je bilo po podatkih komisije v njem 218.678 evrov.

Drugi del poročila o nadzoru v Sovi je predstavil minister Lovro Šturm.

Sova je plačala prevoz Drnovškovega zdravilcu Sardeshmukhu Sadanandu.

► ugotovila, da nad njim ni bilo nobenega nadzora. »Delovna skupina je ugotovila, da agencija v nasprotju z zakonodajo in lastnim poslovnikom z neproračunskimi sredstvi posluje drugače kot s sredstvi iz proračuna. Po zdaj zbranih podatkih je o neproračunskih sredstvih odločal ožji vrh agencije. Po navedbah agencije za posamezne prilive med viri sredstev in agencijo ne obstajajo nikakršni dokumenti oziroma vsaj posredni pisni odgovori o višini in namenu teh sredstev, zato niti izvorov financiranja ni bilo mogoče verodostojno ugotoviti,«

so zapisali nadzorniki. Poleg tega po ugotovitvah komisije Sova o fondu nikoli ni poročala vladi ali vladni komisiji za nadzor nad delom obveščevalnih in varnostnih služb in tudi predsedniku vlade (vsaj zdajšnjemu) ne, fonda, o katerem manjka vsa dokumentacija do leta 2003, pa nikoli ni pregledala neodvisna proračunska inšpekcija.

Karta za zdravilca Kot izhaja iz poročila, je komisija pri pregledu fonda ugotovila nekatere izdatke, ki jih ne moremo uvrstiti med redno delovanje Sove. Tako je denimo Sova iz tega

fonda uslužbencu, ki je odhajal v pokoj in je pred tem skrbel za ta fond, kupila ročno uro v vrednosti 550.000 tolarjev, nakup pa prikazala kot mednarodno sodelovanje. Prav tako je po ugotovitvah komisije Sova iz tega fonda konec junija leta 2005 plačala povratno letalsko karto Frankfurt-Ljubljana za alternativnega zdravilca Sardeshmukha Sadananda, ki je prav takrat obiskal predsednika države Janeza Drnovška. Nakup karte je po podatkih komisije odobril takratni direktor agencije Iztok Podbregar, podatke, potrebne za nakup karte, pa je posredovala Drnovškova tiskovna predstavnikinja Valentina Flander. Poleg precej malomarnega ravnanja s tajnim fondom je komisija ugotovila tudi precejšnje nepravilnosti pri ravnanju s posebnim, a zakonitim skladom Sove. Komisija je ugotovila, da je vlada v letih 2003, 2004 in 2005 agenciji s tremi sklepi namenila 126.300 evrov za delo direktorja komisije za reformo obveščevalnega sistema BiH, agencija pa z njim ni sklenila ustrezne pogodbe, ampak je to storila tako, da ga je registrirala kot tajnega sodelavca in mu denar izplačala v gotovini. Na ta način je po mnenju komisije agencija zlorabila institut tajnega sodelavca in utajila davek. Prihodki tajnih sodelavcev so namreč prav zato, ker mora njihova identiteta ostati skrita, neobdavčeni.

Komisija je tudi ugotovila, da je Sova iz posebnega fonda nekaterim zaposlenim nezakonito v celoti ali pa delno plačevala najem zasebnih stanovanj, izdatke za to pa je prikazala kot tajno pridobivanje podatkov.

Vlada za ureditev stanja Zaradi teh šokantnih ugotovitev je komisija vladi v poročilu predlagala sprejetje nekaterih sklepov, vlada pa jih je na seji v četrtek tudi sprejela. V prvem sklepu vlada ugotavlja, da je Sova vrsto let nezakonito razpolagala z neproračunskimi gotovinskimi sredstvi, o obstoju in porabi katerih nikoli ni obvestila ne vlade ne parlamentarne komisije, ki nadzira njeno delo, prav tako pa nad njimi niso imele pregleda in nadzora druge za to pristojne državne ustanove. Prav tako je vlada ugotovila, da je Sova v več primerih nezakonito trošila tudi sredstva posebnega sklada. Nadzor institucij nad temi sredstvi je po mnenju vlade sicer obstajal, vendar je bil skrajno pomanjkljiv. Zaradi tega je vlada direktorja Sove in ministrstvo za finance pozvala, da najpozneje v 15 dneh na Sovi vzpostavita zakonito stanje in naredita revizijo njenega finančnega poslovanja. Vrhovno državno tožilstvo pa je prosila, naj preuči morebitno kazensko odgovornost posameznikov v celotni zadevi.

Podbregar izgubil spomin In kako na ugotovitve iz poro-

Fond mora biti nadzorovan

»Ne vem, ali je t. i. črni fond običajen tudi v tujih varnostno-obveščevalnih službah, a četudi bi bil, bi moral biti nad njim zagotovljen ustrezen nadzor. Treba je vedeti, od kod priteka denar, kdo z njim ravna in kdo ima nadzor nad njim, o njem pa bi morali biti seznanjeni vlada in naša komisija. Ali bom kot član komisije za nadzor nad obveščevalnimi in varnostnimi službami zahteval, naj komisija od Sove pridobi kakšna pojasnila glede fonda, pa moram še razmisliti. Zaradi sedanje sestave komisije, v kateri ima večino opozicija, je namreč težko pričakovati, da bo komisija drezala v zadeve, ki obremenjujejo opozicijo.«

Josip Bajc, član komisije za nadzor nad obveščevalnimi in varnostnimi službami

Nekdanji direktor Sove Iztok Podbregar je izgubil spomin.

čila odgovarjajo tisti, ki jih zadeve najbolj bremenijo? Večina ne daje izjav, nekatere pa je nenadoma zapustil spomin. Tako nekdanji direktor Sove Iztok Podbregar, Sovo je vodil času, ko je plačala letalsko karto Drnovškovega zdravilcu (je bila nagrada za to uslugo to, da je Drnovšek Podbregarja zaposlil v svojem kabinetu, potem ko ga je vlada lani razrešila z mesta direktorja Sove?), pravi, naj fond ne bi bil nič neobičajnega, saj naj bi ga imele vse tuje varnostno-obveščevalne službe. Nenavadnih izplačil se ne spomin, ker je bilo vseh zadev menda preveč, da bi si jih lahko zapomnil (je nezakonito plačevanje letalske karte za zasebne zadeve predsednika države res tako nepomembna zadeva, da si je ne bi mogel zapomniti?), da pa so bila vsa izplačila, če so že bila, namenjena izključno delovanju Sove. No, plačevanje drage ure in letalske karte za zasebne zadeve predsednika države bi težko povezali z delom Sove.

Janez Drnovšek, ki ga zadeva bremeni toliko ali pa še bolj kot Podbregarja, se je vprašanjem novinarjev (tudi naših), kako je s sporno letalsko karto, več dni izogibal. O tem je bil pripravljen nekaj reči šele v nedeljo, ko se je v Ljubljani udeležil pohoda v podporo boju proti lakoti otrok, vendar so novinarji namesto resnih odgovorov na resne očitke dobili le nekaj

izmikajočih se odgovorov, naperjenih proti vladni komisiji in njenemu predsedniku Lovru Šturmu. Komisijo je Drnovšek preimenoval v komisijo za obrekovanje, za Šturma in njene članke pa je dejal, da je »žalostno, da so padli tako nizko«.

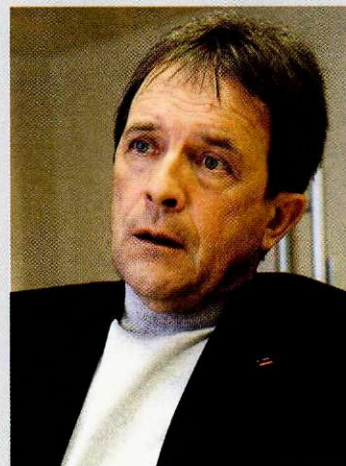
Pranje denarja? Medtem ko se poskušata Podbregar in Drnovšek izogniti neprijetnim vprašanjem novinarjev, pa se marsikdo v teh dneh sprašuje, čemu je bil v preteklosti še namenjen t. i. črni fond v Sovi, v katerem se je po predstavljenih podatkih sodeč obračalo kar veliko denarja in za katerega so očitno vedeli le izbranci v Sovi. Kot pravijo naši viri, ki želijo ostati neimenovani, bi se lahko takšen fond uporabljal kot priročna pralnica denarja. Fond namreč ni bil zaveden v nobenem uradnem dokumentu (tako rekoč ni obstajal), kar pomeni, da je lahko denar poljubno pritekal in odtekal. Po mnenju nekaterih bi se lahko vanj stekal tudi denar iz časov divjega lastninenja, ko so posamezniki denar iz državnih podjetij, ki so šla pozneje v stečaj, prelili v tujino, zdaj pa se na tak način vrača v Slovenijo. Ker je imela tranzicijska levica z Drnovškom in Milanom Kučanom na čelu v zadnjih letih monopol nad državo in varnostno službo, Drnovšek pa je bil kot nadrejen Sovi objektivno odgovoren za dogajanje v njej, bi največ o tem lahko povedala prav onadva.

Ni potrebe po črnem fondu

Miha Brejc, evropski poslanec in direktor Varnostno-informativne službe, predhodnice Sove, med letoma 1990 in 1993

Kako ste sprejeli novico ministra Šturma, da v Sovi znotraj posebnega fonda obstaja še t. i. črni fond?

O dogajanjih v Sovi sem obveščen le iz medijev, in če je vse res, kar je bilo objavljeno, potem gre po mojem mnenju za neustrezno ravnanje s sredstvi posebnega fonda. Vsaka varnostno-obveščevalna služba ima zaradi svojstvene narave dela na razpolago posebna gotovinska sredstva, ki jih namenja za izvajanje akcij doma in v tujini. Tu gre za obveščevalne, protiobveščevalne in protiteroristične akcije, v okviru katerih je potrebna gotovina za kritje potnih stroškov, plačilo informacij ali predmetov ter za druge namene, skladne z namenom in cilji akcije. Porabo sredstev za te namene je mogoče dovolj pregledno in varno dokumentirati. Prav nobene potrebe ni po nekakšnem črnem fondu.

Je takšen fond obstajal že v vašem času?

Pred mojim prihodom v VIS so moji predhodniki samostojno razpolagali s sredstvi posebnega fonda, prav tako ni obstajala ustrezna evidenca prihodkov in porabe sredstev posebnega fonda. Zato sem uvedel strogo evidenco nad sredstvi posebnega fonda, tako da so bili dokumenti, kot so načrt akcije, predvideni stroški, poročilo o akciji in stroškovnik akcije, na ustrezen način povezani. Tako je bilo mogoče opraviti nadzor nad porabo sredstev posebnega fonda. Še sreča, da sem tako evidenco uvedel, kajti ko me je Drnovškova vlada leta 1993 na osnovi pisma Romana Jegliča javno in brez argumentov obtožila neustreznega ravnanja v VIS, je prav pregled posebnega fonda in druge dokumentacije pokazal, da so njihove obtožbe brez podlage. Romana Jegliča sem takrat tožil na sodišču, vendar je pobegnil v Rusijo in se izmikal roki pravice, dokler zadeva ni zastarala, Drnovšek, ki je na začetku afere dejal, da se mi bo opravičil, če obtožbe ne držijo, pa tega ni storil, čeprav se je že v predkazenskem postopku pokazalo, da so obtožbe neutemeljene in je tožilec postopek ustavil. Več o tem si lahko preberete v moji knjigi Vmesni čas, ki je izšla leta 1994.

V Sovi pravijo, da so se sredstva v fond stekala iz tujih obveščevalno-varnostnih služb na podlagi dvostranskih dogovorov. Je takšno financiranje običajno?

Vsaka država financira svojo obveščevalno-varnostno službo iz proračuna. Samo izjemoma so mogoči prihodki iz drugih virov, recimo takrat, ko gre za skupne akcije dveh ali več služb ali za dogovor o tehničnem sodelovanju in podobno.

Ker od Kučana ne moremo pričakovati konkretnih odgovorov, bi bilo toliko pomembnejše, da bi vsaj Drnovšek za trenutek nehal igrati klovna in bi resno odgovoril na vprašanja, ki se

postavljajo po razkritju v Sovi. Gre za preveč resna vprašanja, da bi jih lahko odpravil z besedami, da mogoče njegovi odgovori ne bodo čisto prisebni, ker ga boli zob. **■**

Ko pomislimo na slovensko politiko, se da razpravljati o vrsti aktualnih tem: tu so predsedniške volitve, afera Sova, medijska svoboda itd. Toda po našem mnenju nobena ob izbranih tem nima tolikšnega vpliva na življenje običajnega državljana, kot ga ima skorajda ustavljen projekt vladnih ekonomskih in družbenih reform. Zdajšnji relativno dober gospodarski položaj v Sloveniji namreč še ne pomeni jamstva za boljšo prihodnost, če vlada dobrih časov ne izkoristi za strukturne reforme.

Priložnost izgubljena ...

Dr. Milan Balažič, foto: Gregor Pohleven

Slovenski razvojni cilji so visoki: za tri odstotke hitrejša gospodarska rast, kot je v EU, naglo povečanje dodane vrednosti s ključno vlogo znanja, konkurenčnost, socialna varnost – skratka, v desetletju ujeti razvitost EU. Slovenija pri tem sicer vozi v pravi smeri, vendar v prenizki prestavi, v volilnem letu, ki je pred nami, pa je težko pričakovati pospeške, saj bo Janševa vlada pazila, da se po nepotrebem ne zameri volivcem. Zato so vsakršne resnejše liberalne reforme postavljene na led, kar neprikrito navdušuje opozicijo – kot pravi njen ekonomski boter dr. Jože Mencinger: »Nekako sem zadovoljen, da so se ekonomsko-socialne reforme razblinile in jih nikjer več ni.« Tako so bili vsi poskusi konceptualizacije tehtnejših in radikalnejših reform z obeh strani slovenskega političnega spektra označeni za »neoliberalizem« in zavrženi.

Friedmanova načela V jedru »neoliberalnega« reformističnega projekta slovenskih mladoekonomistov, ki ga je na začetku svojega vladanja podpiral tudi premier Janša, je stalo ime znamenitega in pred kratkim umrlega ameriškega ekonomista Milтона Friedmana. Ta je poudarjal tri temelje učinkovitega gospodarstva in demokracije: osebno svobodo, zasebno lastnino in pravno državo, ki prvo in drugo varuje pred zlorabami. Največjo grožnjo tržnemu gospodarstvu in demokraciji predstavlja koncentracija politične in ekonomske moči, povezanih v oblastni eliti. Stvar je takšna: če hočemo oblikovati družbo enakih možnosti, kjer so možnosti za družbeni in ekonomski uspeh posameznika odvisne od njegovega truda (izobrazba, delo, podjetnost, tveganje), potem velja v največji mogoči meri izključiti zunanje družbene okoliščine (narodnost, spol, socialni sloj in povezave). Slovenska tranzicija iz komunizma v kapitalizem dokazuje, da je bila pripadnost nekdanji vladajoči komunistični partiji – ki si v transformaciji v socialdemokracijo nadeva nova in nova imena – odločilna zunanja okoliščina za tranzicijski uspeh. Direktorji in menedžerji največjih slovenskih podjetij s prevladujočim državnim lastništvom so bili

večinoma člani Kučanovega Forumu 21. Razvejeno Kučano omrežje je skozi raznolike koalicijske vlade LDS utelešalo slovensko tranzicijsko družbo neenakih možnosti: če si hotel zasesti katero koli vodilno mesto, si moral biti ali postati član omenjenega omrežja, pri čemer posameznikov trud, njegova dejanska usposobljenost, ni veliko štel.

Nadaljevanje prejšnje politike Po volilni zmagi Janševe SDS leta 2004 se tranzicijska ideologija neenakih možnosti – kljub drugačnim predvolilnim obljubam – nadaljuje. Vladajoča koalicija na vsa vodilna mesta imenuje predvsem posameznike iz vrst vladajočih strank in nova oblastna elita danes zlahka nadzoruje vzvode politične, družbene in gospodarske moči. Ponavlja se vzorec vladanja iz komunističnih časov: najprej LDS, zdaj pa SDS utrjuje sistem državno-korporativnega vladanja, v katerega se bodo morda že jutri ugnezili spet novi oblastniki, še manj razsvetljeni in še bolj nagnjeni k zlorabam kot obstoječi.

V jedru »neoliberalnega« reformističnega projekta slovenskih mladoekonomistov je stalo ime Milтона Friedmana.

Populistična socialna demagogija prejšnje in sedanje oblastne elite se lepo prilaga ljudskemu – iz komunistične preteklosti podedovanemu – pojmovanju socialne pravičnosti kot socialnega egalitarizma. V zahodnih družbah pri ugotavljanju socialne pravičnosti ni pomembna dohodkovna ali premoženjska razslojenost družbe, temveč dejstvo, kako prihaja do socialnih razlik. V družbah z učinkovitimi tržnimi institucijami in pravnim okoljem je uveljavljeno načelo, da so socialne razlike upravičene, kolikor so posledica produktivne dejavnosti posameznikov, in neupravičene, če so posledica družbeno nesprejemljivih dejavnosti – korupcije, klientelizma, lobiranja, kriminala ipd. Koruptivna podoba slovenskega tranzicijskega kapitalizma ima za negativno posledico široko nasprotovanje liberalnim reformam, še posebej pa privatizaciji državne lastnine. Na Slovenskem je še vedno močna javna podpora državnemu intervencionizmu, visokim davkom (za premožnejše sloje) in socialnemu egalitarizmu. Vlade LDS so bile zato reformno slabo

O avtorju

Dr. Milan Balažič je diplomiral iz politologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, magistriral in doktoriral pa na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V politično življenje se je začel vključevati v 80. letih prejšnjega stoletja, ko je bil med drugim član Zveze socialistične mladine Slovenije, član kolegija Odbora za varstvo človekovih pravic, član ZKS – Stranke demokratične prenove, krajše obdobje pa tudi njen podpredsednik. Med drugim je bil član prve demokratično izvoljene skupščine. Kasneje je deloval na ministrstvu za zunanje zadeve. Danes je publicist in predavatelj na FDV. Nedavno je izstopil iz LDS. Sam pravi, da je klasični liberallec. Znan je po kritičnosti tako do „levih“ kot do „desnih“ politikov.

učinkovite, Janša pa je napovedoval preobrat, podprl prvo perjanico slovenskega »neoliberalizma« Mića Mrkaića, se soočil z množičnim odporom sindikatov in – klecnil. V tehtanju med koristjo vnovične volilne zmage in voditeljstvom, ki pomeni aktivno vplivanje na spremembo javnega mnenja, je bilo slednje hitro pozabljeno.

Reformni pogum izpuhtel Če danes primerjamo Janšev strateški svet pod vodstvom dr. Marjana Senjurja s prejšnjim, ki ga je vodil dr. Mrkaić, ali z odborom za reforme, ki mu je pol leta ministroval dr. Jože P. Damijan, lahko opazimo popoln odklon Janševе vlade od radikalnejših reform in pospešene privatizacije. Premier, ki je izgubil reformni pogum, se je obdal s prestrašenimi gradualističnimi zajci brez ambiciozne vizije, dojemljivimi le za skromne kratkoročne koristi. Ker njegovi vladni klienteli ustreza mesarjenje po gospodarstvu, izsiljevanje kmečkega in upokojenskega lobija ter sindikalistično nabijanje z levičarsko socialno demagogijo – o vsem odloča politika –, je Janša v prid miru znotraj vladne koalicije prodal zgodovinsko priložnost, da bi korenito reformiral Slovenijo po irskem ali finskem zgledu. Tudi novi minister za reforme dr. Žiga Turk bolj spominja na ministranta, ki vladi ministrira pri rekvieumu za reformami: davčna zakonodaja je ostala na pol poti, ukrepi za povečanje fleksibilnosti trga dela bodo minorni, socialno-pokojninski kompleks bo še naprej uničeval prihodnost javnih financ, počasna privatizacija pa bo izvedena po znani kučanovski domačijski metodi »zaščite nacionalnega interesa«. Nič čudnega, da je Slovenija po vsem tem debaklu na najnovejši lestvici mednarodne konkurenčnosti Svetovnega gospodarskega foruma zdrsnila z lanskega 30. na 33. mesto; pred njo so denimo celo Tunizija, Barbados, Emirati, Čile in Estonija. Očitki Sloveniji se ponavljajo iz leta v leto: tog trg dela, tržna neučinkovitost, nedelovanje pravne države, previsoki davki, nizek priliv tujih naložb, prepočasna privatizacija in – na drugi strani – previsok delež državne lastnine v gospodarstvu.

Danci so lahko zgled Glede nove zakonodaje, ki bo urejala trg dela – letošnje leto bo po vsej priliki minilo v znamenju konfliktov okrog te – bi lahko vlada v Sloveniji prenesla danski model flexicurity, povezavo med prožnostjo trga in socialno varnostjo. Četrtna Dancev enkrat na leto izgubi službo, toda v dogovoru med delodajalci in sindikati vlada vodi politiko trga delovne sile tako, da si odpuščanje in novo delo sledi z najmanjšim mogočim razmikom, potrebnim za morebitno hitro prešolanje.

Janša pa je namesto tega z odstavitvijo zadnjega vladnega reformista mag. Janeza Drobniča pod pritiskom sindikatov odstopil od liberalnega predloga reforme trga dela. Zaradi čedalje večje priljubljenosti Pahorjeve SD, ki v ozadju nadzira največji Semoličev sindikat (ZSSS), je v prihodnjih mesecih pričakovati še več socialne demagogije, popuščanja večno včerajšnjim sindikatom in pokop še tega bornega poskusa reformice trga dela. Ker vladi ne uspeva noben večji konkretni reformni preboj, bo lahko v presežnem času dopolnjevala svojo domišljjsko 17-letko in z visokimi davki prerazdeljevala ustvarjeno, dokler bo šlo. Levičarji verjamejo, da so visoki davki za petičnejše nekaj dobrega, saj s tem pomagajo revnejšim. (Neo)liberalci odgovarjajo, da na ta način slej ko prej obuboža vsa družba: edini način bogatenja vseh je spodbujanje produktivne dejavnosti najbolj sposobnih, ki potem z investiranjem denarja ustvarjajo delovna mesta in blaginjo za vse; davčni sistem mora bogatejše udariti tako, da nimajo več interesa sedeti na svojem bogastvu, marveč se jim ga izplača produktivno obračati. Janševa levo-desna vlada pa ne ve ne kod ne kam in nujne reforme – liberalizacijo, deregulacijo in privatizacijo – pušča za čas, ko bo za Slovenijo to lahko že usodno.

Koncept laissez faire Na začetku Janševеga mandata je takratni predsednik strateškega sveta dr. Mrkaić predsedniku vlade podaril knjigo že omenjenega ameriškega ekonomskega velikana Milтона Friedmana. Očitno premier ni odprl niti prve strani – saj če bi jo, potem bi zase zlahka našel argumentacijo za družbeni koncept

V Sloveniji je treba dobiti intelektualno zmago friedmanizma in odločnih reform nad prevladujočim keynesianstvom in gradualizmom. Bolj preprosto: več svobode in individualizma, manj države in nižji davki.

laissez faire, za družbo široke ekonomske in politične svobode ob minimalni državi, ki je poceni in brani temelje: zagotavlja varnost lastninskih pravic, svobodo sklepanja pogodb in neodvisno sodstvo. Friedmanovo nasprotovanje vladnemu reguliranju – o leviathanski slovenski različici državnega korporativizma ga niso tlačile niti najhujše more – je šlo tako daleč, da je nasprotoval vozniskim dovoljenjem, zdravniškim licencam in vojaški obveznosti. Individualna svoboda ne more soobstajati s katerim koli politično-ekonomskim sistemom, razen z liberalnodemokratičnim kapitalističnim parlamentarizmom, ki tako v politiki kot ekonomiji skozi svobodni trg spodbuja individualno izbiro in ustvarjalnost. Pred politično je treba v Sloveniji dobiti intelektualno zmago friedmanizma in odločnih reform nad prevladujočim keynesianstvom in gradualizmom. Bolj preprosto: več svobode in individualizma, manj države in nižji davki. Zgodovinski paradoks bo, če bo ta program po Janševem neuspehu uresničevala neka prihodnja Pahorjeva levosredinska vlada. **D**

Sindikalno tarnanje v policiji

Peter Avsenik, foto: Bor Slana

Pred dobrim tednom dni je Policijski sindikat Slovenije v Dolgi vasi organiziral enourno opozorilno stavko zaradi nezadovoljstva s predvideno plačno ureditvijo uniformiranega javnega sektorja. Ali so njihove zahteve utemeljene?

Nezadovoljstvo z delom vlade so izražali na prav poseben način – tako, da so svoje delo – mejno pregledovanje vozil opravljali (pre)dolgo časa in s tem povzročili 1,5-kilometrsko kolono tovornih vozil na madžarski strani meje.

Vladna ponudba Za stavko na mejnem prehodu z Madžarsko se je sindikat policistov (PSS) odločil, ker je vlada v pogajanjih za kolektivno pogodbo za javni sektor plače policistov uvrstila (oziroma povišala z devetnajstega) v 20. plačilni razred in ne v 22. Vlada policistom ponuja za štiri odstotke višjo osnovno plačo in dvig dodatkov za manj ugoden delovni čas; za nedeljsko in

praznično delo dodatek, višji za 130 odstotkov, za nadure in praznično delo pa za 80 odstotkov. O višini teh dodatkov pa tudi o uvrstitvi specifičnih, najzahtevnejših delovnih mest policistov se je vlada po besedah ministra za javno upravo Gregorja Viranta še pripravljena pogajati.

Vroča razprava Predsednik PSS Branko Prah zahteve sindikata utemeljuje s tem, naj bi bili policisti vedno pripravljene žrtvovati svojo kožo za državljanke in državljane, zato uživa vso njihovo podporo pa tudi podporo zaposlenih na MNZ (odkod Prah prepričanje o široki javni podpori sindikalnim zahtevam, ni jasno, jasno pa je, da je generalni di-

rektor policije Jože Romšek ostro nastopil proti njihovim solističnim stavkovnim akcijam). Vodilni predstavnik sindikata, nedavno znova izvoljen na to mesto za štiriletni mandat, poudarja, da je PSS opravil vse analize primerjalnih delovnih mest in da so le-te na njihovi strani. Če vlada ne bi popustila zahtevam sindikata, Prah poleg stavk na cestah kot morebitni nadaljnji ukrep omejuje celo možnost materialnega oškodovanja države, s tem da v

določenem obdobju policisti ne bi kaznovali državljanov.

Minister Virant se popolnoma strinja s tem, da slovenska policija delo opravlja vzorno, poudarja pa, da bo sindikat s takšnimi akcijami, kakršno si je privoščil minuli ponedeljek, škodoval prav tistim, na katere se Prah tako sklicuje – slovenskim državljanom in državljanom. Minister za javno upravo je nedavno postregel tudi s podatkom, naj bi bile plače slovenskih policistov zače-

Do dogovorov med ministrstvom in sindikatom ne more priti na cestah, ampak le za pogajalsko mizo.

tnikov že zdaj kar za tretjino višje od povprečnih plač na delovnih mestih, za katera se zahteva srednješolska izobrazba. Pojasnjuje, da je ministrstvo poravnava izhodiščnih plač med uniformiranimi javnimi uslužbenci temeljito obravnilo in da je bilo analizirano vsako delovno mesto posebej. »V začetku pogajanj, še pod prejšnjo vlado, se je vsak sindikat nekako videl višje od drugih. Ampak na neki točki je prevladal razum in so sindikati rekli: ne zažigajmo ognja v strehi, poravnajmo se. Takrat se je s tem strinjala tudi vlada – a na nižji ravni, v 19. plačnem razredu. Naša vlada pa je ponudila tako višjo izhodiščno plačo kot tudi bistveno višje dodatke za negoden delovni čas,« je na nedavnem soočenju v Odmevih dejal minister Virant. Opozarja pa, da bo kolektivna pogodba med uniformiranimi javnimi uslužbenci, če bi sindikat do konca vztrajal pri svojih »nemogočih« zahtevah, podpisana brez policistov, kar pa bi bilo slabo le zanje. In če bo sindikat zrušil plačni sistem, bodo brez tega, kar jim vlada danes ponuja, ostali prav policisti.

A v tem primeru bi brez višjih plač ostala tudi velika večina preostalih uniformiranih javnih uslužbencev, ki jih je v Sloveniji okrog 150 tisoč in ki vsi razen policistov s predlagano reformo plačnega sistema soglašajo. Če bo torej minister Virant vztrajal pri svojih napovedih in ne bo popustil pritiskom policijskega sindikata, bo slednji, kar se tiče plač, v vsakem primeru potegnil kratko. Vendar se stvari utegnejo zaplesti, če bi Prah izpolnil napovedi

o podobnih stvarkah, kakršni smo bili priče minuli teden na vseh slovenskih mejnih prehodih.

Za tretjino višje plače Kakšni so plačni razredi in povprečne osnovne plače uniformiranih javnih uslužbencev, smo povprašali na ministrstvo za javno upravo. Tam so nam dejali, da so poklici, ki so ta čas razvrščeni v 19. plačni razred, policist, carinik, paznik, izterjevalec, gasilec, pomočnik vzgojitelja in delovni inštruktor UIKS. Po vladnem predlogu bi ti poklici razen zadnjih dveh napredovali za en plačni razred, s čimer bi se jim osnovna plača povečala za 4 odstotke oziroma z današnjih 891,04 evra na 926,68 evra. V 20. razredu je po današnji ureditvi kriminalist, v 21. davčni kontrolor (povprečna osnovna plača za ta razred je 963,75 evra), v 22. pa sta višji štabni vodnik in poslovni sekretar s 1.002,30 evra povprečne plače. Na ministrstvu poudarjajo, da je povprečna plača slovenskega policista s srednjo šolo nekaj nad 1.250 evrov bruto, kar je za tretjino več od plač na delovnih mestih, za katera se zahteva srednješolska izobrazba. Poleg tega se za policista mesečno plačuje dodatno pokojninsko zavarovanje, zaradi česar se lahko prej upokoji, plačo pa dobiva že v času šolanja.

Znova za pogajalsko mizo?

Ob vseh teh številkah se lahko vprašamo, kaj je bistveni povod za negotovanje policijskega sindikata. S tako skrajnimi ukrepi, kot je stavka na cestah, ne soglašajo niti generalni direktor policije Jože Romšek, ki je prepričan, da

Dan slovenske vojske

Ob 15. maju, dnevu Slovenske vojske (SV), je na slavnostni akademiji v Cankarjevem dnevu govoril predsednik vlade Janez Janša. Dejal je, da je SV po osamosvojitvi čakalo težko delo pri varovanju slovenske državnosti, nato pa tudi pri uvajanju standardov Nata. "Poklic vojaka ni navaden poklic, temveč je to težko in odgovorno delo, ki od vsakega posameznika zahteva izpostavljenost velikim tveganjem," je dejal premier in dodal, da to delo do sedaj ni bilo zadovoljivo nagrajevano. Manjkajoče statusne elemente poklica naj bi vlada uredila z novim zakonom o službi v SV. Praznovanje dneva SV je v aktu utemeljeno v treh točkah: oblikovanju Manevske strukture narodne zaščite, vpoklicu prvih slovenskih nabornikov v maju 1991 in kasnejšem spopadu s precej močnejšim agresorjem.

se morajo vprašanja o tem, ali policiste uvrstiti v 22. plačni razred ali pa posebne pogoje dela vrednotiti prek posebnih dodatkov, rešiti na pogajanjih. Na srečanjih z »mitingaškim« ozračjem, ki so ga izdatno podpihovali posamezni dobro situirani in najbrž politično motivirani policijski upokojenci ter užaljeni uradniki, pa po njegovih besedah ni mogoče najti dobrih rešitev za policiste.

Tudi vodja sindikalne pogajalske skupine za preново plačnega sistema Drago Ščernjavič,

ki je med drugim potarnal zaradi izjemno napornih pogajanj (24 različnih sindikatov je opravilo že 235 usklajevanj in 115 pogajanj), je policijsko stavko v takšni obliki obsodil. Pojasnil pa je, da je bila v teku pogajanj problematična zlasti analiza oziroma njeni kriteriji, po katerih so pogajalske strani poskušale določiti plačni razred posameznega poklica. Ta se je izkazala za nerealno, saj bi se po njej denimo vojakom morale znižati plače kar za 16 odstotkov (pri tem, da so že danes nižje od policijskih, da imajo v Slovenski vojski resne kadrovske težave in da tudi vojaki, ne le policisti, velikokrat tvegajo svoje življenje v dobro drugih državljanov), zato je bila pospravljena pod mizo in treba je bilo oblikovati nova izhodišča. Vendarle policijski sindikat še vedno vztraja pri tem predlogu.

Zanimivo pa je še nekaj. V že omenjeni televizijski oddaji sta tako minister Virant kot Ščernjavič poleg obsodbe tovrstnega sindikalnega delovanja med drugim dejala, da se prav vodja PSS Prah pogosto ne udeležuje pogajanj. Lahko pa se strinjamo, da do dogovorov ne more priti drugje kot za pogajalsko mizo. ■

Predsednik PSS Branko Prah

Vodja pogajanj Drago Ščernjavič

Minister za javno upravo Gregor Virant

Privatizacija NKBM

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Država ima v NKBM ta čas 90-odstotni lastniški delež, v prihodnje pa naj bi obvladovala le še dobro četrtno kapitala. Banka naj bi postala vseslovenska, njene delnice pa bodo kotirale na borzi.

NKBM na pragu privatizacije

Strateške usmeritve privatizacije Nove Kreditne banke Maribor (NKBM), druge največje slovenske banke, je vlada sprejela že 11. maja 2006. Finančni minister Andrej Bajuk je takrat dejal, da je vlada potrdila predlagano strategijo, po kateri bo privatizacija banke izpeljana v dveh fazah, država pa bo obdržala 25 odstotkov in eno delnico banke. Vlada se je namreč že pred časom odločila, da država v ključnih ustanovah, med katere se uvršča tudi NKBM, obdrži kontrolni delež, kar ji četrtnina in ena delnica lastništva banke tudi omogoča. Pretekli teden je vlada potrdila predlog programa prodaje kapitalske naložbe države v NKBM,

obravnavala pa je tudi informacijo o oblikovanju in razvoju bančno-zavarovalniškega holdinga. Po tem programu naj bi NKBM postala vseslovenska banka, specializirana za poslovanje z državljani, pomenila pa bo tudi finančno oporo razvoju podjetništva in malega gospodarstva, kar je vlada napovedovala že po nastopu svojega mandata.

Na borzo V skladu s programom prodaje kapitalske naložbe države v NKBM naj bi delnice banke še pred koncem leta začele kotirati na trgu vrednostnih papirjev, to je na borzi. Naprodaj bo 49 odstotkov delnic, ki naj bi jih kupili institucionalni investitorji, zani-

manje pa po besedah finančnega ministra Andreja Bajuka, ki je program pretekli teden predstavil na posebni tiskovni konferenci, obstaja tudi med fizičnimi osebami. Hkrati bo steklo oblikovanje bančno-zavarovalniškega holdinga okoli NKBM. V programu prodaje kapitalske naložbe države v NKBM in oblikovanju ter razvoju

bančno-zavarovalniškega holdinga naj bi bile poleg NKBM Zavarovalnica Maribor, Zavarovalnica Tilia in Pozavarovalnica Sava. Po mnenju vlade in finančnega ministra morata postopka potekati hkrati, saj je NKBM 50-odstotna lastnica Zavarovalnice Maribor, vlada pa želi njeno privatizacijo izpeljati pregledno. Holding, ki bi imel sedež v Mariboru, naj bi bil ustanovljen v letu in pol.

Ključna ustanova Preostalih 51 odstotkov delnic NKBM ostaja zamrznjenih. Kdaj bo naprodaj drugi sveženj delnic, še ni znano. Minister Bajuk je ob tem poudaril, da vlada pojmuje NKBM kot eno ključnih ustanov, zato želi država v njej obdržati odločilno besedo, torej 25 odstotkov in eno delnico. NKBM naj bi po načrtih postala pomemben dejavnik na področju poslovanja s prebivalstvom, kjer naš bančni sistem po Bajukovih besedah najbolj šepa. Prodajalci NKBM – država, Kapitalska družba (KAD) in Slovenska odškodninska družba (SOD) – bodo s prvo fazo, to je prodajo 49-odstotnega deleža, začeli takoj. Končana naj bi bila do konca novembra oziroma do konca leta. Prodajo bodo izvedli prek tako imenovane prve javne ponudbe (Initial Public

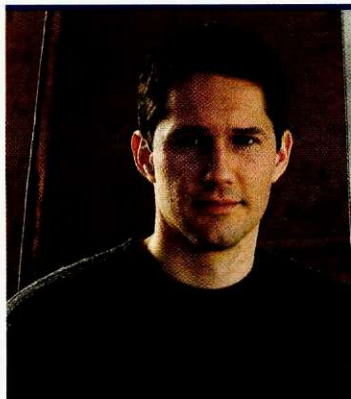

Finančni minister Andrej Bajuk

Osvežitev za Ljubljansko borzo

Novoustanovljeni holding s sedežem v Mariboru bo omogočal izrabo sinergije med zavarovalnicami in bankami.

Dr. Sašo Polanec

Dr. Bogomir Kovač

Vlada je program privatizacije NKBM potrdila pretekli teden.

Offer). Bajuk pravi, da s takšnim pristopom v Sloveniji še nimamo izkušenj, izkušnje drugih držav pa kažejo, da je bil takšen pristop razmeroma uspešen.

Potek prodaje Vlada je za postopek prodaje izbrala finančnega svetovalca, to je Citygroup, začetek skrbnega pregleda skupine NKBM pa bo stekel v prihodnjih dneh. Svetovalec bo nato pripravil prospekt s celovito predstavitvijo družbe, komisija za privatizacijo NKBM pa ga bo skupaj z ministrstvom predstavila morebitnim institucionalnim investitorjem na kapitalskih trgih v Evropi in drugod. »S tem bomo zbrali podatke, kdo in koliko je pripravljen plačati za delnico,« je pojasnil Bajuk.

Razpršenost Kapital banke je razdeljen na 2,2 milijona delnic. Po ocenah ministrstva bi lahko pri prodaji 49-odstotnega deleža iztržili 2,5- do trikratno knjigovodsko vrednost delnice NKBM, ki je ob koncu letošnjega marca po podatkih banke znašala 97,17 evra. Vlada načrtuje, da bo kupnino porabila skladno z zakonom o javnih financah. Kar se tiče institucionalnih lastnikov, po Bajukovih navedbah

pričakujejo razpršeno lastništvo, odvisno pač od zanimanja domačih in tujih kapitalskih trgov. Odziv bo tudi pokazal, kolikšen delež iz prvega svežnja bodo lahko kupile domače in tuje fizične osebe.

Preglednost Hkrati s prodajo 49-odstotnega deleža NKBM bodo vse delnice banke uvrstili na Ljubljansko borzo, vendar bo prodaja 51-odstotnega deleža zamrznjena. To bo vladi omogočilo, da se bo odločila, kdaj bo stekla prodaja deleža, tako da bo na koncu država obdržala 25 odstotkov in eno delnico banke. Da bodo postopki pregledni, bo hkrati steklo tudi oblikovanje bančno-zavarovalniškega holdinga okoli NKBM, kar naj bi trajalo nekaj več časa, vsaj leto in pol. NKBM bo s tem postala solastnica močne in učinkovitejše zavarovalnice. Zavarovalnici Maribor in Tilia namreč skupaj obvladujeta manj kot 20 odstotkov trga, vendar ima vlada zdaj skupaj s Pozavarovalnico Sava možnost ustvariti močnejšo ustanovo, ki bo lahko v evropskem prostoru konkurenčnejša, za slovenske državljane in državljanke pa učinkovitejša.

Vloga holdinga V skladu z načrtom naj bi vse tri zavarovalnice združili, potem pa naj bi se v okviru holdinga specializirale na določenih področjih – življenjskih zavarovanjih, premoženjskih zavarovanjih in pozavarovalništvu. Novoustanovljeni holding bo omogočal izrabo sinergije med zavarovalnicami in bankami. Steber okoli NKBM sicer že obstaja. Poleg tega, da ima NKBM lastniški delež v Zavarovalnici Maribor, je namreč država prek SOD praktično stoddotna lastnica Pozavarovalnice Sava, prav tako tudi solastnica Tilie. »Zakaj ne bi desna roka vedela, kaj počne leva,« pravi minister Bajuk. Slovenske zavarovalnice po višini zbranih premij na zaposlenega namreč močno zaostajajo za EU, saj dosegajo le tretjino evropskega povprečja. Bajuk pravi, da morajo v vladi ukrepati za doseganje višjih ravni produktivnosti, večje konkurenčnosti ter boljše ponudbe »lastnim ljudem«.

Ekonomisti so za Uvrstitev delnic NKBM na borzo, ki jo je napovedal finančni minister Bajuk, je smiselna, menijo nekateri slovenski ekonomisti. Tako dr. Bogomir Kovač z Ekonomske fakultete v Ljubljani kot tudi Janez Šušteršič, direktor Urada za makroekonomske analize in razvoj (UMAR), se strinjata, da bomo s tem dobili realno vrednost banke. Kovač ob tem poudarja, da se mu zdi delitev privatizacije na dve fazi smiselna, in ocenjuje, da je prva faza, vstop NKBM na borzo, dobro zamišljena. »Če damo banko na trg, se doseže tržna vrednost, to pa je dobro merilo,« je dejal Kovač. Podobno meni tudi Šušteršič, saj le z uvrstitvijo delnic banke na borzo lahko dobimo informacijo o njeni realni

vrednosti. Ekonomist dr. Sašo Polanec meni, da bo kotacija delnic na borzi povečala preglednost poslovanja banke in odgovornost menedžmenta delničarjem. Matej Tomažin, samostojni finančni svetovalec, pa je za Slovenko tiskovno agencijo dejal, da to pomeni tudi pozitivno informacijo za borzo, saj je na Ljubljanski borzi zaznati pomanjkanje novih vrednostnih papirjev. Zato bo uvrstitev delnic na borzo vsekakor razveselila vlagatelje, ki bi radi vložili prihranke tudi v kapital slovenskih bank. Izpostavil pa je, da je nekoliko manj smiselna vključitev samo institucionalnih vlagateljev in fizičnih oseb. S tem korakom naj bi bila banka po njegovem mnenju prikrajšana za bančno znanje tujih partnerjev, kar lahko pomeni slabšo možnost za hitrejši razvoj. Tako Kovač kot Polanec pa nekoliko manj odobravata napovedano oblikovanje bančno-zavarovalniškega holdinga okoli NKBM. Prvi je načrtovano oblikovanje holdinga ocenil kot najšibkejši element celotne privatizacijske zgodbe NKBM, drugi pa je prepričan, da gre za odločitev, ki bo koristila predvsem nekaterim interesnim skupinam, namesto da bi bil cilj maksimizacija premoženja države, ki bi se v tem primeru dosegla s prodajo najboljšemu ponudniku.

Za konec Načrt privatizacije druge največje banke je v končni inačici. Zamisel vlade o vseslovenski banki in močnejšem tretjem bančnem stebru se torej uresničuje. O tem, da je oblikovanje in razvoj bančno-zavarovalniškega holdinga s sedežem v Mariboru potrebno, je prepričana večina vladnih ekonomistov. **D**

Obema zavarovalnicama se obetajo spremembe.

V preteklosti so bile velike družine negativno vrednotene.

Izzivi slovenskih družin

Peter Avsenik, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Ob mednarodnem dnevu družin Statistični urad RS ugotavlja, da je v Sloveniji daleč najpogostejša oblika družinske skupnosti še vedno zakonski par z otroki, narašča pa število zunajzakonskih skupnosti, ki se redkeje odločajo za otroke.

Vsakoletno praznovanje mednarodnega dneva družine je uvedla generalna skupščina Združenih narodov, ki je leta 1993 z resolucijo 15. maj razglasila za mednarodni dan, posvečen tej temeljni celici človeške družbe. Letošnji je potekal pod geslom Družine in osebe s posebnimi potrebami.

Izgublja primarno vlogo Največkrat o družini govorimo kot o temeljni celici človeške družbe, pogosto pa tudi o skupnosti, ki jo vežejo sorodstvene vezi. Tradicionalno družino sestavljata zakonska partnerja in eden ali več otrok, vendar pa pojem družine obsega tudi zunajzakonske in enostarševske skupnosti. V različnih kulturah poznajo različne oblike in velikosti družin. Za razviti Zahod je značilno, da so nekatere funkcije, ki so bile sprva značilne za družine, prevzele

družbene institucije. Izrazit primer tega je skrb za najmlajše in za ostarele. Tako se denimo primarna socializacija otrok deloma izvaja tudi v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Čeprav je tradicionalnih družinskih skupnosti še vedno največ, pa se večja tudi število zunajzakonskih.

Poročeni pari najpogostejši

Po podatkih iz popisa leta 2002 poročenim parom z otroki, ki jih je več kot polovica (53 odstotkov), sledijo zakonski pari brez otrok (21 odstotkov) ter zunajzakonska partnerstva, očetje z otroki in zunajzakonska partnerstva brez otrok. »Čeprav število sklenjenih zakonskih zvez v Sloveniji od leta 1972 dalje, ko je bilo sklenjenih največ zakonskih zvez v Sloveniji po drugi svetovni vojni (skoraj 16 tisoč), stalno upada (leta 2005 manj kot 6 tisoč parov), so bili ob popisu 2002 poročeni pari še

vedno najpogostejša oblika družine pri nas (73,7 odstotka),« so zapisali na statističnem uradu. Ugotavljajo, da se predvsem mladi v Sloveniji danes pogosteje odločajo za življenje v zunajzakonskih skupnostih, vendar se ti redkeje odločajo za otroke kot njihovi poročeni vrstniki. Štiri

petine otrok živi z obema roditeljema, te skupnosti pa imajo v povprečju le enega otroka.

Večina prebivalcev Slovenije je ob popisu 2002 živela v družinah. V njih je živelo 89 odstotkov vseh moških in 84 odstotkov vseh žensk. Med njimi je bila slaba polovica otrok

Nekatere naloge družine so prevzele institucije.

in več odraslih, kar kaže tudi na staranje slovenskega prebivalstva. V primerjavi s podatki popisa 1991 se je v Sloveniji število družin do leta 2002 povečalo za 12 tisoč, v primerjavi s popisom 1981 pa za 33 tisoč, a se je znižalo število družinskih članov. Tako je leta 2002 pri nas povprečna družina štel 3,06 člana, pri družinah z otroki, ki jih je bilo 428 tisoč, pa 3,4 člana. Po številu članov so bile na prvem mestu družine zakonskih parov z otroki (3,7 člana), sledile so družine zunajzakonskih partnerjev z otroki (3,5 člana), v enostarševskih družinah pa sta živela v povprečju 2,3 člana. Dodajmo še, da se je med zadnjima popisoma delež družin z enim otrokom povečal za 2 odstotka, družin brez otrok pa je bilo ob popisu 2002 skoraj četrtina.

Možnosti se izboljšujejo Vlada in ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je kot eno prednostnih nalog, zapisanih tudi v koalicijski pogodbi, izpostavilo dvig rodnosti. Vendarle pa se zavedajo, da se mora pred tem dvigniti splošna blaginja v državi. Kot je v pogovoru za prejšnjo številko Demokracije dejala ministrica Marjeta Cotman, so bili na področju družinske politike sprejeti številni ukrepi. »Mislim, da je odločanje za rojstvo vedno osebna odločitev dveh, ki sta si ustvarila družino, država pa pomaga pri zaposlovanju in ureditvi stanovanjskih razmer,« pravi Cotmanova, ki se bo še naprej zavzemala, da bodo družine z več otroki primerno nagrajene, tudi s tem, da bi jim znižali dajatve za šolo v naravi ali za vrtce. Na drugi strani pa se že pripravlja novela zakona o nacionalni stanovanjski varčevalni shemi, ki naj bi po besedah poslanca SDS Zvoneta Černiča mlade družine vsaj nekoliko razbremenila tudi pri reševanju stanovanjskega problema.

Država želi torej s številnimi ukrepi ustaviti upadanje števila otrok in povečati interes za tradicionalne družinske skupnosti. Zakaj je tako in kakšni bodo nadaljnji ukrepi ministrstva na tem področju, pa v nadaljevanju. ■

Sistem ni podpiral večjih družin

Ob mednarodnem dnevu družin smo se pogovarjali z direktorico direktorata za družino Majdo Erzar.

Kako na splošno ocenjujete stanje slovenske družine danes in kakšno je to stanje v primerjavi z drugimi evropskimi državami?

Stanje ni povsem primerljivo z evropskimi državami, zlasti ne glede pravic. Značilnost slovenske družine je zlasti to, da je bistveno več žensk kot drugod po Evropi zaposlenih poln delovni čas. Pa tudi to, da imamo v primerjavi z drugimi evropskimi državami visoko raven pravic, ki so vezane na zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. V Sloveniji imamo denimo eno leto starševskega dopusta s stoo odstotnim nadomestilom, česar nima nobena druga evropska država. V Evropi je značilno tudi, da si zdaj prizadeva za večjo zaposlenost žensk za polni delovni čas, medtem ko bi v Sloveniji potrebovali večjo fleksibilnost delovnega časa: zaposlitev za krajši delovni čas, delo na domu ...

Se vam zdi, da je družina za mlade danes še vrednota?

Da, po vseh obstoječih anketah in študijah je za mlade družina največja vrednota.

Največja? Pa vendar se danes vse manj mladih odloča zanjo ...

Želje mladih po družini in številu otrok se dostikrat razlikujejo od kasnejšega dejanskega stanja.

Zakaj?

Za to je več razlogov. Eden je povezan z vprašanjem, zakaj se mladi tako pozno odločajo za družino. Med temi so kasnejše dokončanje šole, želja po zaposlitvi in karieri ...

Družine se danes odločajo za čedalje manj otrok.

Sistem je bil v preteklosti usmerjen v podporo majhni družini z dvema otrokoma. V preteklosti so bile velike družine še bolj negativno vrednotene kot danes.

In kako gledate na povečevanje števila neporočenih parov?

Eden od razlogov za veliko število neporočenih parov je morda ta, da je pri nas zunajzakonska skupnost v marsičem povsem izenačena z zakonsko skupnostjo. In po tem vzorcu mnogo mladih živi še danes. Poudariti pa je treba, da zakonsko te skupnosti niso povsem izenačene, a pari to ugotovijo, šele ko se pojavijo težave, ko zunajzakonska skupnost razpade. Takrat morata partnerja namreč dokazovati obstoj zunajzakonske skupnosti, kar povzroči številne probleme zlasti pri delitvi premoženja.

Nekatere enostarševske družine dostikrat izkoriščajo svoj status, da bi pridobile večja sredstva, čeprav v resnici živijo s partnerjem.

Mnoge zunajzakonske skupnosti prikazujejo navidezno enostarševstvo z namenom, da si pridobijo več pravic iz družinskih prejemkov – znižano plačilo vrtca, denarno socialno pomoč ... Zunajzakonska skupnost se namreč danes ugotavlja pri vsakem primeru posebej in prosilec ima možnost, da spreminja svoj status. Tako lahko nekdo v primeru uveljavljanja otroškega dodatka prijavi enostarševsko skupnost, ko prosi za stanovanje pa zunajzakonsko. Problematiko velikega števila navideznih enostarševskih družin naj bi uredil nov zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki ga ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pripravlja skupaj s službo vlade za razvoj.

Direktorica Majda Erzar

Ali ministrstvo še razmišlja o strategiji za dvig rodnosti ali je to misel že opustilo?

Strategija je umaknjena, vendar bomo v zvezi s posameznimi konkretnimi zakoni uvajali tiste ukrepe, ki bodo ustvarjali boljše razmere za družine. Rada bi poudarila, da smo 15. maja – na mednarodni dan družine – prvič podelili certifikate družinam prijazna podjetja tistim podjetjem, ki v okviru svoje politike do zaposlenih zaposlenim omogočajo lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja.

Tako bi moralo v bistvu ravnati vsako podjetje.

Ja, tak način bi bil optimalen, vendar se na ministrstvu zavedamo, da se takšne spremembe uvajajo postopoma. Prav zato smo se odločili za podeljevanje certifikatov, ki naj bi čim več podjetij spodbudili k temu projektu. Pritisk s strani delodajalcev namreč nedvomno vpliva na to, da se družine odločajo za manj otrok. Lahko tudi rečemo, da ima država pozitiven odnos do starševstva, do otrok; lani je bilo uvedenih kar nekaj novih pravic – dodatek za velike družine, razširitev pravice do krajšega delovnega časa itd. Enemu od staršev s štirimi ali več otroki država krije prispevke za socialno in za pokojninsko zavarovanje do desetega leta starosti najmlajšega otroka ... Presodili pa smo, da je treba vzpodbuditi tudi pozitiven odnos delodajalca do zaposlenih staršev.

Nujen dvig gospodarske rasti

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Manj delovno aktivnih, manj socialnih pomoči, zniževanje BDP na prebivalca na eni strani, na drugi pa razvit turizem, več mladih in prirast prebivalstva. Prihodnost je v znanju, regija bo postala poskusna e-regija.

Gorenjska regija, v kateri na 2.137 kvadratnih kilometrov površine živi nekaj manj kot 200 tisoč prebivalcev oziroma 9,9 odstotka vsega slovenskega prebivalstva, se razteza od osrednjeslovenske navzgor in sega vse do avstrijske meje. Znana je kot regija visokih očiakov, med katerimi je tudi simbol slovenstva Triglav. Skoraj v celoti je alpska in v velikem delu zavarovana kot nacionalni park. Ustrezen relief in podnebje so dobra podlaga za turistično dejavnost tako v zimski kot v poletni sezoni. Gorenjska regija ustvari petino vseh prenočitev v državi, od tega skoraj 80 odstotkov z gosti iz tujine. Čeprav kmetijska dejavnost v tej regiji ne spada med najpomembnejše, pa so tamkajšnja kmetijska gospodarstva med večjimi v državi tako po povprečni površini kmetijskih zemljišč v uporabi kot tudi po številu glav velike živine na hektar kmetijskega zemljišča. Delež teh gospodarstev, ki uporabljajo traktorje, je na primer v tej regiji najvišji v državi (kar 94,3-odstoten). Da so predelevalne dejavnosti gonilna sila regije, kaže delež bruto dodane vrednosti regije v teh dejavnostih, ki znaša kar 37,5 odstotka in spada med višje v Sloveniji. Prebivalstveni kazalniki ponazarjajo ugodno stanje. Indeks staranja kaže, da je delež mladega nekoliko večji od deleža starega prebivalstva. Skupni prirast prebivalstva je pozitiven, čeprav se prebivalci po malem iz regije tudi odseljujejo. Naravni prirast v regiji je največji v državi (2,1 na tisoč prebivalcev).

Prebivalstvo Letna stopnja rasti prebivalstva je kar 2,6-odstotna, kar je precej več od rasti v Sloveniji (0,6 odstotka). Višji je tudi delež prebivalcev, starih do 14 let, in sicer 15,4 odstotka (v Sloveniji 14,4 odstotka). Delež prebivalcev, starih 65 let ali več, je s 15,2 odstotka na slovenskem povprečju. Delež tujega prebivalstva je 2-odstoten in je za slabo desetino nižji od povprečja, ki je 2,2 odstotka. Za prebivalstveno sestavo je še značilno, da je v tej regiji nekoliko več sklenjenih zakonskih zvez na tisoč prebivalcev (3,6 odstotka, povprečje je 3,3), hkrati pa je ne-

koliko višje tudi število razvez (1,3 odstotka, povprečje 1,2). S tem kazalnikom je povezan tudi delež živorojenih otrok zunaj zakonske zveze. Teh otrok je 40,3 odstotka vseh (slovensko povprečje je 44,8 odstotka). Ob tem je zanimiv še podatek, da ima vsako povprečno gospodinjstvo v regiji (po popisu iz leta 2002) 2,9 člana, kar je manj od povprečja. Hkrati je v regiji tudi manj zunajzakonskih partnerstev z otroki (4,6 odstotka vseh, v državi 5,3). V regiji je tudi prebivalec, ki se izrekajo za islamsko veroizpoved, več kot v povprečju (4 odstotka vseh, povprečje je 2,4), več je tudi pravoslavnih (3,8 odstotka, v državi 2,3), manj pa je tistih, ki ne želijo odgovoriti na to vprašanje (19,8 odstotka, v državi 22,8). Drugi kazalniki glede veroizpovedi so približno na povprečju Slovenije (zanemarljivo malo je evangeličanov). Zanimiv je še podatek,

da je delež otrok v vrtcih med otroki, starih od 1 do 5 let, v tej regiji za desetino nižji od slovenskega povprečja (v vrtcih je 56,1 odstotka vseh otrok, povprečje je 61,4 odstotka). Več je študentov na tisoč prebivalcev (59,2, v Sloveniji 55,5 odstotka), kar polovica vseh prebivalcev, starih od 19 do 26 let, je študentov, slovensko povprečje je 48,3 odstotka.

Manj delovno aktivnih Delovna aktivnost prebivalstva je podpovprečna, delovno aktivnih je 72 tisoč oseb, kar je za 10 odstotnih točk manj od slovenskega povprečja, manj jih je le še v Notranjsko-kraški regiji. Povprečna mesečna brutoplača je za 50 evrov nižja od povprečja, vendar pa se regija uvršča v zgornjo tretjino po dohodkih. Za regijo je značilen in pomemben še en podatek. Prejemnikov

Občine, ki sestavljajo gorenjsko regijo:

Bled, Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas - Poljane, Jesenice, Jezerško, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Preddvor, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri in Žirovnica.

Tržič, mesto poslovnih priložnosti

Škofja Loka se razvija

denarnih socialnih pomoči na tisoč prebivalcev je le 31,5, v Sloveniji 50,54 osebe. Manj jih je le še v Goriški regiji. Oskrbovanec v domovih za ostarele med prebivalci, starimi 65 let in več, je 3,6 odstotka (povprečje je 4,3 odstotka), s tem pa se regija uvršča med tiste z manjšim deležem starejših v domovih za ostarele. Manj jih je le še v Zasavski regiji (1,9 odstotka vseh).

Nižanje BDP

In še podatek o regionalnem bruto domačem proizvodu na prebivalca. Ta znaša v Gorenjski regiji 10.830 evrov (velja za leto 2003, novejših podatkov ni), slovensko povprečje pa je 12.461 evrov. S tem podatkom se regija uvršča v zlato sredino med 12 statističnimi regijami. Gorenjska regija je v letu 2003 dosegla 86,9 odstotka povprečnega slovenskega BDP na prebivalca (v letu 2000 je bil ta delež 87,4-odstoten). Odstotek se torej znižuje, kar ni dobro. Indeks BDP na prebivalca v standardih kupne moči je v primerjavi s 25 državami EU 66 (slovensko povprečje 76). Tudi s tem kazalnikom se Gorenjska regija uvršča v zlato sredino med regijami. Gospodarski subjekti v tej regiji so ustvarili 8,5 odstotka celotnega prihodka slovenskih, delež obrtnih podjetij med vsemi pa je 41-odstoten (v državi 37,4 odstotka).

Načrti za naprej V vladni resoluciji od leta 2007 do 2023 je

zapisano, da bo v Gorenjski regiji dan poseben poudarek graditvi gospodarskega središča z naslednjimi mrežnimi podpornimi institucijami: s tehnološkim parkom IKT Kranj, z Medicinskim tehnološkim parkom Golnik, Regionalnim mrežnim podjetniškim inkubatorjem v Kranju, na Jesenicah, Tržiču in Škofji Loki, s Poslovno-logistično cono Brnik, z Mrežo poslovno-industrijskih con, gorenjsko univerzo oziroma naravoslovno-tehniško VUIS ter Gospodarskim središčem Škofja Loka.

E-regija Vlada želi doseči zgoščenost institucij znanja, ki bi povzročile razvojni preboj regije, saj ugotavlja, da ima regija nekaj globalnih podjetij in dovolj tehničnega znanja, vendar tudi precejšnjo brezposelnost ter šibko podjetniško kulturo. Kranj je največje mesto v regiji in industrijsko ter visokošolsko središče. Osrednji, nižinski del regije ima dobro prometno infrastrukturo. Prav tako je Kranj z okolico zelo pomembno prometno središče. S prestrukturiranjem industrije na območju nekdanjega Tekstilindusa, Savske loke, Inteksa, Planike se praznijo industrijski objekti in površine. Na območje prihajajo nove dejavnosti, kot so trgovina, šport – skakalnice, park dobrega počutja, mladinski kulturni objekt Izbruhov muzej itd.), medtem ko za industrijo zmanjkuje prosto-

ra. Gospodarsko središče Škofja Loka s koncentriranjem institucij znanja in podpornega okolja za podjetništvo skrbi za gospodarski preboj škofjeloškega območja. Uporaba IKT-infrastrukture ima velike učinke na vseh ravneh gospodarskih aktivnosti, zaposlovanja in splošne organiziranosti regije, zato bo Gorenjska postala pilotna e-regija glede na to, da v njej deluje eno večjih in uspešnejših svetovnih podjetij s področja telekomunikacij, ki skupaj z drugimi podjetji in znanjem za uvajanje in razvoj informacijske družbe omogočajo razvoj e-regije.

Znanje, znanje . . . Kako vladni projekt odpravlja probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti? Gorenjska ima precej razkropljene razvojne možnosti, ki

temeljijo na štirih mestih: Kranj, Jesenice, Škofja Loka in Tržič. Območje Kranja z okolico lahko zagotavlja ustrezno maso maso znanja, prebivalstva, gospodarskih družb in površin. Za razvoj splošnega tehnološkega parka v Kranju je treba vzpostaviti institucije znanja na področju naravoslovja in tehniških ved. Danes je namreč zagotovljena le kritična masa gospodarstva za področje tehnologij IKT in v zvezi s tem za tematski tehnološki park IKT. V regiji je smotno izkoristiti možnosti za gospodarsko rast, to je vzpostavitev ustreznih industrijskih con, ki se bodo mrežno povezovala v celoto, kot na primer Gospodarsko središče Škofja Loka, ki bi usposabljanje in razvoj kadrov izvajalo prek univerze v Kranju – gorenjske univerze. **D**

2.200 novih delovnih mest

S projektom do leta 2023 bo na Gorenjskem ustvarjenih okrog 2.200 novih delovnih mest na območju projekta, kar je izjemnega pomena za ohranitev splošne blaginje v regiji. Vlada še ugotavlja, da je za regijo zelo pomemben dvig gospodarske rasti celotne regije in vzpostavitve novih industrijskih zmogljivosti, ki temeljijo na znanju in vrhunskih tehnologijah, kar bo območju omogočilo trajnostno gospodarsko rast. Možnosti regije bodo vzpodbudile dodaten prihod tujih investitorjev na območje, še posebej zaradi strateške lege in povezav.

Statistični podatki

Površina km ²	2.137
Štev. prebivalcev	198.342
Gostota prebivalstva na km ²	93
Število živorojenih	2.022
Število umrlih	1.612
Naravni prirast	410
Štev. učencev	18.397
Štev. dijakov	10.714
Štev. študentov	11.740
Štev. diplomantov	1.481
Štev. delovno aktivnih preb.	72.579
Štev. zaposlenih oseb	66.402
Štev. samozaposlenih	6.642
Štev. podjetij	8.698
Regionalni DBP (v milijonih evrov)	2.143
Štev. kmetijskih gospodarstev	5.040
Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	33.402
Štev. prihodov turistov	505.196
Štev. prenočitev turistov	1.488.957
Štev. – DBP na preb. (v evrih)	10.830
DBP na preb. v primerjavi z EZ-25 (v %)	66

Vir: SURS, publikacija Slovenske regije v številkah

Kranj, središče Gorenjske regije

Vprašljiva strokovnost namestnice

Jan Peterka, foto: Gregor Pohleven, foto: Bor Slana

Prejšnji petek je varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik med 24 kandidati za svojo namestnico izbrala mag. Kornelijo Marzel, kar je med nekaterimi vrhunskimi pravnimi strokovnjaki sprožilo dvom o njeni primernosti.

Človekove pravice so pravice nas vseh in so zapisane v Deklaraciji o človekovih pravicah, ki jo je generalna skupščina ZN razglasila 10. decembra 1948, jasno pa so izražene tudi v Ustavi Republike Slovenije in raznih konvencijah, med katerimi so pomembnejše Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Evropska socialna listina, Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah

ter Mednarodni pakt o državljan-
skih in političnih pravicah.

Slovenska praksa V Sloveniji pravni okvir delovanja varuha človekovih pravic določa 159. člen Ustave Republike Slovenije. Čeprav zakon predvideva ustanovitev varuhov za posamezna področja, imamo v praksi samo enega varuha z zelo širokim področjem delovanja. To področje obsega ustavne pravice, osebno svobodo, socialno varnost, delovnopravne zadeve, sodne postopke, okolje in prostor, gospodarske javne službe,

stanovanjske zadeve, diskriminacijo in varstvo otrokovih pravic. V evropskih državah, kjer naj bi imeli ombudsmane za posamezna področja, prihaja do centralizacije, saj ljudje pogosto ne vedo, na koga naj se obrnejo. Po podatkih Urada varuha človekovih pravic se število odprtih prijav iz leta v leto zmanjšuje. Leta 2005 je bilo odprtih 2.574 zadev, končanih pa za dobrih 7 odstotkov več, kar je zelo spodbudno. Po številu zadev, ki so v obravnavi, pred dvema letoma jih je bilo 2.963, so med prvimi področja: sodni in policijski postopki

(29,1%), upravne zadeve (14,7%) in socialna varnost (11,4%).

Presenetljiv izbor Varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik je v zadnjem času pogosto deležna kritik s strani vrhunskih pravnih strokovnjakov, saj naj ne bi imela dovolj izkušenj s področja ustavnega prava in človekovih pravic. Poudarjajo, da napak ne dela namenoma, ampak zaradi pomanjkanja znanja in izkušenj. Med drugim ji mag. Matjež Krivic v reviji Pravna praksa očita nasedanje sprenevedanju

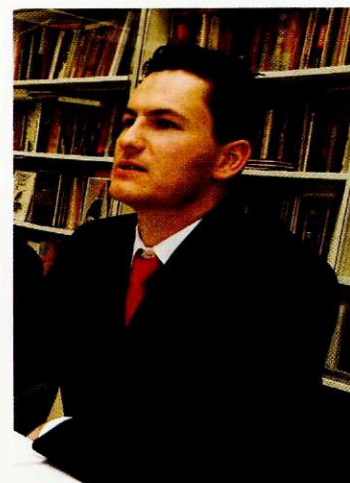
Urad varuha človekovih pravic

Upravne enote Slovenj Gradec. Morda je odlična kot načelnica, a človekove pravice so nekaj drugega. Področja, s katerimi se ukvarja, so vodenje upravne enote, menedžment človeških virov in večanje motivacije pri delu. V predstavitvi se je kandidatka pohvalila, da je objavila več strokovnih člankov. Baza Cobiss kaže, da je objavila en članek z naslovom Delovna uspešnost v upravi. Mag. Marzelova ima 18 let delovne dobe, a ne pri delu na področju človekovih pravic. Službovala je le na občini in upravni enoti.

Primerjava med kandidati Varuhinja je na svoji spletni strani objavila imena vseh 24 kandidatov in tako jih lahko tudi primerjamo. Med njimi je precej prepoznanih slovenskih pravnikov, od katerih je kar nekaj specialistov s področja človekovih pravic. Andraž Teršek, Jurij Toplak in Boštjan Tratar celo pripravljajo doktorat s področja človekovih pravic. Vsi trije so avtorji številnih knjig o pravu in človekovih pravicah. Andraž Teršek je znan kot eden največjih strokovnjakov za odločbe Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu. Zaposlen je kot asistent na Pravni fakulteti v Ljubljani in je sodeloval pri projektih varuha tudi v preteklosti. Boštjan Tratar se že več let intenzivno ukvarja s človekovimi pravicami, saj je višji svetnik na Ustavnem sodišču RS. Doktorat iz ustavnega prava pripravlja na Pravni fakulteti v Ljubljani. Jurij Toplak predava ustavno pravo v

Mariboru in je človekove pravice raziskoval na vrhunskih univerzah Oxford in UCLA. Je sekretar Evropskega združenja za volilno pravo. Med kandidati, ki so zelo uveljavljeni na tem področju, je tudi Jernej Rovšek, ki je bil namestnik obeh nekdanjih varuhov, Ivana Bizjaka in Matjaža Hanžka. Med kandidati je še več imen, ki se s področjem človekovih pravic ukvarjajo več let in ga dobro poznajo, na primer Iztok Dario Šilc, ki obvlada prakso Ustavnega sodišča RS, in Janez Obreza, direktor Urada za narodnosti. Primerjava torej kaže, da ima mag. Kornelija Marzel najmanj izkušenj na področju človekovih pravic. O tem smo vprašali tudi na Urad varuha človekovih pravic in odgovorili so nam, da bi bil Jernej Rovšek zelo primeren kandidat za namestnika varuhinje, a ker ga je državni zbor v prejšnjem mandatu zavrnil, ga tokrat varuhinja ni predlagala za namestnika. Dobili smo tudi odgovor, da je bila mag. Kornelija Marzel izbrana zato, ker je bila dvakrat zaporedoma načelnica upravne enote, ker je spraševalka za strokovni izpit, uvaja tudi sistem CAF. Pri tem delu naj ne bi šlo le za poznavanje človekovih pravic, temveč tudi za poznavanje delovanja državnih organov. Marzelova naj bi dobro poznala področje denacionalizacije.

Odločili bodo poslanci Očitno je, da je Zdenka Čebašek Travnik imela na voljo več primernih kandidatov. Nekateri so mnenja, da je izbrala kandidatko s premalo izkušnjami s področja človekovih pravic. Nekateri namigujejo, da je

Pravnik Jurij Toplak

Zdenka Čebašek Travnik

z izborom Marzelove varuhinja vrnila uslugo Janezu Drnovšku, ki je mag. Kornelijo Marzel leta 2002 imenoval za načelnico Upravne enote Slovenj Gradec. Kandidatko za namestnico bo moral zdaj potrditi državni zbor. Če bi poslanci presodili, da ni primerna, bi bilo to očitno opozorilo varuhinji glede strokovnosti na Uradu varuha človekovih pravic. **D**

nesposobnih pravnikov. V petek, 3. maja 2007, je varuhinja znova negativno presenetila. Med vsemi kandidati je za svojo namestnico izbrala osebo, ki do sedaj ni nikoli delala na področju človekovih pravic. Kornelija Marzel ima magisterij s področja menedžmenta nevladnih organizacij in je do sedaj opravljala delo načelnice

NALOŽBENO ZAVAROVANJE Z JAMSTVOM GLAVNICE
B.I.K.

POVEČAJTE SVOJ KAPITAL
Z VLAGANJEM V HITRO RASTOČE TRGE BALKANA, INDIJE IN KITAJSKE

B.I.K. združuje perspektivno **naložbo** in življenjsko ter dodatno nezgodno zavarovanje. Commerzbank AG **jamči**, da izplačilo ob izteku zavarovanja ne bo nižje od čiste premije. Sklenitev 10-letnega zavarovanja nudi **davčne ugodnosti**.

Za dodatne informacije in za sklenitev zavarovanja pokličite našega svetovalca.

MODRA ŠTEVILKA
080 555 555

triglav

Koroška niso le table

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Čeprav se avstrijska Koroška in tamkajšnji Slovenci pogosto pojavljajo na naslovnih, se to praviloma zgodi takrat, ko gre kaj narobe (navadno v zvezi z dvojezično topografijo). Južno od Karavank pa je poznavanje koroške realnosti slabo.

Odprtje Koroških kulturnih dni je bilo dobro obiskano.

Da bi širši slovenski javnosti v matici predstavili druge, svetlejšje plati koroške duše in da bi matico seznanili s svojim kulturnim, umetniškim in duhovnim ustvarjalnim nabojem, so nastali Koroški kulturni dnevi v Ljubljani. Letošnji, peti, so potekali med 7. in 13. majem. Ob tem naj omenimo sočasni jubilej Slovenske gimnazije v Celovcu, ki je prav sredi prejšnjega tedna s slovesno akademijo počastila svojih petdeset let.

Povezana skupnost Zamisel o prireditvi ni nova, saj so prve tovrstne dneve praznovali že pred nekaj desetletji v prostorih Cankarjevega doma, vendar je začetni elan usahnil. Zadnja prireditev v organizaciji Društva slovensko-avstrijskega prijateljstva iz Ljubljane, Krščanske kulturne zveze iz Celovca, Slovenske prosvetne zveze Celovec, Katoliškega doma prosvete Sodalitas iz Tinj ter Avstrijsko-slovenskega društva iz Celovca pa je pokazala, da so v novih družbenopolitičnih razmerah podani temelji za to, da

bi slovensko narodno telo zaživelo kot organska celota tudi onkraj državnih meja.

Večino prireditev so gostili prostori katoliškega tednika Družina, kar dodatno potrjuje zgodovinsko vlogo Cerkve pri ohranjanju narodne zavesti koroških Slovencev skozi čas.

Dogajanje se je začelo v ponedeljek z odprtjem razstave umetniških del članov družine Hrobath in slike njegove hčerke Kristine Zeichen. Slednja je tudi ilustrirala pesniške izdaje matere Mili Hrobath, ki je ob tej priložnosti prebrala nekaj svojih literarnih stvaritev. Z razposajeno noto so se v dogajanje vključili člani moškega pevskega zbora Jepa - Baško jezero iz Gornjega Roža, ki so pred časom obhajali petdesetletnico delovanja.

Kot so poudarili govorniki – poleg povezovalca, predsednika

Društva slovensko-avstrijskega prijateljstva dr. Petra Vencija, je govoril evropski poslanec Lojze Peterle –, so dnevi priložnost, da se naši zamejci predstavijo tudi s čim drugim kot s političnimi razprtijami, hkrati pa dokaz, da slovenska skupnost na Koroškem ni tako razcepljena, kot nekateri mislijo, ampak tvori med seboj povezano skupnost.

Ključna vloga Cerkve Med tednom so potekale zelo različne prireditve. V torek je bil literarni večer s predstavitvijo knjige *Besedolomnice: novejšje literarno ustvarjanje na Koroškem*. Knjiga, ki je v sodelovanju s celovško Slovensko prosvetno zvezo izšla pri Založništvu tržaškega tiska, ponuja vpogled v ustvarjanje devetih ustvarjalk in ustvarjalcev srednje in mlajše generacije.

O pomenu in izzivih za *Slovence in Cerkev na Koroškem danes in v stoletju pred nami* je tekla beseda v sredo zvečer. Kljub neznanskemu potencialu cerkvene sfere, ki je bila v preteklosti gibalo razvoja in ohranitve slovenstva Koroške, so današnje številke zaskrbljive. Kot je navedel dekan Ivan Olip, je v dvojezičnih župnijah na dvojezičnem območju le še 62 slovenskih duhovnikov (trije poleg tega delujejo v nemško govorečih župnijah). Njihova povprečna starost je 62 let, obeti za nove duhovniške poklice pa so glede na stanje v bogoslovju slabi.

Na območju osmih dekanij na južnem Koroškem, kjer se še lahko pohvalijo z dvojezičnimi župnijami, smo priče regresiji. Delno slovenskih župnij je skupaj 68 (od teh sta dve povsem slovenski). Nedvomno pa obstajajo še druge težave. Če se namreč prijave k dvojezičnemu verouku povečujejo, je jezikovna raven po drugi

»Oče« doma Sodalitas Jože Kopeinig

Direktor Družine dr. Janez Gril

strani čedalje nižja. Stvari so tako kritične, meni Olip, da se postavlja celo vprašanje, ali je duhovnik še oznanjevalec evangelija ali bolj oznanjevalec jezika. Tudi pojem dvojezičnih župnij utegne biti zavajajoč, saj pokriva širok spekter, ki gre od večinoma slovenskega bogoslužja do tega, da se v slovenščini zmoli le očenaš.

Razstava je bila v Galeriji Družine.

Cerkev je, čeprav je sedanjí celovški škof »netalentiran za jezike«, kot se je izrazil rektor centra v Tinjah Jože Kopeinig, v zadnjih desetletjih odigrala pomembno vlogo pri ustvarjanju sožitja med obema narodoma v tem prostoru. Cerkev je danes, kot je zatrdil dekan Olip, edini prostor, kjer se še sliši slovenščina.

Tinjski čudež Sožitje religiozne in narodnostne identitete je poudaril tudi Kopeinig, ki z obžalovanjem ugotavlja, da so Karavanke »še previsoke«, čeprav hkrati izraža prepričanje, da bomo s časom podrli meje v glavah in da bo misel, da smo Slovenci eno narodno telo, ki sega prek državnih meja, postala samoumevna. Kopeinig je izpostavil vlogo tinjskega doma Sodalitas, ki ga vodi že štiri desetletja. Posebnost doma je, da ga vzdržuje in financira peščica tamkajšnjih slovenskih duhovnikov. »Tinjski čudež« je središče, okrog katerega prihajajo do izraza najrazličnejše dejavnosti, od organiziranja duhovnih vaj za vernike iz Slovenije in zamejstva ter dejavnosti srednje kmetijske šole do hrama umetnosti z vrsto razstav. Tinje po Kopeinigo predstavljajo »hišo dialoga«, kar je razvidno iz številnih predavanj in okroglih miz, ki jih tam gostijo.

Cerkev je bila v preteklosti osrednji dejavnik, ki je gojil slo-

venstvo na Koroškem. Le pomislimo na zgodovinsko vlogo Mohorjeve družbe, ki je nastala prav v Celovcu. Vendar danes ustanova – tudi zaradi neugodnih demografskih kaznikov, ki smo jih omenili – ne more uspešno opravljati tega poslanstva sama. O pomenu vloge laikov znotraj cerkvenega občestva je zato govoril Pavel Zablatnik. Predstavil je pot, ki jo je prehodila slovenska Katoliška akcija na avstrijskem Koroškem. Ta se je z izjemnimi osebnostmi, kot sta bila Vinko Zwitter in Joško Tischler, ohranila tudi po t. i. anšlusu in vse do današnjih dni pomaga k približevanju Boga v različnih družbenih okoljih. Kot je dejal Zablatnik, v Katoliški akciji želijo biti »živi papir« in ponuditi vero kot most, s katerim bi sprejemali druge narodnosti in jezike.

Bogati dnevi Koroški dnevi so se dotaknili tudi *Enakopravnosti žensk znotraj slovenske narodne skupnosti na Koroškem*, kar je bila tema četrtkove okrogle mize pod vodstvom Irene Destovnik, avtorice Koroškega koledarja 2007, v katerem so predstavili intervjuje s koroškimi ženskami različnih

Koncert mladih glasbenikov

poklicev, starosti in političnih prepričanj. Nekatere med njimi so svoja videnja predstavile prav ob tej priložnosti.

Da je bil letošnji program zastavljen ambiciozno, govori tudi četrtkov koncert gojencev Slovenske glasbene šole na Koroškem iz Celovca in kranjske glasbene šole v Kranju. Koncert je bil tudi priložnost, da se mladi z obeh strani meje bliže spoznajo. Dobro obiskane, a medijsko manj odmevne Koroške kulturne dneve so sklenili z gala koncertom okteta Suha v prostorih ljubljanske Narodne galerije.

Tedenski utrip

ODLIKOVANJE BORISU PAHORJU Zamejski Slovenec in pisatelj Boris Pahor je prejel red legije časti, viteški red in hkrati najvišje francosko odlikovanje, ki ga podeljuje predsednik Francije na predlog vlade. »Ne glede na mojo osebo se za to priznanje zahvaljujem, saj je za vso našo narodnostno skupnost dokaz uveljavitve ravnih naše književnosti, naše kulture, posebno v samem tržiščem mestu,« je v petek po poročanju Primorskega dnevnika dejal Pahor, ki ga je že lani francoski minister za kulturo imenoval za viteza umetnosti in kulture. Odlikovanje legije časti (Legion d'honneur) je ustanovil Napoleon Bonaparte 19. maja 1802 kot najvišjega in je zamenjalo vsa dotedanja odlikovanja.

Pisatelj Boris Pahor

50 LET SLOVENSKE GIMNAZIJE Vodilna izobraževalna ustanova Slovencev na avstrijskem Koroškem, Zvezna gimnazija in Zvezna realna gimnazija za Slovence je v sredo s slavnostno akademijo v celovški koncertni hiši zaznamovala petdesetletnico svojega obstoja. Ravnatelj gimnazije Miha Vrbinc je v pogovoru za STA poudaril »izredni pomen«, ki ga je imela gimnazija za obstoj koroških Slovencev. »Brez nje se verjetno ne bi znašli tako dobro, kot smo se,« je dejal. Pomen gimnazije je ponazoril s podatki zadnjega ljudskega štetja, v katerem se je za slovensko govoreče opredelilo 12.000 Korošcev. Slovensko gimnazijo je doslej obiskovalo 3.481 dijakov, od katerih jih je 1.637 maturiralo. Letos je na gimnaziji vpisanih 546 dijakov, s čimer so kljub upadanju rodnosti znova dosegli rekordno raven izpred 30 let. Slovenska gimnazija je bila ustanovljena 9. maja 1957 z odlokom tedanjega avstrijskega šolskega ministra Heinricha Drimmla na podlagi 7. člena Avstrijske državne pogodbe, ki še do danes ni v celoti izpolnjen. Prvi ravnatelj je bil znani narodnjak in politik Joško Tischler.

Slovenska gimnazija v Celovcu

Direktor Družine dr. Janez Gril je za našo revijo izrazil veliko veselje, s katerim so sprejeli ponudbo za gostitev Koroških kulturnih dnevov. Ob tem je poudaril tudi zadovoljstvo organizatorjev s potekom prireditve, čeprav »bi osebno rad videl, da bi bilo še več ljudi«. Kljub temu je prireditev ocenil kot uspešno,

saj je zbudila veliko zanimanja, program pa je bil nadvse bogat. Razlog, da Družina prispeva svoj delež k prireditvi, je preprost; zaradi tesnih stikov s Korošci in nasploh s Slovenci v zamejstvu in po svetu so želeli podpreti prizadevanja omenjenih organizacij in zagotoviti njihovo navzočnost v slovenskem glavnem mestu. ■

Odhod sončnega Tonyja

Ana Müllner, foto: Reuters, arhiv Demokracije

Po desetih letih se v pokoj po lastni izbiri odpravlja britanski premier Tony Blair, ki pooseblja enega najbolj kontroverznih politikov svoje generacije in je hkrati zgled številnim evropskim politikom.

Dolgega čakanja je končno konec. Britanski premier Tony Blair je prejšnji teden končno oznanil datum svojega odhoda s stolčka prvega ministra, ki ga je zasedal dolgih deset let. Daleč najuspešnejši voditelj Laburistične stranke, ki je zmagal na trojih zaporednih volitvah, se bo s položaja umaknil 27. junija. Podoba Velike Britanije se je v desetletju Blairrove vladavine močno spremenila, njegova zapuščina na vseh področjih pa je več kot velika.

Spreminjanje Velike Britanije

Velika Britanija dandanes predstavlja eno najuspešnejših držav stare celine na več področjih; ima nizko stopnjo brezposelnosti, visoko

Blair je bil deležen največjih kritik zaradi udeležbe bitanskih vojakov v vojni v Iraku.

in nepretrgano gospodarsko rast, fleksibilen trg dela ter dobro delujoč šolski in zdravstveni sistem. Seveda vseh zaslug za to še zdaleč ne moremo pripisati Blairu in njegovim laburistom. Njihova naloga je bila zlasti ohraniti dosežke in stanje, ki sta jih s pomočjo bolečih reform vpeljala Margaret Thatcher in John Major. Kljub temu pa se je Blair kot naslednik „železne lady“ izkazal bolje, kot si je leta 1997 kdo mislil. Sunny Tony (Sončni Tony), kot so na Otoku imenovali priljubljenega premierja, je znal dobro unovčiti podedovano podlago in na

njej temeljil svoje spremembe, ki so se prav tako izkazale kot zelo uspešne. Že samo to, da je Blair trikrat zaporedoma od Britancev dobil dovoljenje za bivanje na Downing Streetu 10, dokazuje, da njegova priljubljenost ni samo rezultat javnomnenjskih

raziskav, temveč je delovala tudi v realnosti. Blair naj bi za zdaj ostal poslanec v Westminsteru, razen če mu ne bodo ponudili kakšne dobre mednarodne službe, kar pa je precej verjetno glede na dejstvo, da se njegova priljubljenost ni ustavila na mejah kraljevine, temveč je segla tudi drugam.

Usodne napake Kljub bleščeči politični karieri, ki je v zadnjem desetletju postala zgled marsikateremu tako evropskemu kot svetovnemu politiku, pa je Blairov desetletni mandat zaznamovalo tudi nekaj spornih potez in napak. Večino slednjih je bolj kot v notranji politiki zagrešil na področju zunanje politike. Seveda

Tony Blair po desetih letih zapušča Downing Street 10.

ne moremo prezreti, da se je Velika Britanija v zadnjih letih spremenila v najbolj evroskeptično državo ki, namesto da bi prevzela osrednjo vlogo v novi Evropski uniji, postaja najglasnejša kritičarka vsake bruseljske poteze. Iz uradnega Londona so prihajale glasne kritike predvsem na račun širitve EU, ki so ji na Otoku še najbolj nasprotovali, hkrati pa je uradni London s trmastim zavračanjem uvedbe evra državo iz središča Evropske unije počasi začel postavljati na njen rob. To je ob Blairovi napovedi o odhodu s položaja potrdil tudi predsednik evropske komisije Jose Manuel Barroso z besedami: »Blair je deloval v prid EU, a mu pri tem ni popolnoma uspelo.«

Glede največjega Blairovega spodrsnjaja pa so si mnjenja zelo enotna; seveda govorimo o sodelovanju v vojni v Iraku, ki je močno razburilo (in še naprej razburja) britansko javnost, hkrati pa je Blairu drastično zmanjšalo priljubljenost. A medtem ko je Blair vse svoje napake, storjene v času vodenja britanske vlade, posredno ali neposredno priznal in obžaloval, še vedno vztraja pri prepričanju, da je sodelovanje britanskih vojakov v Iraku pravilna odločitev.

Neopazen naslednik Čeprav je Blair uradno šele pred kratkim podprl svojega naslednika, je že dalj časa znano, da je edini favorit za novega premierja Gordon Brown, britanski finančni minister. Slednji se je na politični lestvici povzpel tako visoko skoraj povsem po zaslugi Tonyja Blaira, s katerim sta že več kot dve desetletji tesna prijatelja, hkrati pa tudi največja tekmeča. Spoznala sta je daljnega leta 1983, ko sta bila oba kot novince izvoljena v britanski parlament in sta si skupaj delila majhno kletno pisarno brez oken. Kmalu se jima je pridružil še Peter Mandelson in nove velike zvezde otoške politike so začele vzhajati. Skupaj

Blair je svoj mandat začel in končal kot zelo priljubljen politik.

so kovali načrte o tem, kako bi reformirali Laburistično stranko in jo po osemnajstih letih v opoziciji zopet spravili na oblast. Inspiracijo so črpali iz političnih potez takratnega ameriškega predsednika Billa Clintona, ki je bil zanje zgled demokratične stranke za 21. stoletje. Tako se v zakulisju vladavine Konservativne stranke počasi rojeva ideja o t. i. tretji poti, ki Britance dokončno prevzame leta 1997, ko na volitvah zmagajo laburisti. Takrat se prijateljstvo med Blairom in Brownom počasi začne spreminjati v hladno vojno. Blair je sicer Brownu že pred desetimi leti obljubil, da ga bo nasledil, zato zdaj prijatelj umik s položaja za Browna pomeni dolgo pričakovano priložnost, ko bo stopil iz sence in zasijal kot novi britanski premier.

Usodno dvojico na Otoku nemalokrat primerjajo s članoma skupine The Beatles Lennonom in McCarthneyjem. A konec koncev sta prav onadva najbolj zaslužna za tako dobro stanje v državi, kakršnemu smo priče dandanes. Tega se prav dobro

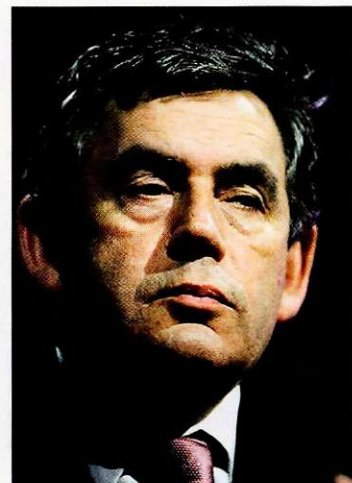

Blairov mandat je zaznamovala tudi njegova žena Cherie, netipična prva dama.

zaveda tudi Blair, ki po mnenju britanskih analitikov Brownu na neki način dolguje nasledstvo. Vprašanje pa je, kako bo Gordonu Brownu uspelo nadaljevati Blairovo delo. Ne

nazadnje Blair velik del svoje politične kariere dolguje svoji karizmi in vsesplošni priljubljenosti, s čimer pa se Brown nikoli ni mogel pohvaliti. Za vodenje Blairove uspešne zapuščine se bo moral pošteno potruditi, sicer mu bo njegov mandat prvega britanskega ministra, dosežen brez volitev, kaj kmalu lahko prinesel konec politične kariere.

Ocenjevanje zapuščine »Na koncu mi bo sodil le Bog,« je pred kratkim v televizijskem nastopu dejal Blair in se tako diplomatsko izognil ocenjevanju svoje desetletne zapuščine. Čeprav je njegova priljubljenost v primerjavi z letom 1997 močno padla, pa je v nedavni javnomnenjski raziskavi skoraj polovica vprašanih Britancev menila, da je bil na splošno Blair dober premier. Ko je prevzel premierski položaj, je s svojim mladostnim videzom v britansko politiko vnesel prepotrebno svežino in nov zagon, ki pa ste se z leti izstrošila. S svojo idejo o tretji poti in s svojo zmožnostjo povezovanja različno mislečih ljudi je postal zgled številnim evropskim politikom, kar se je dobro videlo

Finančni minister Gordon Brown

tudi v času nedavne francoske predsedniške kampanje. Tako konservativni Nicholas Sarkozy kot socialistka Ségolène Royal nista skrivala svojega navdušenja in občudovanja Blairovimih

Tony Blair je s svojo „tretjo potjo“ nakazal smernice modernega evropskega politika.

političnih sposobnosti. A konec koncev je desetletni mandat več kot dovolj, da se ljudje naveličajo gledati na oblasti vedno iste obraze, kar je ne nazadnje glavni vzrok za Blairov odhod s položaja. Ne glede na zapuščino, ki mu jo zavida marsikateri politik, so se Britanci naveličali nekoč simpatičnega premierja in si želijo novega vodstva, tudi če bo slabše od zdajšnjega. ■

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

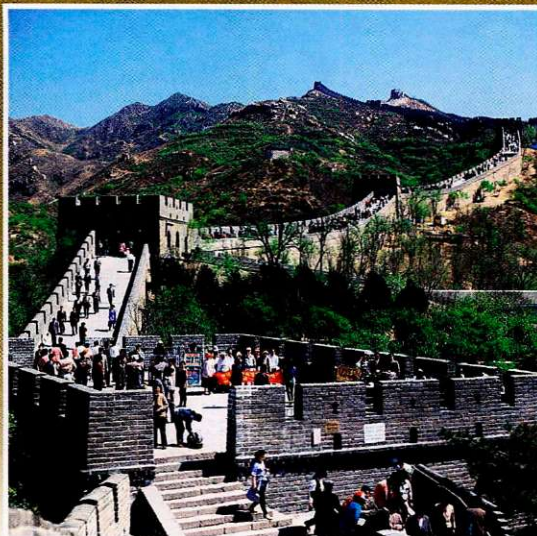
Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Nova odkritja

Kitajski arheologi so odkrili še del kitajskega zidu ob kitajsko-mongolski meji. Gre za najbolj severno ležeči del obzidja. Ostanke zidu, najdeni v okrožju Bayannur v Notranji Mongoliji, merijo 2,3 metra v širino in 1,15 metra v višino. Ta del obzidja naj bi bil zgrajen pred 2100 leti v obdobju dinastije Han in je tudi eno najstarejših odkritih doslej. Veliki kitajski zid so začeli graditi v 3. stoletju pr. Kr., da bi varoval Kitajsko pred napadi nomadov. Od nekdanj 6300 kilometrov dolgega obzidja ga je danes ohranjenega manj kot 2500 kilometrov. Zid je ena največjih turističnih zanimivosti Kitajske in je vpisan na seznam kulturne dediščine organizacije UNESCO.

Obiskala ZDA Britanska kraljica Elizabeta II. je skupaj z možem Philippom obiskala ZDA, kjer so ji v času šestdnevnega obiska pri-

pravili veličasten sprejem s častno stražo, fanfarami in paradnim vojaškim pozdravom, medtem ko so na najslovesnejši večerni banket,

ki je bil v Beli hiši v času predsedovanja ameriškega predsednika Georgea Busha, povabili kar 7.000 gostov. ZDA nimajo tesnejšega zaveznika in prijatelja od Velike Britanije, je ob tej priložnosti v izjavi za javnost sporočila Bela hiša. Britanski kraljevi par je ZDA obiskal ob 400. obletnici ustanovitve prve stalne britanske naselbine v Ameriki - Jamestowna.

Strmoglavilo letalo Med razbitinami strmoglavljenega letala kenijske letalske družbe Kenyan Airways niso našli preživelih, ko so po dveh dneh iskanja okoli 20 kilometrov jugozahodno od

kamerunskega mesta Douale našli letalo, na katerem je bilo med letom 114 ljudi. Razbitine boeinga 737-800, ki so jih našli v močvirju, so bile komaj vidne, saj je tam krater, zapolnjen z vodo, in čistina, ki jo je pokrilo blato, v katerem so raztreseni deli letala. Kraj nesreče je zaradi dreves težko dostopen. Na letalu so bili

predvsem Afričani pa tudi Indijci, Kitajci in sedem Evropejcev. Letalo je vzletelo v Slonokoščeni obali, na poti pa se je ustavilo v Douali v Kamerunu, kjer so se nanj vkrcali novi potniki.

Clintonov sklad Sklad nekdanjega ameriškega predsednika Billa Clintona je sklenil sporazum s farmacevtskimi podjetji, ki naj bi zmanjšal stroške zdravil za zdravljenje aidsa v državah v razvoju. Dogovor naj bi pripomogel k zdravljenju obolelih z

aidsom v 66 državah v Afriki, Latinski Ameriki in na Karibih, nanaša pa se na zdravila, ki jih potrebujejo pacienti, odporni na zdravila, ki jih jemljejo v začetni fazi. Po Clintonovih ocenah naj bi pacient tako za zdravila plačal 339 dolarjev letno, kar je 45 odstotkov manj, kot je zdajšnja cena v državah z nizkim dohodkom, in 67 odstotkov manj, kot za zdravila sedaj letno plača bolnik

TUJI TISK

The Times

Predniki

Avstralija je kakor ves preostali svet naseljena s potomci iste skupine ljudi, ki je prišla iz Afrike pred več kot 55 000 leti. To teorijo je pred kratkim potrdila analiza DNK. Raziskovanje vzorcev DNK avstralskih

domorodcev in Melanezijcev z Nove Gvineje je vodila skupina znanstvenikov iz Cambridgea s Petrom Forsterjem na čelu. Posrečilo se jim je ugotoviti, da imajo domorodci iz Avstralije in Nove Gvineje značilne genske posebnosti, ki jih povezujejo s predniki, ki naj bi zapustili Afriko pred 60 tisoč leti. Hipoteza, da imajo avstralski domorodci in prebivalci Nove Gvineje iste prednike, je obstajala že prej, vendar so bili paleontološki ostanke tako različni, da jo je bilo nemogoče dokazati. Predvidevajo, da je selitev potekala iz Afrike prek, Azije in Malajskega polotoka s povprečno hitrostjo en kilometer na leto.

The Guardian

Cena nedotakljivosti

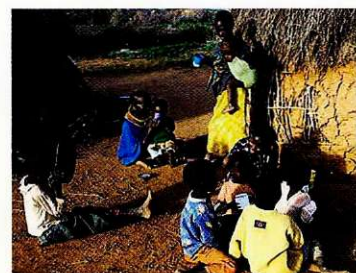

Srbija se pripravlja na predsedovanje v Svetu Evrope. Toda kakaj nihče ne govori o človekovih pravicah? Svetu Evrope je očitno vseeno, kdo nastopa v njegovem imenu. Srbija sicer ni edina evropska država, ki krši človeko-

ve pravice, toda zaskrbljivo je, da njeni prekrški ne zbujajo nobenih dvomov. Če evropske države ne premorejo toliko poguma, da bi nastopile proti Srbiji kot predsednici Sveta Evrope, potem sploh niso sposobne nasprotovati nikomur. Človekove pravice so postale mrtva črka na papirju. Kakor hitro bodo evropske države začele kritizirati katero drugo članico Sveta Evrope, bodo odprle vrata za pregled lastnega stanja glede človekovih pravic, ko bodo prišle na vrsto za predsedovanje SE. Kaže, da so se odločile taktično ignorirati kršitve druga drugi, ker se bojijo, kaj vse lahko pride na dan. Tako je SE postal povsem nekoristen.

v državah s srednje visokim dohodkom. Dejavnosti Clintonovega sklada financira UNITAID, organizacija, ki jo je ustanovilo 20 držav pod vodstvom Francije in ki del letaliških taks namenja boju proti virusu HIV in aidsu v državah v razvoju. UNITAID bo Clintonovemu skladu za leto 2008 nakazal več kot sto milijonov dolarjev, s katerimi bodo prikrbeli zdravila za 28 držav.

Smrtnost otrok Letno umre okoli deset milijonov otrok, starih manj kot pet let, je v poročilu zapisala humanitarna organizacija Rešimo otroke. Po podatkih organizacije je bil v letih med 1990 in 2005 v prizadevanjih za zmanjšanje smrtnosti otrok najuspešnejši

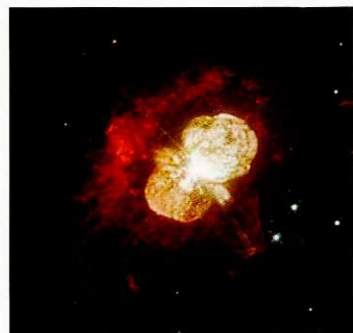

Egipt, smrtnost otrok pa se je najbolj povečala v Iraku. Med razvitimi državami so najnižjo stopnjo smrtnosti imeli na Islandiji, tej sledi Švedska, na tretje mesto pa se je uvrstila Slovenija.

Sicer pa je na tisoč otrok med razvitimi državami najmanj smr-

tnih žrtev v skandinavskih državah, Sloveniji, kjer jih na tisoč otrok umre okoli pet, Italiji, Japonski in na Češkem. V omenjeni kategoriji držav se je najslabše odrezala Romunija, ZDA, kjer je smrtnost kar za 75 odstotkov večja kot v Sloveniji, pa so se uvrstili na 26. mesto.

Supernova Astronomi so bili priče eni največjih eksplozij zvezd, kar so jih kdaj opazili ljudje. Po moči in dolžini eksplozije zvezde, oddaljene kakih 240 milijonov svetlobnih let, znanstveniki Nase sklepajo, da je razneslo eno največjih zvezd, kar si jih je mogoče predstavljati. SN 2006gy naj bi imela 150-krat večjo maso kot naše Sonce, eksplozija supernove pa je bila z Zemlje vidna več kot dva meseca. To je bila kraljica vseh supernov, kar so jih kdaj opazili, je menil eden od vodilnih astronomov, ki so jeseni opazovali ta veličastni nebesni pojav. Do

supernove, kot pravijo zvezdi, ki jo raznese, običajno pride, ko se zelo velika zvezda zaradi lastne gravitacije zruši sama vase. To je smrt velike zvezde, doživijo pa jo samo tiste, katerih masa vsaj za osemkrat presega Sončevo maso. Manjše zvezde ob smrti – to je, ko v njihovem jedru neha

potekati jedrska reakcija – tiho izginejo. Pozornost strokovnjakov za supernove se je zdaj obrnila k veliki zvezdi v naši galaksiji, imenovani Eta Carinae, pri kateri so opazili sumljivo zmanjšanje njene mase, kar bi lahko pomenilo, da bo zvezdo kmalu razneslo kot supernovo.

Papež v Braziliji

Papež Benedikt XVI. je odpotoval na svoj prvi uradni obisk v Brazilijo, ki je hkrati njegov prvi uradni obisk Latinske Amerike. Ob prihodu sta ga pričakala topel sprejem in desettisočglava množica v središču brazilske gospodarske prestolnice Sao Paulo. Papež je ob prihodu poudaril pomen tradicionalne družine in se izrekel proti umetni prekinitvi nosečnosti. Sprejel ga je brazilski predsednik Luiz Inacio Lula da Silva, na nogometnem stadionu pa se je srečal tudi z brazilsko mladino. Med drugim je frančiškanskega meniha iz 18. stoletja Antonia de Sant'Anno Galvaa razglasil za svetnika, ki je s tem postal prvi v Braziliji rojeni svetnik.

VIP: STA

TUJI TISK

The Washington Post

Neopaženo

Globalna vojna s terorizmom bo kmalu postala drugi najdražji konflikt v zgodovini ZDA po drugi svetovni vojni. Od terorističnega napada 11. septembra 2001 je ameriški kongres za vojne dodelil več kot 609 milijard dolarjev in

ta številka bo verjetno še narasla. Na mnenje kongresa čaka še prošnja za dodatnih 145 milijard dolarjev. Danes so ZDA občutno bogatejše kot prej in cena vojne je v primerjavi z bogastvom države kaplja v morje. Lani je poraba za Irak znašala le en odstotek vsote, ki se obrača v gospodarstvu države. Približno toliko denarja so Američani porabili za nakupe prek interneta. V nasprotju s svojimi predhodniki Bush financira konflikt, ne da bi povišal davke in brez kakršnih koli varčevalnih ukrepov. Namesto tega je znižal davke in povečal nacionalni dolg. Vojna se na žepu povprečnega Američana sploh ne pozna in zato ne izziva nasprotovanj.

El Pais

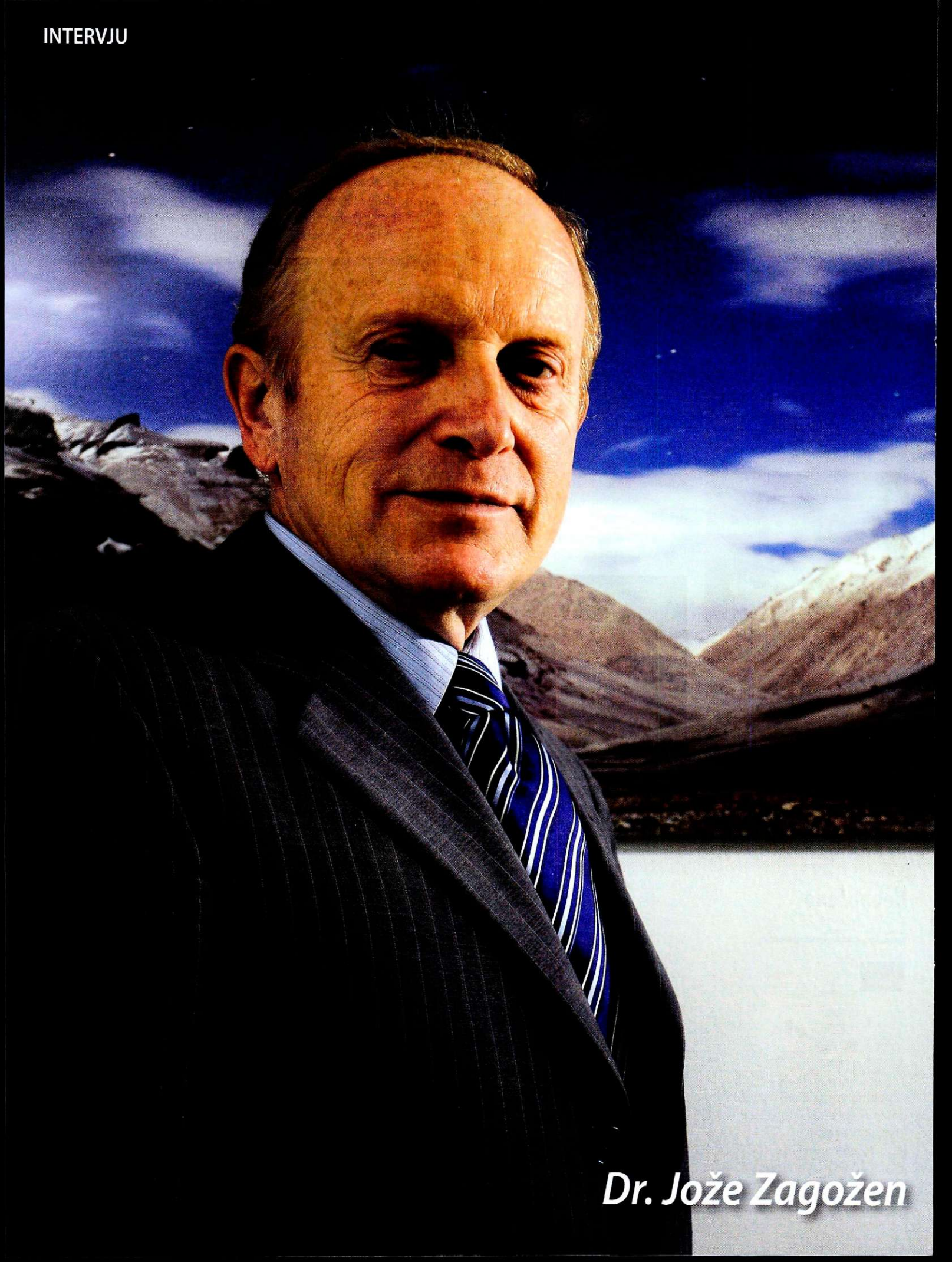
Ocena zdravja

Ženske živijo dlje kot moški, a slabše, če verjamemo njihovem lastnemu mnenju. Spol vpliva na lastno oceno zdravja ne glede na družbeni in gmotni položaj, so ugotovili v španski raziskavi. Poleg bioloških razlik na zdravje vplivajo tudi vlo-

ge moških in žensk, ki jih imajo kot poročeni ali samski. Ženske po 45. letu svoje zdravje ocenjujejo za slabše kot moški; tako 20 odstotkov moških in 40 odstotkov žensk pri tej starosti meni, da imajo težave z zdravjem. Odstotek tistih, ki svoje zdravje ocenjujejo kot slabo, se s starostjo seveda večja. Ocena lastnega zdravja je eden od najpogostejše uporabljenih kazalnikov pri analizi socialne neenakopravnosti, čeprav ta termin sam po sebi ostaja subjektiven; nekateri analitiki celo trdijo, da je zdravje do določene mere stanje duše. Prav zato je zanimivo, da večji odstotek neporočenih ali ločenih žensk svoje lastno zdravje ocenjuje bolje kot samski ali ločeni moški in isti starostni skupini.

INTERVJU

Dr. Jože Zagožen

HSE uspešno uresničuje zastavljene cilje

Vida Kocjan, foto: Bor Slana

Jože Zagožen, doktor ekonomskih znanosti, ima dolgoletno in bogato prakso v gospodarstvu. Med drugim je bil direktor družbe, ki je leta 1996 začela izdajati naš tednik. Nato je bil poslanec, leta 2000 pa je postal minister za gospodarstvo. Po zadnjih državnozborskih volitvah je kandidiral za generalnega direktorja Holdinga Slovenske elektrarne in bil izbran. Holding vodi uspešno, sam pa pravi, da »je varna in zanesljiva preskrba Slovenije z okolju prijazno električno energijo po konkurenčnih cenah prednostni cilj skupine HSE«.

Nadzorni svet Holdinga Slovenske elektrarne (HSE) je obravnaval in potrdil letno poročilo družbe in skupine HSE za leto 2006. Rezultati so izredno ugodni, na podlagi česa ste jih dosegli?

Skupina HSE, d. o. o., je lani na ravni družbe ustvarila rekordnih 8,65 milijarde tolarjev čistega dobička, na ravni skupine HSE pa je tega 18,6 milijarde tolarjev. Nadzorniki so pretekli teden ocenili lansko poslovanje kot uspešno, saj je družba zastavljene cilje dosegla, nekje pa celo preseгла. Naj dodam, da je HSE lani prodal 16.318 GWh električne energije, kar je za 11 odstotkov več kot v letu 2005. Poslovanje HSE v preteklem letu je bilo torej zelo dobro, saj se po dobičku in njegovi rasti uvršča v vrh najuspešnejših slovenskih podjetij. Kljub sušnemu obdobju in krizi na trgih z električno energijo smo tudi v prvih treh mesecih tega leta presegli zastavljene cilje. Za leto 2007 vsaj z zdaj ne morem napovedati tako dobrih rezultatov, seveda pa se lahko v naši dejavnosti razmere hitro spremenijo in postavijo vse na glavo.

Nadzorniki so odločali o vašem predlogu uporabe bilančnega dobička. Kaj ste predlagali?

Tako je. Člani nadzornega sveta so soglašali z mojim predlogom, za katerega imam zakonsko podlago, da se bilančni dobiček v višini 4,3 milijarde tolarjev oziroma 18 milijonov evrov v celoti porabi za oblikovanje drugih rezerv iz dobička.

Skupščini lastnikov so predlagali potrditev vaše razrešnice za lansko poslovanje. Ali to pomeni, da boste prejeli tudi nagrado?

Sprašujem zato, ker ste si pred časom sami znižali plačo.

Res je, ob nastopu dela sem predlagal znižanje plače generalnega direktorja, kar se je tudi zgodilo. Še vedno pa imam višjo plačo od predsednika vlade in precej nižjo od denimo predsednikov uprav Petrola in Gorenja, v katerih sem oziroma sem bil v nadzornem svetu. Znižanje plače generalnega direktorja je bil dvorezen meč, saj sem s svojo odločitvijo posredno znižal oz. omejil plače tudi svojim sodelavcem, ki so pri plači vezani na generalnega direktorja. Vendar so pri nekaterih sodelavcih mogoči tudi dodatki v obliki stimulacije. Pa tudi sicer nisem edini s takšno plačo v podjetju. Te dni lahko beremo o menedžerjih, ki naj bi prejeli po več sto tisoč evrov visoke nagrade za uspešno poslovanje. Meni po pogodbi o zaposlitvi pripada nagrada za uspešnost do 15 odstotkov letnih prejemkov, vendar bi se mi plača tudi znižala za 15 odstotkov, če bi podjetje poslovalo z izgubo. Za lansko leto nagrade nisem prejel, za letos pa se nadzorni svet še ni odločil. Če se bo odločil zanjo, bo gotovo nekajkrat manjša kot pri direktorjih primerljivih podjetij.

Katere družbe povezuje HSE?

Po dokapitalizaciji z deležem v Termoelektrarni Trbovlje (TET) tvorijo HSE še naslednje družbe: HSE, d.o.o., Ljubljana kot krovna družba, Dravske elektrarne Maribor (DEM), Soške elektrarne Nova Gorica (SENG), Termoelektrarna Šoštanj, Premogovnik Velenje in HSE Invest Maribor. Nekatere od teh so delniške družbe, druge so organizirane kot družbe z omejeno odgovornostjo.

Pred kratkim je opozicija zahtevala pojasnila o nakupih HSE, in sicer o poteku odkupa manjšinskih deležev Soških elektrarn, ki jih je konec aprila kupil HSE. Kako je s tem?

Glede tega moram reči, da je vlada že 27. julija lani potrdila predlog strateških usmeritev pri privatizaciji slovenske elektroenergetike, v katerih je predvideno, da HSE odkupi še preostale manjšinske deleže v družbi Soške elektrarne Nova Gorica, kar smo nato aprila letos tudi storili. Vedeti je namreč treba, da je HSE v preteklih letih že izvedel odkup deležev manjšinskih druž-

benikov v družbah Dravske elektrarne Maribor, Termoelektrarni Brestanica in Termoelektrarni Šoštanj, ki so sedaj v 100-odstotni lasti družbe HSE. Zdaj smo to naredili še za Soške elektrarne Nova Gorica in to se mi ne zdi sporno.

Kako poteka privatizacija te dejavnosti?

Počasi se končuje obdobje dosedanjega privatizacijskega modela v elektroenergetiki, ki izhaja iz druge polovice devetdesetih let, ko se je država lotila zapolnjevanja t. i. privatizacijske vrzeli. Če se vrnem k prejšnjemu vprašanju, je bil tudi nakup manjšinskega dela Soških elektrarn Nova Gorica del tega načrta. Naj dodam, da je država med letoma 1997 in 2001 pooblaščenim investicijskim družbam, imenovanim pidom, po razmeroma nizki ceni omogočila vstop v elektroenergetske družbe, in sicer do 20-odstotnega deleža v posamezni družbi. Pidi pa so oteževali normalno poslovanje teh družb in celotne skupine HSE, ker niso prejeli dividend in ker nakup manjšinskih deležev v podjetjih v 80-odstotni državni lasti, ki niso kotirala na borzi, ni zanimal nikogar.

Zakaj je nakup deleža v Soških elektrarnah sprožil nekatere pomisleke, da ne rečem napade, s strani opozicije?

Soške elektrarne Nova Gorica (SENG) s skupo razpoložljivo močjo na pragu 160 MW skrbijo za optimalno izkoriščanje vodnega potenciala Soče, njenih pritokov in drugih obnovljivih virov, seveda ob upoštevanju okoljskih razmer in zadev uporabnikov prostora. Sicer pa je na ravni skupine HSE center vodenja v Mariboru zadolžen za zagotavljanje optimalne in kakovostne proizvodnje vseh elektrarn. Ob tem se res postavlja vprašanje, kdo je prvi oškodovanec zaradi manjšinskih deležev v SENG pa tudi v drugih energetskih družbah in kdo je pri tem zaslužil. Kljub nasprotovanju strokovne javnosti, ki je že takrat ocenjevala, da bo energetika kmalu postala zelo donosna dejavnost, je takratna vladajoča opcija, energetiko je seveda vodila LDS, brezumno prodala oziroma razdala del premoženja slovenske energetike. Deleže v energetskih družbah so v zameno za lastninske certifikate delili prej omenjenim pidom in investicijskih skladom v svežnjih kot malo vredno ▶

▶ blago, in to s 70- do 80-odstotnim diskontom. Če se pri tem omejimo na vprašanje SENG in upoštevamo, da so pidi v letu 1997 dobili delež s 70-odstotnim diskontom, so za 20,5-odstotni delež v kapitalu SENG sedaj ob prodaji prejeli kar precejšnjo razliko. Dejstvo je, da je bila Republika Slovenija oškodovana tudi v primeru SENG zaradi nepravilne in nestrokovno pripravljene prve privatizacije slovenskih energetskih družb pod vodstvom LDS. Sicer pa je HSE nakup manjšinskega deleža, kot sem že dejal, izvedel na podlagi vladnih usmeritev, z večkratnim obravnavanjem in končno potrditvijo vseh revizijskih institucij znotraj HSE, za namen odkupa pa je pooblaščen ocenjevalec vrednosti podjetij marca letos izdelal Poročilo o ažuraciji ocene vrednosti SENG na dan 31. 12. 2006. Predlog za nakup je obravnavala tudi revizijska komisija nadzornega sveta družbe in soglašala z mnenjem, da je nakup treba izvesti.

Je res, da je bil delež preplačan?

Delež v Soških elektrarnah smo po za 40 odstotkov višji ceni od knjigovodske po prejšnjem sklepu nadzornega sveta kupili neposredno od tedanjih lastnikov manjšinskih deležev. Cenitev zunanje strokovne ustanove je bila od 36 do 75 odstotkov nad knjigovodsko vrednostjo. Bila pa so jasna znamenja, da so bili nekateri, tako tujci kot domača podjetja, pripravljene plačati še višjo ceno. Gotovo so manjšinski lastniki te deleže tudi preprodajali med seboj, še zlasti ko so izvedeli, da je bilo HSE naloženo, naj kupi manjšinske deleže v Soških elektrarnah.

Žal pa ni bilo nikjer in nikoli rečeno, da gre za strateške naložbe države, ki bi jih morali hraniti za HSE.

Kako ste financirali nakup in zakaj ste 0,77-odstotni delež NLB prodali avstrijski banki?

Za financiranje tega nakupa je družba HSE s soglasjem ministrstva za gospodarstvo in ministrstva za finance v začetku leta 2007 najela posojilo v višini 29,2 milijona evrov za obdobje 10 let z vključenim 2-letnim moratorijem na odplačilo glavnice. Preostali del strateško pomembnega nakupa pa je HSE financiral z lastnimi sredstvi iz kupnine od prodaje delnic NLB, d. d. Slednje so bile v bilancah HSE vse od njihove pridobitve v letu 2002 izkazane med kratkoročnimi finančnimi naložbami. HSE je namreč že v letu 2002 delnice NLB izkazoval kot delnice, kupljene za prodajo, kar pomeni, da niso predstavljale strateškega premoženja družbe. Poudariti pa moram, da je bila kupnina iz te prodaje za HSE nujno potrebna, saj smo denar potrebovali tako za plačilo kupnine deležev manjšinskih družbenikov SENG kot tudi za plačilo dela dobička iz leta 2005, ki smo ga ob koncu leta morali nakazati v državni proračun. Res je, da svojih namer HSE javno ni želel prikazovati in sem tudi sam izpostavljal predvsem likvidnostni vidik. To pa predvsem zaradi bojazni, da bi te deleže v SENG pridobil nekdo drug ali da bi cene nerazumno narasle. To se je v resnici delno zgodilo, ko so se kot potencialni kupci začele pojavljati tuje pa tudi domače energetske družbe, ki so bile pripravljene za manjšinske deleže plačati bistveno večjo kupnino, vendar smo jih v HSE prehiteli.

Pa vendar je prodaja delnic NLB dvignila nemalo prahu ...

Prodaja 0,77 odstotka delnic NLB so naše strokovne službe po poslovni, strokovni in pravni plati izvedle brezhibno, žal pa ni bilo nikjer in nikoli rečeno, da gre za strateške naložbe države, ki bi jih morali hraniti za HSE. Konec koncev smo za nas poslovno nezanimivo naložbo z nakupom deleža v Soških elektrarnah le preoblikovali v koristno in strateško pomembno naložbo.

Med pogovorom ste večkrat omenili nadzornike. Kako delujejo?

Takšen nadzor, kot ga ima poslovodstvo HSE, ima le malokdo. Smo namreč eno redkih podjetij, kjer je nadzorni svet v skladu z zakonom ustanovil svojo revizijsko komisijo. Njeni člani se srečujejo skoraj tedensko, pregledujejo vse ključne zadeve. Nazadnje pa je tu še skupščina. Nadzor je torej najmanj trojen. Nadzorni svet vodi mag. Andrej Aplenc, ki je ta čas predsedujoči, v njem so tudi zaposleni v HSE. Revizijsko komisijo nadzornega sveta HSE vodi prof. dr. Franci Križanič, direktor Ekonomskega inštituta pri Pravni fakulteti. Primere poslovnih odločitev, o katerih sva prej govorila, so tako kot vse druge odobrili člani nadzornega sveta.

V zadnjem času je slišati, naj bi vlada v sklepu o ustanovitvi HSE razširila upravo družbe. Kako je s tem?

V spremembah akta o ustanovitvi HSE, ki jih je sprejela vlada, se je le-ta v resnici odločila, da bo namesto generalnega direktorja v prihodnje dvočlanska uprava. Poleg tega so uvedene nekatere omejitve pri sklepanju poslov nad 2,95 milijona evrov, za katere mora dati soglasje nadzorni svet. Kolikor je bila razlog za uvedbo dodatnega člana v upravo želja po večji učinkovitosti ali preglednosti poslovanja oz. pomoči za še boljše poslovanje, to spremembo pozdravljam. HSE hitro raste, večata pa se tudi obseg in zahtevnost nalog. Prepričan pa sem, da razlog ni v tem, kar piše časnik Finance ali kar govorijo nekateri, ki se hvalijo, da so „blizu vrha“ – da namreč Zagožen in HSE potrebujeta kontrolo zaradi slabega poslovanja in zaradi sumov o nepravilnosti pri poslovanju. Poslovna uspešnost je dobra in ne more biti razlog, da Zagožen in HSE dobita dodatno »kontrolo« od zunaj. Tudi morebitne nepravilnosti pri poslovanju ne bi smele biti razlog, saj so vse zunanje revizije o vseh naših družbah dale mnenje brez pridržkov, pripomb pa nima niti revizijska komisija nadzornega sveta HSE, ki se redno srečuje. Ne nazadnje je nadzorni svet dal polno podporo vodstvu HSE, enako skupni svet delavcev in sindikat. Razumem pa, da obstajajo različne skupine in lobiji, ki jih Zagožen moti in ki ne širijo samo lepih reči o nas. In še glede omejitve poslov. Želel bi si, da bi se ta del akta spremenil, saj smo imeli v lanskem letu 154 poslov, za katere bi po novem potrebovali poprejšnje

soglasje NS, kar pa je v praksi nemogoče doseči. Končno z namestnikom dr. Medvedom že danes delujeva kot dvočlanska uprava.

Veliko se govori tudi o graditvi prečrpalne hidroelektrarne Avče na Banjški planoti.

Ta prečrpalna hidroelektrarna je prvi tovrsten projekt v Sloveniji in bo pripomogla k povečanju proizvodnje vršne energije, ki jo potrebuje slovenski elektroenergetski sistem, ter k optimizaciji obstoječih proizvodnih zmogljivosti SENG in skupine HSE v celoti.

Kako pa je z nakupom Termoelektrarne-toplarnne Rousse v Bolgariji?

Energija je zelo pomembna, v prihodnosti bo še bolj. Zanj se danes bijejo vojne. Vloga HSE pri zagotavljanju varne, konkurenčne in okolju prijazne preskrbe z električno energijo je zelo pomembna. V Sloveniji so možnosti za nove proizvodne zmogljivosti že skoraj izčrpane. Zato smo res napeli vse sile, da poiščemo nove proizvodne vire tam, kjer so še na voljo in so tudi naprodaj. Energetske lokacije so ali pa jih ni. Zelo težko se ustvarjajo nove. Tako smo veliko energije vložili v nakup Termoelektrarne-toplarnne Rousse v Bolgariji, kjer smo bili na natečaju izbrani kot najugodnejši ponudnik. Kot državna družba za nakup potrebujemo soglasje, zato smo finančno ministrstvo zaprosili zanj. Ponudbeno ceno smo oblikovali po dokaj konservativni metodi, pri čemer smo zasledovali več kot desetodstotni donos na kapital. Po notnem mnenju domačih in zunanjih tehničnih, finančnih in tržnih strokovnjakov je to odlična naložba, ki je Slovenija nikakor ne bi smela zamuditi. Vsa podjetja na svetu takšne projekte financirajo s posojili. Tisti poznavalci, ki naj bi trdili, da smo za nakup bolgarske elektrarne Rousse, s tem ko smo ponudili 85 milijonov evrov, pripravljani plačati preveč, niso pravi poznavalci. Razpolagali smo s podatkom, da je na prejšnjem razpisu, ki je bil nato razveljavljen, edini ponudnik ponujal 115 milijonov evrov. Naši izračuni so kazali, da bo mogoče pri 85 milijonih evrov zagotavljati najmanj 12-odstotni donos na kapital. Nova takšna elektrarna s 400 MW moči bi stala več kot 500 milijonov evrov. Ocena tehničnih strokovnjakov je, da je elektrarna v precej dobri kondiciji. Ocenjujemo, da bo cena elektrike v tej regiji v prihodnje precej višja, kot bo naša proizvodna cena. Resnici na ljubo sem bil mnenja, da naša ponudba zaradi prenizke prodajne cene ne bo sprejeta.

Je HSE sposoben vračati posojilo?

Po ugotovitvah študije Izračun investicijskega potenciala skupine HSE, ki jo je naredila zunanja strokovna institucija, je HSE zmožen financirati vse naložbe, ki so predvidene v njegovem razvojnem načrtu. Aktivnosti v zvezi z nakupom bolgarske elektrarne, o kateri sva prej govorila, potekajo že več mesecev in

Z ministrom Vizjakom sva uskladila vsa odprta vprašanja in ga v celoti podpiramo pri njegovem delu.

sedaj so dokončno razčiščene tudi podrobnosti. Torej ni točna trditev, da imamo težave pri nakupu. Da ministrstvo za finance lahko izda soglasje za zadolževanje, mora prej pridobiti soglasje ministrstva za gospodarstvo. Zato je odločitev sedaj na strani ministrstva za gospodarstvo. Razumemo njihovo skrbnost in previdnost pri izdajanju soglasja, saj bo v vsakem primeru nosilo svoj del zaslug ali odgovornosti za ta projekt pred slovensko javnostjo.

Na koncu se dotakniva še donacij HSE. Po nekaterih podatkih so te kar obsežne.

Res je, vendar ostajamo v okviru načrta. V času svojega vodenja HSE sem prejel številne prošnje mnogih posameznikov in ustanov, za katere so bila vrata večjih gospodarskih družb pa tudi naše v preteklosti precej trdno zapahnjena. Med drugim smo danes donatorji Novi reviji, Zvezi veteranov vojne za Slovenijo, Svetovnemu slovenskemu kongresu, Borštikovemu srečanju, pisateljem, nekaterim cerkvenim projektom pa številnim humanitarnim in športnim organizacijam in tako dalje.

Ob tem moram reči, da je v HSE zaposlenih le 82 ljudi, kar je glede na dosežene rezultate in tudi obseg dela izredno malo. Če bi imela HSE »nahrbtnik« kot druge tovrstne družbe pri nas, bi jih bilo danes najmanj 200. Ob tem pa mi je hudo, ko me na raznih srečanjih ali sestankih ljudje pogosto prosijo za zaposlitev njihovih znancev, prijateljev ali sorodnikov, saj so bila pod vladavino LDS za številne vrata tovrstnih družb zaprta. Iz poslovnih razlogov in zaradi transparentnosti poslovanja želim seveda ne morem ustreči, saj bi s tem le nadaljeval prakso preteklih vlad, oškodovani pa bi bili državljani.

Pretekli teden smo bili spet priče napadov na vas s strani poslovnega dnevnika ...

Res je. Po kratkem premoru so si tri novinarke Financ spet privoščile dvostranski sramotilni spis o meni, ki je tako kot v starih časih podkrepjen z napovednikom na prvi strani in z uredniškim komentarjem. Na vse to pisarijo ne bi bilo vredno odgovarjati, če si ne bi poleg pogrevanja starih podtikanj in namigovanj izmislile kopice novih neresnic in negativnih vrednostnih sodb, ki lahko zavedejo bralce. Zato sem časniku poslal odgovor in vse stvari podrobno pojasnil. Če povem na kratko, novinarke so pisale, da »Zagožen spet prosi milijone«, kar seveda ni res. Res pa je, da mora HSE zato, ker je v stoo odstotni državni lasti, zaprositi ministrstvo za finance za soglasje pri investicijskem zadolževanju. Od države ne prosimo niti denarja niti garancij, pač pa z dobičkom,

ki ga ustvarjamo, pomagamo krepko polniti državni proračun. Tovrstni napadi sploh niso novi, nekateri novinarji imajo bujno domišljijo, da ne rečem še kaj hujšega. Del tiska me obdeluje že petnajst let in na to smo se tako jaz kot moja družina počasi navadili, čeprav ni bilo vedno lahko. Žena je stvari razumela od vsega začetka, otrokom pa je bilo treba razložiti, da ni vse tako, kot piše.

Časnik Finance je že nekajkrat odprl temo o tem, da ste v nemilosti pri strankarskih kolegih. Kaj pravite o tem?

Pojem politične milosti ali nemilosti mi je tuj. To je veljalo v nedemokratičnih strankah. V SDS pa je odprt dialog in izmenjava mnenj. V stranki imam tudi veliko osebnih prijateljev, odnosi med nami so se kalili v dolgih letih opozicijske države in so pristni. Tudi s predsednikom Janšo in ministrom Vizjakom nisem v sporu, kar bi si nekateri očitno srčno želeli. Z ministrom Vizjakom sva uskladila vsa odprta vprašanja in ga v celoti podpiramo pri njegovem delu. Res pa bi bilo dobrodošlih nekaj več osebnih stikov in pogovorov, preden se stvari sprejmejo na vladi. Dobrodošla bi bila tudi vnovična uvedba kolegijev za energetiko na gospodarskem ministrstvu. Še zlasti o tako pomembnih temah, kot sta privatizacija bančništva in energetike, umik države iz gospodarstva, ter o drugih konkretnih gospodarskih vprašanjih. Na tem področju je bilo v zadnjih dveh letih zelo glasnih več strokovnjakov, ki jih v opozicijskem času nismo poznali in ki so javno izneverili zaupanje, še preden se je končal mandat vlade. Zagožen se kljub težkim preizkušnjam v zadnjih petnajstih letih nikoli ni izneveril SDS in predsedniku Janezu Janši. ■

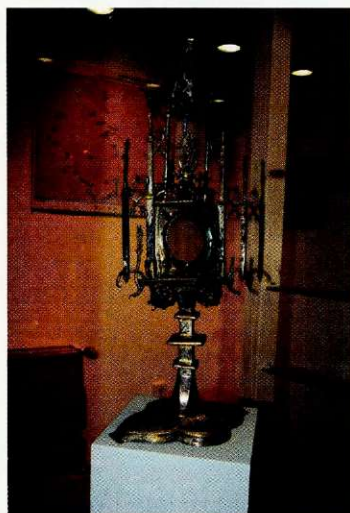
Sakralna dediščina na Kočevskem

V. M., foto: arhiv Demokracije

Prvega marca so v Pokrajinskem muzeju v Kočevju odprli zanimivo in pretresljivo razstavo *Sakralna dediščina na Kočevskem*. Poleg prikaza večinoma podrtih cerkva razstavo bogati 34 maket cerkva, ki jih je skrbno izdelal Anton Troha.

Raziskovalci Kočevske so njene umetnostne spomenike pred več desetletji označili za podeželske. Takšna oznaka umetnostne dediščine je za dolgo zaznamovala ta del Dolenjske. Terenski zapiski umetnostnih zgodovinarjev so ostajali manj znani, veliki pregledi pa so območje zaobšli.

Skromna, a lepa Kočevska ni premogla katedral iz počrnelega kamna, saj je bila zanje premajhna. Pa tudi kaj bi z njimi sredi revne kraške pokrajine in daleč od vodilnih likovnih tokov? Podeželska župnijska središča si kaj posebnega niti niso mogla privoščiti. Preprostemu, tako rekoč ljudskemu značaju sakralne arhitekture je poseben pečat dodala poselitev z nemško govorečim prebivalstvom. V geografski zaprtosti in samozadostnosti ko-

Monštranca iz 16. stoletja

čevske dežele, kjer je bila še posebej izražena tradicionalnost in konservativnost, so se na gosto posejala zlasti majhna svetišča, narejena po meri preprostega človeka in naravnih danosti. Šte-

Ena od maket Antona Trohe

vilna med njimi so bila božjepotna in ljudje od blizu in daleč so jih radi obiskovali.

Žrtev ideologij Kočevska je bila dežela cerkva in kapel. Po dolinah,

na vrhu gričev ali na razglednih pomolih jih je tekom stoletij zraslo sto in več. Tako so sooblikovale krajinsko sliko, ki je danes žal izgubljena. Postavili so jih v čast tistim svetnikom in svetnicam, ki so jih najzvesteje spremljali pri vsakdanjem življenju in delu. S pomočjo mojstrov gradbenikov so jih pozidali kar sami, pri poslikavi in notranji oprepi so jim pomagali čopiča in dleta bolj ali manj vajeni umetniki.

Od srednjega veka dalje so kočevske cerkve in kapele kljubovale času, vremenu in vojnim vihram. Mnoge izmed njih so v 20. stoletju postale žrtev izseljevanja, vojnega pustošenja in ideološke nestrpnosti. Prizadeta je bila sakralna arhitektura, še bolj oprema in poslikave.

Na območju, ki ga pokriva razstava *Sakralna dediščina na Kočevskem*, je bilo število cer-

Cerkve v Borovcu, po vojni podrti

Cerkve sv. Ožbolta v Gotenici, po vojni porušena

kva in kapel leta 1935 sledeče: skupaj 149, od tega je bilo 20 župnijskih cerkva, 93 podružničnih in 36 kapel.

Leta 2006 je bilo na istem območju skupaj 55 sakralnih objektov, od tega 13 župnijskih cerkva, 34 podružničnih in 8 kapel. Kočevska je torej z vojno in s komunistično revolucijo utrpela hudo kulturno opustošenje. Še veliko slabše bi bilo, če bi upoštevali samo območje, ki so ga pred drugo svetovno vojno naseljevali kočevski Nemci.

Razstava Številni likovni izdelki Kočevske so dolga desetletja skrivali pravega avtorja. V zadnjih nekaj letih pa so ruševine ter zidovi cerkva in kapel s pomočjo arhivskih virov in porumenelih fotografij razkrili marsikatero skrivnost, ki kaže likovno in arhitekturno raznolikost ter ne nazadnje tudi bogastvo sakralne dediščine Kočevske.

Iz pozabe iztrgane podrobnosti so zdaj predstavljene na razstavi v Pokrajinskem muzeju v Kočevju in v obsežnem razstavnem katalogu. Razstava in katalog sta nekakšno logično nadaljevanje knjige o ko-

čevskih cerkvah, ki sta jo leta 1993 skupaj izdala in založila Župnija Kočevje in Pokrajinski muzej Kočevje. Od nje se razlikujeta po velikosti obravnavanega območja, saj poleg celotnega nekdanjega nemškega jezikovnega otoka na Kočevskem, kjer so do začetka druge svetovne vojne bolj ali manj strnjeno skupaj živeli Slovenci in kočevski Nemci, zajema tudi vse sakralne objekte v Kostelski, Osilniški in Poljanski dolini ob Kolpi.

Trohove makete Pozornost v besedilih je zavestno osredinjena na arhitekturo in manj na notranjo opremo. Opisi cerkva in kapel so razporejeni po abecednem redu naselij. Najprej so predstavljene župnijske cerkve, sledijo jim

Cerkve sv. Andreja v Kleču ...

podružnične cerkve in kapele. Posebna obogatitev razstave so makete cerkva in kapel. V letih 1994–2004 jih je izdelal Anton Troha (rojen leta 1926) iz Vinice. Prva v nizu maket, ki jih je izdelal, je bila podružnična cerkev sv. Urha iz njegove rojstne vasi Rogati Hrib. Sledilo jih je še triintrideset, kar je skoraj tretjina vseh podrtih cerkva na obravnavanem območju. Make-te dopolnjujejo redki ohranjeni inventarji porušeni kočevskih cerkva in kapel, vendar jim prav vseh zaradi prostorske stiske ni uspelo prikazati na razstavi. Med njimi so dragoceni drobci, ki se uvrščajo v sam vrh slovenske kulturne dediščine: kadalnica iz Gotela, gotska monštranca iz Gotenice, ostanki fresk in poslikav, oltarni

... in sedanje stanje

sliki iz Osilnice, baročni kipi in slike iz Mozlja, Kočevske Reke in Dolge vasi. Veliko opreme je prvič predstavljeno s fotografijami na panojih in v katalogu.

Tudi v Ljubljani Malemu kolektivu Pokrajinskega muzeja Kočevje je pri tem obsežnem in zahtevnem projektu pomagala ekipa uveljavljenih strokovnjakov in odličnih poznavalcev Kočevske. Tako so besedila za razstavnega katalog pripravili France M. Dolinar, Blaž Resman, Gojko Zupan, Mitja Ferenc in Helena Seražin, ki je prispevala še 147 opisov cerkva in kapel, Gojko Zupan pa dva. Spremljajoča knjiga obsega kar 272 strani velikega formata, ki vsebuje 363 barvnih in 12 črno-belih fotografij. Na ogled so tudi dragoceni filmski posnetki Kočevja iz leta 1936.

Načrtujejo, da bo razstava, ki jo v kočevskem muzeju zapirajo že 25. maja (1. junija ji bo sledila razstava o povojnih grobiščih *Prikrito in očem zakrito*, ki jo je pripravil zgodovinar dr. Mitja Ferenc), septembra na ogled tudi v Ljubljani in prav vsem jo toplo priporočamo. **D**

*Grobišče v Lajhu, izkopane
med koncem 19. in začetkom 20. st.*

*izkopavanja
leta 2005*

*izkopavanja
leta 2004*

Kranjski Lajh, kjer so izkopali pomembno grobišče iz 6. stoletja

Zlata doba Karnija

V. M., foto: arhiv Demokracije

Leta 2004 in 2005 so na Lajhu, kakor se imenuje stari del Kranja tik nad sotočjema Save in Kokre, odkrili stare grobove iz šestega stoletja, ki so vsebovali edinstven nakit takratnih predslovanskih prebivalcev Karnija.

Jesen 2003 je Elektro Gorenjska začel z zamenjavo dotrajane kableske napeljave v starem mestnem jedru, ki je pomembno arheološko najdišče, zato so dela potekala pod budnim očesom Zavoda za varstvo kulturne dediščine, Območna enota Kranj, ki ima arheološki nadzor nad mestom. Ob vkopu na Lajhu so opazili kulturno plast, zato so mehanska dela ustavili in začeli z arheološkimi izkopavanji.

Enkratne najdbe Leta 2004 so na kranjskem grobišču na Lajhu odkrili 13 grobov, med njimi dva izredno bogata. Najbolj prestižna najdba je bil grob žene z zlatim prstanom, srebrno pozlačeno zapestnico, dvema okroglima zlatima sponkama z almandini, dvema srebrnima in pozlačenima ločni-

ma sponkama, ogrlico iz jantarnih jagod, železnim nožem itd., kar je bila značilna noša predvsem alemanskih žensk v 6. stoletju.

Leta 2005 so odkrili še tri grobove. Med njimi izstopa bogat ženski grob z ogrlico in pozlačenima srebrnima sponkama v obliki črke S z almandini. S takšnimi sponkami so spenjale obleke germanske, predvsem langobardske ženske na začetku 7. stol.

Najdbe so posebnega pomena, ker dokazujejo, da je grobišče obsegalo večji prostor in trajalo najmanj do 7. stol., hkrati pa so bistveno obogatile arheološko zbirko Gorenjskega muzeja v Kranju, saj se vse starejše najdbe z Lajha hranijo v Ljubljani in na Dunaju. Že konec 19. in na začetku 20. stol. je bilo na Lajhu, na grobišču tik nad sotočjem Kokre in Save, odkopanih okoli 700 grobov. Ne-

kateri izmed njih so bili izjemno bogati, z zlatim in srebrnim nakitom, v drugih je bilo orožje in ponekod rokodelsko orodje.

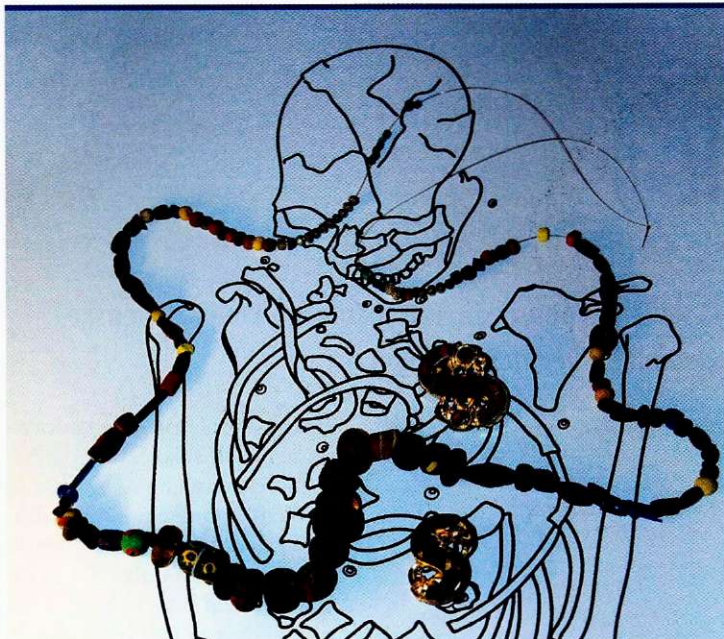
Najdbe so že tedaj izzvale velikansko zanimanje javnosti. Strokovnjaki so jih takoj prepoznali kot poznoantične in germanske. Posebej slednje se je zaradi političnih razmer v prvi polovici 20. stol. pretirano poudarjalo. Od tedaj dalje je Kranj na arheološkem

Okrogli zlati sponki z almandini

Pozlačeni fibuli

V grobu so našli ogrlico in pozlačeni srebrni sponki v obliki črke S z almandini.

zemljevidu sveta znan predvsem po odkritjih z Lajha.

Kdo so pokopani? Najdeni grobovi na Lajhu so bili skeletni in večina je bila revna, brez najdb. Le v nekaterih so bili odkriti predmeti, ki sodijo k nakitu ali vojaški opremi.

Umrli so bili pokopani slovesno opravljani, bogatejše ženske skupaj z nakitom in s torbico s priborom. Vojščake so položili v grob z orožjem in rokodelce z orodjem. Trupla so ovili v debelo tkanino. V grobno jamo so jih položili v iztegnjeni legi z rokami ob telesu, tako da je ležala glava na zahodu, kar je bila splošna zgodnjekrščanska navada.

Na Lajhu so pokopavali v poznem 5. in 6. stoletju, v času razkroja rimske države in dobe preseljevanja ljudstev. Tedaj je zaradi pomanjkanja vojaške sile prišlo v naše kraje veliko pripadnikov barbarskih plemen. Germanška ljudstva so nekaj časa ostala v službi Bizanca, kasneje pa so Vzhodni Goti in za njimi Langobardi ustanovili svojo državo. Karnij je bil v tem času pomembna vojaška postojanka in se je kot predstraža Italije obdržal vse do prvih desetletij 7. stoletja, ko je slovanski živelj preplaval ostanke romaniziranih staroselcev.

Na grobišču na Lajhu je med revnimi grobovi brez pridatkov največkrat mogoče prepoznati pokope staroselskega, krščanskega prebivalstva Karnija.

Bogat nakit in zlasti orožje v posameznih grobovih kažejo na pokope peščice pripadnikov germanskih ljudstev, zlasti Vzhodne Gote, Franke, Alemane in Langobarde.

Germani Pomembnost novih odkritij na Lajhu ni le v bogastvu pridatkov in nakita v posameznih grobovih, temveč tudi način njihove noše. Kombinacija dveh brošk na prsih, dveh sponk v višini bokov, steklenih jagod na podaljšku pasu vzdolž krila, srebrna zapetnica in osebni pribor v usnjeni torbici na pasu izpričujejo pripadnost pokopanih žensk zahodnogermanskim ljudstvom. Isto je mogoče domnevati za moškega, ki so ga našli leta 2004.

Oblika, okras, barva in žlahtnost materiala, iz katerega je bil izdelan nakit, so imeli globok simbolični pomen. Na podaljšku pasu obesene jagode in razni predmeti so zagotavljali srečo in varstvo pred zlemi duhovi. Spet drugi, npr. pisalo, so govorili o omikanosti umrlih, a tudi o njihovem visokem družbenem položaju, ki ga je v pozni antiki zavzemala germanska vojaška elita.

Arheološka izkopavanja v Kranju je vodil arheolog, konservator z Zavoda za varstvo kulturne dedščine, OE Kranj Milan Sagadin. Arheološka izkopavanja je finančno podprl Elektro Gorenjska.

Razstavo v stebriščni dvorani mestne hiše v Kranju, kjer razstavlja Gorenjski muzej, je pripravila dr. Verena Vidrih Perko. Odprli so jo 21. decembra lani. **D**

Eden od razstavnih panojev

Radio Ognjišče, Tig Brolo 11, Koper

23. maja bo ob 20.00 na Brezjah tradicionalna sv. maša Radia Ognjišče ob prazniku zavetnice Marije Pomagaj, ki je povezana z večerom slovenskih krščanskih izročil. Po maši bo procesija z milostno podobo po vasi in po njej recital ob 100-letnici kronanja

Marije Pomagaj.

RADIO OGNJIŠČE

Duhovnik in politik

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

V obdobju med obema svetovnjima vojnama je bil najuglednejši slovenski politik dr. Anton Korošec, vodja Slovenske ljudske stranke. Bil je celo edini ne srbski predsednik vlade v nekdanji Kraljevini Jugoslaviji.

Dr. Anton Korošec, med vojnama najvplivnejši slovenski politik

Kasnejši politik se je rodil 12. maja 1872 v vasi Bi-serjane blizu Svetega Jurija ob Ščavnici. Kot je bilo tedaj običajno na slovenskem podeželju, je bila družina globoko verna, še posebej Antonova mati. Očitno

je bil fantič navezan nanjo in se je tudi sam globoko zapisal veri.

Družina očitno ni bila med najrevnejšimi, saj je po osnovnem šolanju Anton lahko nadaljeval šolanje na ptujski in nato mariborski gimnaziji, kar v tistih

časih ni bilo dostopno prav vsakemu mladeniču, še posebno ne fantu iz kmečke družine.

Prve politične akcije V gimnaziji so Korošec in njegovi slovenski sošolci začutili, da jih večina

nemškega profesorskega kadra pa tudi nemških sošolcev gleda zviška in celo zaničljivo. V tedaj še otroškem ogorčenju so se odločili, da dokažejo, da so slovenski učenci prav tako dobri kot nemški, če ne celo bolj. Zakleli so se, da bodo dosegli čim boljši uspeh, še več, vsak med njimi mora biti najboljši v enem šolskem predmetu. Menda so to svojo prisego celo podpisali s krvjo. Sicer pa je prve politične korake Korošec napravil že v gimnaziji, ko se je včlanil v slovensko dijaško društvo, začel pa je tudi pisati za slovenski semeniški časopis.

Anton Korošec je ob koncu vojne, ko je avstrijski cesar končno ponudil trializem, dejal: »Prepozno, Vaše veličanstvo.«

Prav to ga je po končani gimnaziji kot dvajsetletnika pripeljalo v semenišče v Mariboru, kjer je po tretjem letniku študija postal novomašnik. V semenišču je bil med študijem tudi predsednik tamkajšnjega društva slovenskih bogoslovcev »Slomšek«.

Kot novomašnik je srečal Janeza Evangelista Kreka in ta mu je bil dolgo duhovni oče.

Mladi duhovnik se je začel čedalje bolj ukvarjati s politiko. Nekaj let je služboval kot kaplan in nato kot vzgojitelj v semenišču. V tem času se je začel resno ukvarjati s novinarskim delom. Bil je glavni urednik časopisa Slovenski gospodar, v katerem je

poskušal spodbuditi podjetnost slovenskih ljudi v želji, da dohitijo Nemce na gospodarskem področju. Popolnoma jasno mu je bilo, da gre za politika in gospodarstvo navadno vstric in da lahko Slovenci, če si hočejo izbojevati enake politične pravice, kot jih imajo Nemci, postanejo tudi gospodarsko enako uspešni.

Urednik in poslanec Leta 1901 je začel Korošec izdajati polmesečnik *Naš dom*, že nekaj tednov po izidu prve številke pa je bil zaradi spornega članka obsojen na šest tednov zapora. Članek je moral biti res oster, če so bile oblasti pripravljene z zaporom kaznovati duhovnika, ki je bil v tistem času navadno pod cerkveno in ne posvetno jurisdikcijo. Vendar Korošec te kazni ni nikoli odslužil. V semenišču je vzel dopust z željo, da se še bolj vključi v novinarsko delo in politično delovanje, nadrejeni pa so mu ustregli.

Leta 1902 je kandidiral kot poslanec za štajerski deželni zbor, a žal neuspešno. To ga ni potrl in se je pripravljalo na nove volitve. Pri tem ni pozabil na svoje poklicno izobraževanje in je v tistem času na graški univerzi uspešno obranil doktorsko disertacijo s področja teologije.

Velik skok naprej v političnem življenju mu je prineslo leto 1906 na nadomestnih volitvah. Tega leta je bil izvoljen v državni zbor na Dunaju, kar ga je izstrelilo v tedanjo prvo politično ligo, poleg tega pa je bil imenovan še za predsednika slovenske socialno-krščanske zveze za Štajersko.

Prvoborca majniške deklaracije: dr. Korošec in njegov duhovni oče dr. Krek

Treba je poudariti, da je bil dr. Korošec ves čas svojega političnega delovanja, tudi kasneje kot minister, ne le narodno zaveden, ampak tudi zelo socialno usmerjen. navsezadnje je izhajal iz tistega dela Slovenije, kjer so bile marsikje najslabše socialne razmere, še posebej med viničarji. Na vsak način se je trudil, da bi skozi svoje politično delovanje olajšal njihov težki položaj. Vzpodbujal je tako k izobraževanju in tudi k samoorganiziranju. Bil je ena gonilnih sil, ki so spodbujale podeželsko prebivalstvo, da se organizira v zadrugne. V nasprotju z zadrugami pol stoletja pozneje so bile te utemeljene na popolnoma prostovoljni podlagi. Zadrugniki bi tako pomagali drug drugemu, s skupnim nastopom na trgu pa dosegli za svoje pridelke pri veletrgovcih ugodnejše cene in prodajne pogoje. Korošec je tudi menil, da je socialna nota ena najpomembnejših sestavin katoliške vere. Po njegovo je torej moral biti veren katoličan zavezan krepitvi socialnih pravic revnejših prebivalcev. Res pa je ob tem menil, da je edina politična opcija, ki pravilno razume in želi izboljšati socialne razmere, tista, ki ji je tudi sam pripadal. Po njegovo so bili liberalci in še posebej socialisti bolj lažni oznanjevalci boja za socialne pravice in so le želeli siromašne sloje izkoristiti za svoje politične cilje.

Boj za trilateralizem Leta 1909, ko je bila ustanovljena Vseslovenska ljudska stranka, je Korošec postal njen podpredsednik. Stranka je za časa Avstro-Ogrske suvereno obvladovala slovenski politični pro-

stor z izjemo Ljubljane, ki je bila liberalna trdnjava. Tako kot drugi slovenski poslanci je bil tudi Korošec v državnem zboru na Dunaju skupaj s hrvaškimi kolegi iz Istre in Dalmacije član Slovensko-hrvaškega kluba. Le-ta je terjal več pravic za Slovane v okviru avstro-

ogrske monarhije, čeprav ni niti pomišljal, da bi se osamosvojili izpod habsburške oblasti.

Tik pred izbruhom prve svetovne vojne je bil Korošec izvoljen za predsednika omenjenega kluba, saj je bila njegova stranka v klubu zastopana z največjim številom poslancev.

Med prvo svetovno vojno je Korošec večinoma izvajal politiko lojalnosti do habsburške monarhije in je skupaj s kolegi menil, da bi po končani vojni monarhija morala Južnim Slovanom vrniti njihovo lojalnost. Seveda z večjimi političnimi svoboščinami, večjo avtonomijo in več vlaganja v lokalno gospodarstvo. V predzadnjem letu vojne se je klub v dunajski zbornici preimenoval v Jugoslovanski klub. Politične zahteve so bile zdaj precej večje, saj so poslanci na čelu s Korošcem v t. i. majniški deklaraciji zahtevali, da sicer ostanejo v monarhiji, ▶

Boj in narod sta bili vodili Koroščevega življenja.

Dr. Korošec je bil politični vodja velike večine slovenskega naroda.

Anton Korošec v gimnaziji

► zato pa morajo postati avtonomna tvorba, kot sta to že bili Avstrija in Madžarska. Leta 1917 je postal Korošec tudi uradno predsednik Vseslovenske ljudske stranke in Slovenske zadružne zveze. Tako je postal najpomembnejši politik v tedanjem slovenskem prostoru.

Politični manevri tik pred koncem prve svetovne vojne in neuspehi avstro-ogrške vojske so pripeljali cesarja Karla do tega, da je jeseni leta 1918 vodstvu Jugo-

in sebe v Sloveniji, čeprav so ga zaradi tega v Beogradu gledali nekoliko postrani.

A glede na njegovo politično pomembnost in podporo v domači volilni bazi brez njega in SLS skoraj nikoli ni bilo mogoče sestaviti vlade, če pa že, je bila kratkega diha. Dr. Korošec je tako v vladah dvajsetih let zasedal različne resorje. Najpomembnejši resor, ki ga je zasedal, je bilo v prvi polovici leta 1928 notranje ministrstvo. Te-

vate, ti Srbe in za sestavo vlade je bil za oboje edino sprejemljiv »nevtralec«, se pravi Slovenec. Kralj je tako ponudil mandat dr. Korošču kot najmočnejšemu slovenskemu politiku in Korošec je s tem postal edini ne srbski predsednik vlade v dvajsetih letih obstoja monarhije.

Že čez pol leta pa je kralj Aleksander Karađorđević razpustil parlament, prevzel večino oblasti v svoje roke in postavil vladu po

ka sta se unitarizmu postavila po robu, liberalci na drugi strani pa so se mu uklonili.

V letu 1932 je prišlo do več sestankov vodij nekdanjih parlamentarnih strank in dogovorili so se, da proti kraljevi samovolji izvedejo skupno akcijo pred državno in mednarodno javnostjo ter obnovijo parlamentarno politično življenje. Konec leta 1932 je vodstvo SLS izdalo »ljubljske punkcije«, politično izjavo, v kateri je zahtevalo konec diktature in vnovično dovoljenje za uporabo narodnega imena in simbolov ter ustanovitve strank. Podobne punkcije so izdali tudi Hrvati in Vojvodinci. Za slovenskimi je stal Korošec, ki so ga tedaj slovenski liberalci grdo napadli zaradi »separatizma«. Vodje stranke so na kraljev ukaz internirali. Korošec je odšel v Vrnjačko Banjo, in ko se mu je bolezen poslabšala, na Hvar. Skoraj dve leti je ostal v internaciji. Njegov pripor je bil resda časten, hišni pripor. Med tem časom si je pridobil še več simpatij med Slovenci, počitek po dolgem delu pa mu je nekoliko okrepil že precej opešano zdravje.

Duhovnik in politik dr. Anton Korošec je bil med slovenskim ljudstvom tako priljubljen, da ga je kar 322 slovenskih občin imenovalo za častnega občana.

slovenskega kluba ponudil nekdanj tako zeleno tripartitsko ureditev. A razpada se ni dalo več preprečiti in tako je Korošec svojemu tedaj še monarhu lahko odgovoril le: »Prepozno je, Vaše veličanstvo.«

Upiranje velikosrbstvu Ob razsulu monarhije je postal Korošec predsednik Narodnega sveta v Zagrebu. Južnoslovanski narodi v monarhiji naj bi se tako po razpadu nekdanje države združili v enotno tvorbo, Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Vendar antantne sile te nove države niso priznale, prav tako niso priznale njenih meja. Zato so se člani Narodnega sveta po nekaj tednih mučnih pogajanj s Srbijo decembra 1918 končno dogovorili o ustanovitvi države vseh Južnih Slovanov.

Korošec je zahteval zagotovila, da bo država ustanovljena na enakopravnih načelih. Se pravi, da bi šlo za združitev enakopravnih partnerjev. Medle in nedorečene obljube so se kmalu izkazale za lažne. V novi državi naj bi imeli hegemonijo Srbi, drugim narodom pa bi vrgli le nekaj drobtinic. Na ustavodajni skupščini, ki naj bi postavila temelje nove države, je bilo popolnoma jasno, da bo srbska hegemonija zakoličena tudi v tem najvišjem državnem aktu. Korošec je kot vodja največje slovenske stranke protestiral in pred glasovanjem o novi ustavi so se poslanci Slovenske ljudske stranke protestno umaknili iz parlamenta.

S to potezo je Korošec še povečal simpatije do svoje stranke

daj si je nakopal srd komunistov, da so potem dolga leta po vojni o njem vsaj molčali, če ga že niso žalili. Kot prepričan protikomunist je namreč vodil pravo ofenzivo proti tedaj ilegalni komunistični partiji. Tedaj so v roke policije padli Tito, Moša Pijade, sedem sekretarjev Skoja in še množica drugih manj znanih in manj pomembnih komunistov. Precej se jih je moralo zaradi policijskega pritiska umakniti tudi v tujino.

Premierstvo in internacija Sredi leta 1928 pa se je zgodilo nekaj nenavadnega. Srbski poslanec je v narodni skupščini v Beogradu ustrelil štiri politične nasprotnike iz Hrvaške kmečke stranke, ki jo je vodil Stjepan Radić. Čustva so prekipela. Srbi so obtoževali Hr-

svoji volji. Ministrsko mesto v njej je dobil tudi Korošec, postal je minister za promet, kasneje pa za gozdove in rudnike.

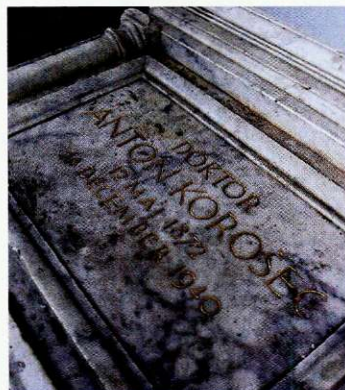
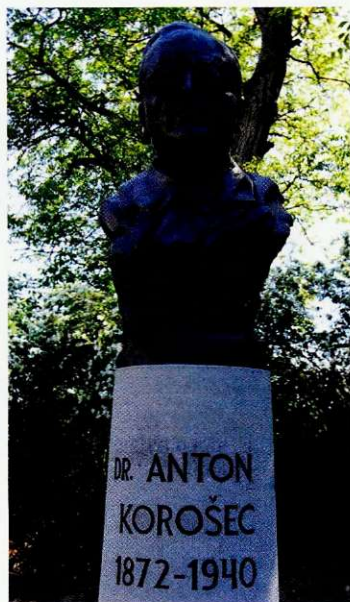
Kralj je v tistem času prišel na dan s popolnoma unitarističnim programom. Nacionalne politične stranke so bile prepovedane, nacionalne zastave in simboli tudi. Parlament v klasičnem smislu ni obstajal, volilni sistem pa je bil naravnano tako, da je kralju omogočil osebno diktaturo. Celotno pojam naroda je bil prepovedan, bila so le tri »plemena« – Srbi, Hrvati in Slovenci, drugi še toliko niso bili priznani. Država se je imenovala Jugoslavija, njeni prebivalci pa Jugoslovani.

Vodje nacionalnih strank so večinoma protestirali. Korošec in njegova Slovenska ljudska stran-

322-kratni častni občan Po smrti kralja Aleksandra je bil Korošec skupaj s srbskim radikalcem Milanom Stojadinovićem in z muslimanskim vodjem Mehmedom Spahom vodja nove koalicijske povezave, ki so jo sestavljale vse tri stranke in ji dale ime Jugoslovanska radikalna skupnost. Korošec je bil njen podpredsednik, spet pa je stopil tudi v vladu kot minister za notranje zadeve.

Po padcu Stojadinovićeve vlade je bil Korošec leta 1939 imenovan za predsednika senata. V domovini so ga počastili za njegovo dolgoletno delo, s tem da so ga imenovali za častnega občana v 322 občinah. Bil je na vrhuncu priljubljenosti, ko ga je 14. decembra 1940, v 68. letu, v Beogradu premagala bolezen.

Njegove posmrtno ostanke so prepeljali v Ljubljano in jih na veličastnem pogrebu pokopali na Navju. Poslednjo čast velikemu politiku je izkazalo ne le veliko njegovih političnih zaveznikov in celo nasprotnikov, delegacij državnih organov in dvora, ampak predvsem veliko Slovencev, ki so v njem videli poroka za obrambo nacionalnih pravic. ■

Korošec počiva na Navju, nekoč elitnem, danes pa skrajno zanemarjenem ljubljanskem pokopališču.

Kip dr. Antona Korošca pri Svetem Juriju ob Ščavnici

Partija in tigrovci

V. M.

Slovenska matica je izdala knjigo z naslovom *Partija in tigrovci*, v kateri Tatjana Rejec prikaže medvojno in povojno usodo nekaterih vodilnih tigrovcev. V ospredju je zgodba o Maksu Rejcu, ki so ga kot nekatere druge umorili partizani.

Avtorica knjige Tatjana Rejec je bila po vojni poročena z Albertom Rejecem, ki je bil vodilni član Tigra. Italijani so tigrovce neusmiljeno preganjali. Če so jih ujeli, so jih obsodili na smrt ali na dolgoletne ječe. Pred drugo svetovno vojno so se morali mnogi tigrovci zato umakniti čez mejo v Jugoslavijo. Zbližali so se s komunisti, ti pa so jih spretno izbrabili. Ker so bili komunisti izraziti totalitarci, ki niso trpeli konkurence, so morali svoj tigrovski izvor zamolčati.

Beblerjeva vloga Knjiga Tatjane Rejec se bere kot najbolj napeta kriminalka. Na eni strani imamo komuniste, ki vodijo upor in partizane, na drugi pa njihove žrtve, v tem primeru tigrovce. Avtorica je pri pisanju knjige uporabila najrazličnejše vire – od spominov, arhivskega gradiva do zelo pronicljive analize. Ta je bleščeča, njeni izsledki pa so za komuniste porazni. Predvsem eden med njimi izstopa. Govori o dr. Alešu Beblerju, ki je bil leta 1943 vodilni partijski funkcionar na Primorskem. Če zgodovinar Boris Mlakar v prav tako odlični knjigi *Tragedija v Cerknem*, ki je izšla pred leti, Beblerja še ni neposredno okrivil za medvojne pomore na Primorskem, čeprav je nanzal dovolj podatkov, da je lahko bralec razbral, kdo je odločal o življenju in smrti, je v tej knjigi povsem razgaljen. Prikazan je kot šolski primer boljševika.

Tatjana Rejec v knjigi *Partija in tigrovci* dela to, kar bi morali delati naši zgodovinarji, pa tega ne delajo. Uporablja arhivske vire, ki

jih ti zavestno ignorirajo. Če bi jih uporabljali, tako kot jih je uporabila Rejčeva, bi bilo komunistični partiji in njenemu NOB dano isto mesto, ki mu gre, prikazan bi bil kot izrazito zločinski projekt. Ta projekt je iz ljudi delal dvoje: eni so se bili pripravljene partiji podrediti in zanjo opravljati najbolj grde stvari, drugi pa so bili žrtve teh ljudi. Tretje poti ni bilo. Ta knjiga o tem dovolj jasno govori. Tigrovci, čeprav so stopili v partizanske vrste in nekateri celo v partijo, so bili skrajno sumljivi oziroma jih je bilo treba uničiti. Do vsega, kar ni bilo partijskega, je imela partija sovražen odnos.

»Popoln umor« Iz knjige Tatjane Rejec se vidi, da jo je pripravljala zelo dolgo. Zgodbe, ki jih je razkrila, ne govorijo samo o glavnih junakih knjige, ampak tudi o njej, o njenem mučnem in poštemem delu. Gotovo je, da knjiga ne bo imela velikega odmeva, saj mnogi za to niso zainteresirani. Med njimi so zgodovinarji, ker jih je postavila v zelo neroden položaj, saj ves čas uporablja vire, ki jih oni ne marajo, saj ti viri pripovedujejo umazano zgodbo, ki postavlja na glavo vse, o čemer so se učili in tudi veliko pisali – seveda povsem drugače kot Rejčeva. Najbolj osupljivo pri tem je, da so ti arhivski viri za obdobje 1941–1945 glavni, saj so jih pisali odločilni ljudje partijsko-partizanskega medvojnega dogajanja. Rejčeva veliko citira iz teh virov.

Čeprav je bil Maks Rejec, ki je v njeni knjigi glavna oseba, brat Alberta Rejca, vodilnega člana Tigra, o njem do danes nismo

vedeli skoraj nič. Čeprav je knjiga izšla več kot šestdeset let po njegovi tragični smrti, je avtorici uspelo sestaviti osupljivo zgodbo o njegovem umoru. Ta knjiga veliko pove tudi o težavnosti sestavljanja te in vseh podobnih zgodb. Partizani so Maksa Rejca hladnokrvno umorili in potem ga ni bilo, kot da ga sploh nikoli ne bi bilo, dolgih šestdeset let, do izida te knjige. Toda takšna je bila usoda tisočev in tisočev ljudi, ki so jih komunisti in partizani umorili, po vojni pa o tem ni ne smel ne mogel nihče govoriti. Ti ljudje nenadoma niso več obstajali razen globoko v osebnih spominih, nekateri pa še tam ne, ker ni bilo več nikogar, ki bi zanje vedel in se jih spominjal.

Kravanja in Majnik V zadnjem delu knjige je avtorica krajši poglavji namenila še dvema tigrovčema, ki so ju, kot pravi, umorili partizani. Ferda Kravanja naj bi bili oktobra 1944 zahrbtno ustrelili nad Desklami nad Sočo, čeprav je bil do tedaj eden vodilnih partizanov v Posočju. Drugi je Tone Majnik, ki mu je prav tako kot Kravani uspelo uiti izpred italijanskih pušk na Mali gori pri Ribnici maja 1941, kar danes nekateri slavijo kot prvi spopad z okupatorjem v Sloveniji, a je to precej sporno. Tudi njega naj bi bili zahrbtno ustrelili partizani sami, in to ponoči (22. novembra 1943) sredi Ribnice, brez prič, še nedavno pa so se zelo trudili, da bi umor naprtli domobrancem. Rejčeva je tudi ta dva primera z natančno analizo vseh podatkov približala verjetni resnici. Na koncu knjige je prikazala povojni odnos komunističnega režima do Tigra in Alberta Rejca, o katerem so celo razmišljali, da bi ga – prav tako – umorili. Sledimo razpravam o

Maks Rejec, žrtev partizanov

Tigru na partijskem CK, šikaniiranju in blatenju vidnih tigrovcev. Dotakne se tudi povojnega življenja še dveh tigrovcev, Toneta Černača in Justa Godničiča.

Če bi hoteli izpostaviti dve knjigi iz npr. zadnjega leta, ki sta res vredni branja, sta to gotovo knjigi Tatjane Rejec *Partija in tigrovci* in spomini Ivana Podržaja *Železna zavesa se dviga* (slednjo je izdal Janez Arnež v svoji Studia Slovenica in smo o njej pisali nedavno). Ob teh dveh knjigah lahko naši zgodovinarji samo zardijo. ■

Radio Krka
106.6 MHz

Kobarid

Petra Janša foto: STO/ J. Skok, T. Reisner, B. Kladnik

Kobarid (234 m), majhno in prijazno mesto, je središče istoimenske občine. Leži na široki terasi na desnem bregu Soče, ob vznožju vzpetine Gradič (320 m), kjer stoji cerkva sv. Antona. Trško naselje je nastalo na križišču prometnih poti proti Bovcu in Predelu, Tolminu in Gorici ter proti Čedadu (Cividale) in Furlaniji, na stiku Julijskih Alp in predgorja. O pomembnosti tega prostora v preteklosti pričajo številna arheološka najdišča v Kobaridu in okolici. Kraj sredi visokih gora ponuja obilo možnosti za izlete, alpske ture, lov in ribolov ter druge možnosti aktivnega oddiha.

Kraj z bogato zgodovino Kobarid, majhen kraj pod mogočnim Krnom, se ponaša z bogato zgodovino. Železnodobno naselje je zrastle na vzpetini Gradič oziroma na hribu sv. Antona na stiku dolin Soče in Nadiže. Velik del utrjenega prazgodovinskega naselja je bil uničen s postavitvijo kostnice italijanskim vojakom, padlim v prvi svetovni vojni.

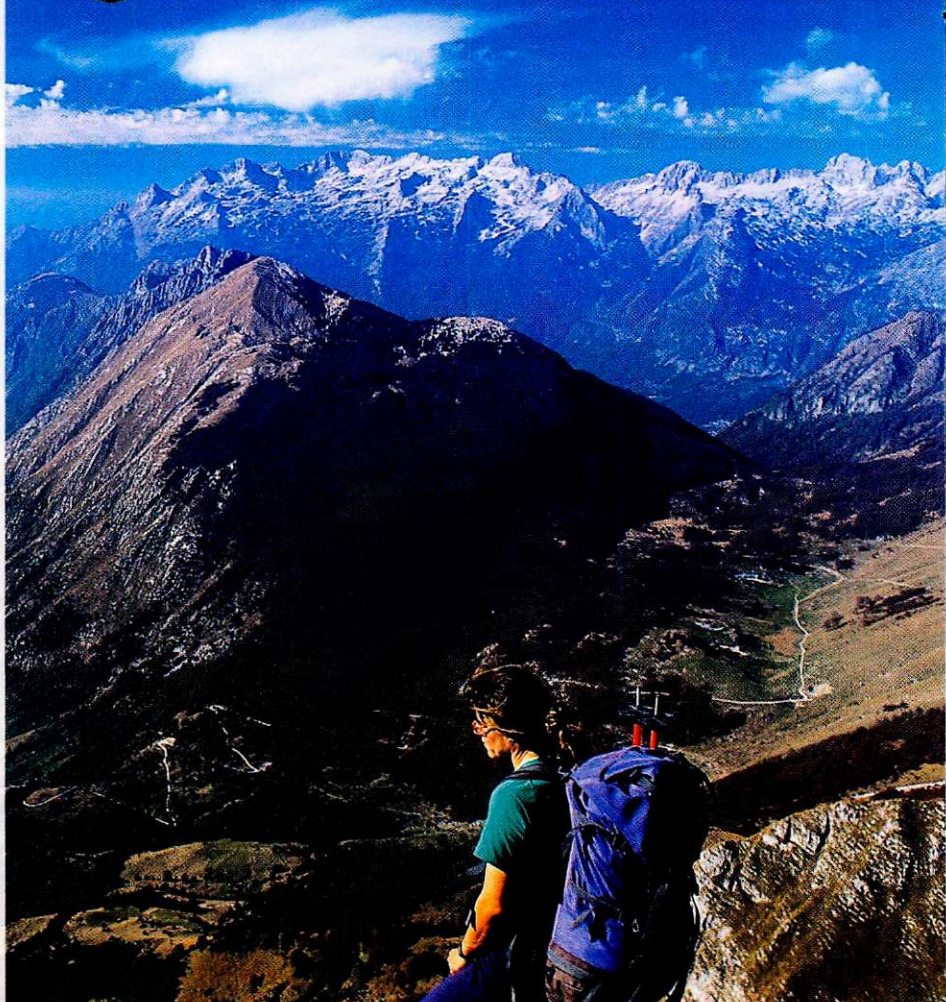
Arheološko najdišče Tonovcov grad prča o izjemnem pomenu tega kraja v pozni antiki.

Mnogi raziskovalci istovetijo Kobarid z antičnim naseljem, pravzaprav vojaško postojanko Ad Silanos, a to ni povsem zanesljivo dokazano. Dejstvo pa je, da je v rimskih časih tu tekla cesta iz Ogleja čez prelaz Predel v nekdanjo rimsko provinco Norik.

V virih se Kobarid prvič omenja leta 1232. Pri opisovanju preteklosti Kobarida ni mogoče prezreti oglejskih patriarhov, saj so bili le-ti do 12. stoletja pravzaprav lastniki zemljišč na celotnem območju Kobarida. Tesno je bil povezan s tolminskim gospodstvom in cerkveno oblastjo čedajskega kapitlja. Prav iz Čedada so leta 1331 tudi uprizorili nekakšen križarski pohod proti ostankom poganstva na Kobariskem. Junaško so posekali drevo in zadelali studenec, pri katerem so malikovali poganski domačini.

V 15. stoletju so Kobarid dobili goriški grofje, ki pa so kmalu izumrli. Za njimi so prišli Habsburžani, za posest Kobarida pa so se potegovale tudi Benetke. Lastniki so območje dajali v zakup raznim plemiškim rodbinam. Po letu 1500 je Kobarid postal sosed Beneške republike in je bil vpleten v avstrijsko-beneško vojno v letih 1615 do 1617, doživel je uničujoč požar 1688 in francosko okupacijo 1797. Leta 1850 postane samostojna občina in leta 1895 sedež sodnega okraja. Prav v tem času se je v Kobaridu zelo razmahnilo slovensko kulturno in politično življenje. Leta 1871 so v kraju ustanovili čitalnico, ki je bila organizirana institucionalna oblika izobraževanja odraslih, leta 1878 pa so organizirali tudi tabor.

Čudež pri Kobaridu Kot ima pokrajina, na kateri je zrastle Kobarid, prehodni značaj, tako ima prehodni

značaj tudi še dokaj dobro ohranjeno zgodovinsko jedro naselja iz 18. in 19. stoletja. Hiše so bile nekoč lesene, sedaj pa so zidane. Po videzu so pretežno sredozemskega značaja, a pri mnogih je še ohranjen značilni leseni hodnik s premmogimi cveticami. Ne smemo pozabiti na **potres leta 1976**, ki je močno prizadel Kobarid. Številne objekte je bilo treba porušiti ali pa temeljito popraviti. Rušenju je bila zapisana tudi **baročna Mašerova hiša**, v kateri je sedaj znameniti **Kobariški muzej**, vendar je bila po zaslugi nekaterih posameznikov ohranjena in obnovljena.

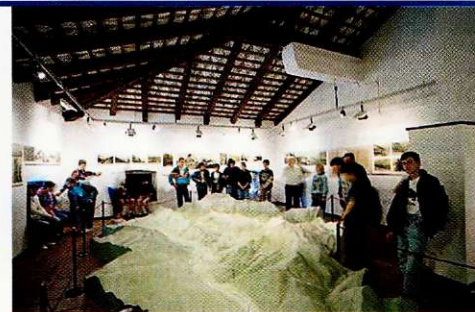
Na svetovni zemljevid je kraj postavil predvsem spomin na **strahote prve svetovne vojne**. Omenjeni muzej govori o dogajanju med prvo svetovno vojno na **soški fronti**. Prikazuje dve leti in pol statičnega bojevanja, posebej natančno pa 12. soško bitko, znano kot **preboj pri Kobaridu**. Tu so avstrijsko-nemške čete 24. oktobra 1917 izpeljale nagel prodor z bovške in tolminske strani. Zgodil se je tako imenovani čudež pri Kobaridu. Gre za **največjo bitko v gorati pokrajini v vsej človeški zgodovini**. Prvič je bila uporabljena tehnika bliskovite vojne

Kobarid

Kobariški muzej je prejel muzejsko nagrado Sveta Evrope za leto 1993.

– blizkrieg, hkrati pa je bila to največja bitka na slovenskih tleh, saj je na obeh straneh v njej sodelovalo kar 615.000 vojakov.

Ekspoziti, veliki reliefi okoliškega gorovja, bogato fotografsko gradivo in multivizijska projekcija tankočutno pripovedujejo zgodbo težkih in krvavih dni ob Soči. Na opisane dogodke se vežejo doživetja in spomini slavnih osebnosti, med katerimi lahko izdvojimo Ernesta Hemingwaya in Erwina Rommla.

Umetnostni spomeniki Za Kobarid so z urbanističnega vidika značilne tri stare ulice: Volaričeva, Gregorčičeva in Krilanova.

Na stičišču teh ulic je obsežen trg z župno cerkvijo Marijinega vnebovzetja. Župnija se omenja že leta 1297 in leta 1306 kobariški vikar. Cerkev je nastala v času gotike. Pravokotna ladja je bila v letih 1824–1832 razširjena. Marmornati veliki oltar je leta 1716 izdelal goriški kipar Lazzarini, kip sedeče Marije z Jezusom pa je verjetno delo Domenica da Tolmezzo iz okoli leta 1490.

Pesnik Simon Gregorčič

Na osrednjem trgu svobode sta spomenika glasbeniku Hrabroslavu Volariču in pesniku Simonu Gregorčiču, ki je tu opravljal svojo prvo kaplansko službo. Ob poti na grič sv. Antona so z italijanskimi napisi opremljene postaje križevega pota, na vrhu pa cerkev sv. Antona, posvečena leta 1696. Notranjost je poslikal Tone Kralj. Okoli nje stoji monumentalna kostnica italijanskim vojakom, ki je nastala v letih sistematičnega italijanskega urejanja vojaških pokopališč in je v Sloveniji edina, saj so Italijani vse druge posmrtno ostanke svojih vojakov prenesli v kostnico Sredpolje (Redipuglia) in Oslavje. Pompozna odprtja se je 18. septembra 1938 udeležil sam Benito Mussolini.

V smeri proti Drežnici in Vrsnemu se pride do kamnitega Napoleonovega mostu, po katerem so korakale Napoleonove čete proti Predelu. Zgrajen je bil leta 1750.

Napoleonov most

vsem njegov vrh Krn (2245 m), za katerega je značilno, da ima tri popolnoma različne poglede: z južne, s severne in z vzhodne strani. Prav južna stran je najveličastnejša. Že ob boljšem pogledu na celotno pogorje z južne strani se zavemo, da je relativna nadmorska višina iz doline Soče na Krn precejšna. Pod pobočji na južni strani je tudi veliko vasi: Drežnica, Drežniške Ravne, Koseč, Jezerca, Magozd, Vrsno in vas Krn.

Ljudje iz teh krajev hranijo ustno pripovedko o Krnu, saj naj bi bil v njem »odtisljen« obraz italijanskega vojaka. Sami se lahko prepričate, če sliko Krna obrnete za 90° v levo, da so, z malo domišljije seveda, res lepo vidni vsi deli obraza.

Severna stran z biserom Triglavskega narodnega parka Krnskimi jezerom je najbolj obiskana in je značilna za Julijske Alpe. Tu ni večjih prepadnih sten pa tudi mogočnost, ki se kaže na južni strani, ni tako očitna. Z vzhodne strani se vidi Krn kot velika plošča, ki vodi iz vasi Krn do vrha.

Po Kobariški zgodovinski poti

Potok Kozjak izvira visoko pod Krnčico in se v šestih slapovih zliva proti dolini v reko Sočo. Za obiskovalce sta dostopna le dva slapova. Do slapu pridemo po slikoviti poti ob reki Soči prek Napoleonovega mostu, pod katerim pada prvi slap. Čeprav je slap Veliki Kozjak visok le 15 metrov,

Župnijska cerkev Marijinega vnebovzetja

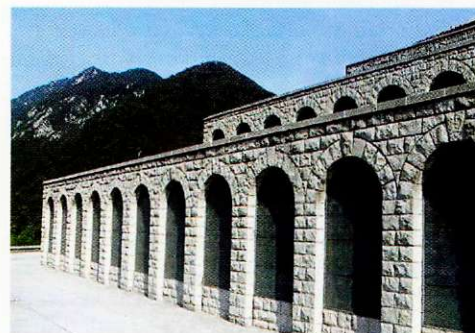

Čudoviti slap Veliki Kozjak

mu poseben čar in lepoto daje podzemna dvorana, v katero je ujet. Stene dvorane so iz plastovitih kamnin in pričarajo videz kraških jam. Zaradi te podzemne dvorane je bučanje slapu še bolj mogočno. Močan pritisk vode je ustvaril izjemen tolmun, v katerem se svetlika modro-zelena voda. **D**

Madžarski vojaki na Krnskem pogorju

Italijanska kostnica

Mogočen očak, gora preminulih vojakov

Oblika Krnskega pogorja je veličastna, pred-

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.lto-sotocje.si, www.kobarid.si

Slovenski književniki

1.

Založba Karantanija

V prvi knjigi s skupnim naslovom *Slovenski književniki* je Marjeta Žebovec predstavila slovenske pesnike in pisatelje, rojene do leta 1900. Izšla je že tudi druga knjiga, v kateri je avtorica zbrala vse pomembne predstavnike slovenske literature, ki so bili rojeni med letoma 1900 in 1919. Vsak je imel svojo življenjsko pot in marsikdo je umrl nasilne smrti. Ustvarjali so v času dveh svetovnih vojn in treh diktatorskih režimov. Vse to se zrcali tudi v njihovih delih. Književniki so v knjigi razvrščeni kronološko, predstavljena so vsa področja njihovega življenja, zasebno, poklicno in umetniško. Ob vsakem književniku so navedena njegova dela. Vrednotenje del je prepuščeno bralcu, knjigo pa odlikuje bogato slikovno gradivo. Avtorica je v ta nadvse koristen priročnik zajela vse pisatelje, tudi mnoge iz zamejstva in zdomstva; nekateri so širšemu krogu ljudi manj znani, vendar so pomembni za slovensko slovstveno zgodovino.

1.

2.

3.

4.

Pesmi o Jutrovem

Založba Kud Logos

Leta 1829 je Victor Hugo pri sedemindvajsetih letih izdal eno svojih najpomembnejših zbirk pesmi z naslovom *Les Orientales*, ki smo jo zdaj v prevodu Marije Javoršek in z naslovom *Pesmi o Jutrovem* dobili v slovenščini. Zbirka pomeni začetek larpurlartizma, saj govori o pesnikovi svobodi pri izbiri snovi. V zbirki se je Hugo v celoti posvetil Orientu bodisi kot podobi, bodisi kot misli. Zbirka je bila zelo dobro sprejeta pri mladini, po njej pa so posegli tudi skladatelji (Berlioz). Spremenno besedo je napisal Tone Smolej.

Slovenci in Hrvatje

2.

Založba Modrijan

Zgodovinar dr. Marko Zajc je leta 2006 doktoriral s temo *Slovensko-hrvaški odnosi s posebnim ozirom na slovensko-hrvaško mejo 1830–1918*. Zdaj je njegova podrobna in zanimiva študija izšla v knjigi *Kje se slovensko neha in hrvaško začne*. V njej prikaže proces oblikovanja modernega slovenskega in hrvaškega naroda in obravnava koncepte znanih slovanskih filologov, kot so Šafaržik, Kopitar, Miklošič, Dobrovsky, ter književnikov, piscev in urednikov revij Jurčiča, Levstika, Vraza, Karadžića, Ljudevita Gaja, Ilešiča in »alpskega hrvaštva«, problematiko ilirizma in neoilirizma, slovensko-hrvaške migracije in spornega Žumberka. Delo razkriva pogled na različna pojmovanja političnih, jezikovnih, upravnih, cerkvenih in etničnih meja, s čimer

posredno omogoča bralcu boljše razumevanje aktualne dogodke v slovensko-hrvaški politiki. Razmišljanja glavnih akterjev, ki so razvijala duha tedanjega časa, pokažejo zapleteno problematiko določite meje.

Okupatorjevi zapori

Inštitut za novejšo zgodovino

Inštitut za novejšo zgodovino je v zbirki *Razpoznavanja* izdal knjigo Damijana Guština *Za zapahi. Prebivalstvo Slovenije v okupatorjevih zaporih 1941–1945*. V njej avtor prikazuje najpomembnejše vidike življenja zapornikov med drugo svetovno vojno na Slovenskem. Z zgodovinsko metodo poskuša ugotoviti in osmisliti številna razmerja, strukture in življenje zapornikov, njihovo vpetost v širša družbena razmerja, zaporne ustanove in pravni okvir, ki je »opravičeval« tak in tako številčen odvzem prostosti. Izpustil je le koncentracijska taborišča. Temo razdeli na štiri poglavja: *Zapori v času vojne 1941–1945*, *Zaporniki* (izpuščanje zapornikov med aprilsko vojno in takoj po okupaciji, sprejem v zapor, zaporniki v preiskovalnem postopku, sodno obsojeni zaporniki, število zaprtih, usode zapornikov, premeščanje in transporti zapornikov), *Življenje v zaporih*, *Zaporniki in okolje*.

Pesem molka

3.

Celjska Mohorjeva družba

Mara Cerar Hull je prvih dvajset let živela v Sloveniji, zdaj pa že petdeset let živi v Ameriki. Piše v angleščini in slovenščini. V raznih časopisih in revijah objavlja povesti, črtice, pesmi in novele. Lani je v slovenščini končala igro v treh dejanjih z naslovom *Vrnitev*. Objavlja tudi članke in ocene dogajanja v slovenski skupnosti v Clevelandu in okolici. Je urednica slovenskega dela časopisa *Glasilo (Voice) Amerikanskega Slovenca*, ki ga izdaja KSKJ v Jolietu (Illinois). *Pesem molka* je tretja in zadnja knjiga njene knjižne trilogije *Molk*. Prva knjiga, *Poletje molka*, je izšla leta 1995, druga, *Pot molka*, leta 2002. Vse

tri so izšle pri Celjski Mohorjevi družbi. Prva knjiga je bila hkrati napisana v angleščini in je pod naslovom *Summer of Silence* v publikaciji *Electronic Media* izšla leta 1999 v Ameriki. V tretji knjigi nadaljuje z romansiranimi spomini na svojo mladost v Sloveniji, ki po drugi svetovni vojni in revoluciji ni bila nič kaj rožnata.

Notranji jaz

Založba Mladinska knjiga

V današnji družbi je nadvse pomembno, da si dovolimo sproščanje in spreminjanje. Knjiga *Poiščite svoj notranji jaz* avtorice Karen Sullivan ponuja celovite napotke za osebnostni razvoj. Opisuje preizkušene terapevtske tehnike za premagovanje čustvenih težav, praktične nasvete, s katerimi lahko vzpostavimo zdravo ravnovesje med delom in prostim časom, ter preproste postopke za sproščanje in izboljšanje sporazumevanja z ljudmi okoli sebe.

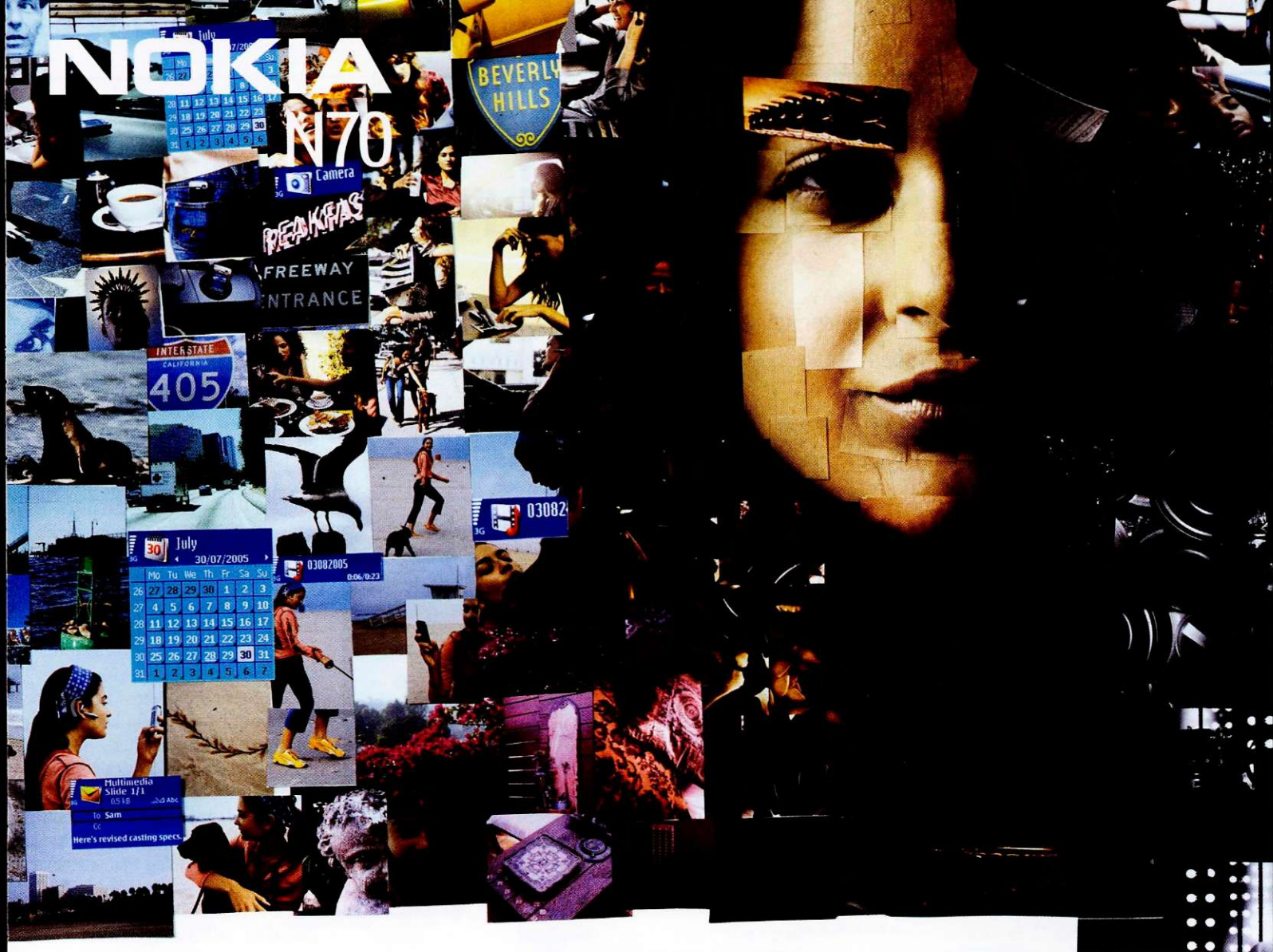
Nasveti za dom

4.

Založba Mladinska knjiga

Razkošna knjiga *Babičini nasveti za dom* – izšla je v okviru blagovne znamke *Reader's digest* – je priročnik, ki s svojimi koristnimi napotki in predlogi sega na pet področij. V razdelku *Zdravje* izvemo, kako sami pridelamo jabolčni kis, sivkino masažno olje, krepično zeliščno vino in ognjičevo mazilo. Razdelek *Nega telesa* nam ponuja napotke o lasni vodici, dišeči večnamenski kremi, ličilu za ustnice, milu z zeliščnim čajem in osvežujočem rožnem kislu. Poglavje *Gospodinjstvo* nam ponuja dišeče voščene sveče, babičine zeliščne blazine, napotke za impregniranje usnja in dišeče okrasne krogle. Razdelek *Kuhinja* govori o ledeni skledi s cvetovi, sočnem paradiznikovem kečapu, slastnem jajčnem likerju in o orehovitih karamelah. Poglavje o vrtu nas pouči o tleh, kompostu, gnojenju, krepitvi odpornosti rastlin, zatiranju škodljivcev, kolobarjenju, predstavi nam znova odkrite stare vrste zelenjave, babičin zeliščni vrt in izdelavo suhih aranžmajev.

NOKIA N70

Nešteto motivov za nova doživetja!

**+30 EUR BONUSA
ZA POGOVORE IN STORITVE**

Ujemi svet

NOKIA N70
80 €*

NOKIA
Connecting People

Vsi novi naročniki, ki bodo do vključno 31.05.2007 kupili telefonski aparat iz Si.mobilove ponudbe in hkrati sklenili naročniško razmerje na izbranem paketu Smart za najmanj 24 mesecev, bodo ob tem prejeli bonus 30 EUR v obliki popusta na mesečnih računih v prvih 6 mesecih trajanja naročniškega razmerja in sicer vsakič po 5 €. V primeru neporabljene vrednosti bonusa v posameznem mesecu se le-ta prenese v naslednji mesec. Ponudba ne velja za paket Business Smart in za obstoječe naročnike Si.mobil - Vodafone ter ni združljiva s popusti ostalih prodajnih akcij Si.mobil - Vodafone, razen s ponudbo ob aktivaciji trajnika in/ali elektronskega računa. * Cena velja za nove naročnike paketa Smart II in Smart III, če bo naročniško razmerje med Si.mobilom in naročnikom (kupcem) trajalo najmanj 24 mesecev od dneva sklenitve Pogodbe o prodaji telefonskega aparata. Ponudba telefonov velja do 31.5.2007, oz. do razprodaje zalog. Si.mobil si pridržuje pravico do spremembe cen. Vse cene vključujejo DDV. Dodatne informacije, tudi za obstoječe naročnike in za druge naročnike pakete, dobite na www.si.mobil.si, 080 40 40 40 in na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone. Si.mobil d.d., Šmartinska 134b, SI - 1000 Ljubljana.

Tango, fado in afriški ritmi

Lucija Horvat, foto: arhiv Druge godbe

V ljubljanskih Križankah, Cankarjevem domu in na Metelkovi bo od 21. do 28. maja potekal 23. festival Druge godbe. V Ljubljano bo pripeljal dve glasbeni atrakciji: začetnike elektronskega tanga Gotan Project in kraljico fada Marizo.

Letošnjo Drugo godbo bo v torek, 15. maja, napovedal koncert norveške avant-pop glasbenice Hanne Hukkelberg v Cankarjevem domu. Poleg omenjenega dogodka so organizatorji v spremljevalni program uvrstili nastop tajske zasedbe Chulalongkorn University Ensemble, ki ga bo spremljala delavnica tajske klasične glasbe. Za ogrevanje občinstva pred nastopom Gotan Project bo v ponedeljek, 21. maja, poskrbel slovenski godalni kvartet Godalika, ki je lani pri festivalu založbi Druge God izdal prvenec z naslovom Time 2 start. Godalika bo album v Križankah predstavila premierno, poleg nje pa bodo nastopili še posebni gostje: pevec skupine Silence in sodelavec Laibachov Boris Benko, pevka Neža Trobec Teropšič in trije spremljevalni glasbeniki. Mednarodni sestav Gotan Project je izdal svoj drugi album z naslovom Lunatico, ki ga bo skupina na Drugi godbi tudi predstavila. Poleg tanga bo mogoče prisluhniti še ritmom americane, šansona in hip-hopa. Ker koncerte Gotan Project oblikuje bogata vizualna podoba, priložnosti ne kaže zamuditi. Philippa Cohena Solala, Edu-

Slovenska zasedba Astorpia

arda Makaroffa in Christophu Muellerja bo na odru spremljala ekipa desetih glasbenikov. Tiste, ki ne bodo nastopili v živo, bodo v dogajanje vključili prek velikih zaslonov v ozadju.

Večer afriških ritmov Po dvo-dnevem premoru bo v ljubljanskem letnem gledališču v četrtek, 24. maja, afriško-senegalški glas-

beni večer. Odprl ga bo Andy Palacio s svojo skupino The Garifuna Collective, v kateri so zbrane tri generacije belizejskih glasbenikov, med njimi najstarejši izvajalci glasbe ljudstva Garifunas. To bo prvi Palaciov koncert na obsežni evropski turneji po izidu albuma Watina, ki prejema same najboljše kritike. Sledil bo nastop Senegalca Nuruja Kaneja, ki ga

zaznamuje svojevrsten pogled na afriške godbe. Njegova glasba je preplet puščavskega bluz, afro-beata in celo reggaeja. Spremljala ga bo zasedba Bayefall Gnawa.

Noč mladosti Druga godba bo letos gostovala tudi na Metelkovi. V sklopu celonočnega dogajanja bo na letnem odru Gala hale v petek, 25. maja, kot prvi nastopil multižanrski kolektiv Moveknowledge, ki je letos izdal tretji album Listen to Nebukadnezar. Večer bo dosegel vrhunec z nastopom izraelsko-ameriškega sestava Balkan Beat Box, v katerem so tudi nekdanji člani odmevnih zasedb Gogol Bordelo in Kultur Shock. Njihovo glasbo poleg trših ritmov zaznamujejo primesi ljudskih pesmi in drugih urbanih elementov. Dogajanje se bo nadaljevalo v notranosti Gala hale v družbi španškega DJ Doctoja Batonga.

Kraljica fada Pred nastopom fado pevke Marize v Križankah 26. maja bo koncert slovenske zasedbe Astorpia, ki se zgleduje po avtorju novega tanga Astorju Piazzolli. Na odru se jim bo pridružila Vesna Zornik, pevka skupine Katalena. Fado, znan kot portugalski bluz, je lahko tudi veder, kar dokazuje prav Mariza, ki v svojo glasbo poleg tradicionalnih vključuje džezovske zvoke ter primesi južnoameriških godb. Druga godba se bo končala z multimedijem dogodkom, naslovljenim Requiem for a Dying Planet, za katerega bodo poskrbeli violončelist Ernst Reijseger, Mola Sylla in sestav Cuncordu E Tenore De Orosei. V ponedeljek, 28. maja, bodo glasbeniki v Cankarjevem domu odigrali »kinokonzert«, na katerem bodo izbrane sekvence iz filmov Wernerja Herzoga pospremlili z glasbo v živo. **D**

Drugo godbo bo uvedla avant-pop glasbenica Hanne Hukkelberg.

Nova kraljica fada Mariza

Priznanja kulturnikom

Ob mestnem prazniku 9. maja so na slavnostni seji ljubljanskega mestnega sveta podelili priznanja glavnega mesta Ljubljane za leto 2007. Med dobitniki so tudi nekateri ustvarjalci s področja kulture. Naziv častnega meščana sta prejela pesnik Tone Pavček in pisateljica Kristina Brenkova, nagrado mesta Ljubljane je dobil likovni kritik Aleksander Bassin, plaketo pa folklorna skupina Emona. Tone Pavček je postal častni meščan »zaradi odličnosti na področju pesniškega in kulturnega življenja, optimizma in humanističnih vrednot, ki prispevajo k motivaciji mladih in odraslih«, piše v utemeljitvi. Njegov opus obsega 15 knjig poezije in dvakrat toliko knjig za otroke. Leta 1984 je prejel Prešernovo nagrado za pesniško zbirko *De-diščina*, prejel pa je tudi nagrado Prešernovega sklada, Levstikovo in druge nagrade. Kristina Brenkova je dobila priznanje glavnega mesta zaradi izjemnih zaslug za več kot petdesetletni prispevek k razvoju kulturnega življenja in mladinske književnosti kot pisateljica, preva-

Pesnik Tone Pavček

jalka in urednica. Aleksander Bassin je prejel priznanje za izjemne dosežke na področju kulturnega življenja in prispevka k ugledu Ljubljane doma in na tujem. Z likovno kritiko in umetnostnozgodovinsko publicistiko v dnevnem in revialnem tisku se ukvarja od konca 50. let. Od leta 1989 je direktor Mestne galerije Ljubljana. Folklorno skupino Emona je pred štiridesetimi leti ustanovil Bruno Ravnikar. Okoli 100 sedanjih članov sestavlja člansko skupino ter narodni in tamburaški orkester. Skupina se udeležuje folklornih festivalov po Evropi, gostovala pa je tudi že v Alžiriji, Severni Koreji, Egiptu, Kanadi, ZDA in na Japonskem. L. H.

Jakopičeva galerija

Jakopičeva galerija na Slovenski cesti je po letu in pol v prenovljeni podobi znova odprla vrata. Prenova je bila potrebna predvsem zaradi dotrajanosti tehnične infrastrukture, poleg tega sta bila potrebna tudi programska osvežitev in nov model upravljanja. Fundacija Brumen je v njej odprla razstavo *Type Directors Cluba* iz New Yorka, naslovljeno TDC52. Razstavo organizirajo v dogovoru z mestno občino Ljubljana (MOL), ki je lastnica Jakopičeve galerije. Dela, zbrana na pregledu leta 2006 pod taktirko newyorškega *Type Directors Cluba*, si bo mogoče

ogledovati do 3. junija. Letnemu pregledu TDC za leto 2006 bo v juniju sledila predstavitev hrvaškega oblikovanja v obdobju 2004–2006, v oktobru pa bo Fundacija Brumen v galeriji pripravila še tretjo izdajo *Bienala* vidnih sporočil Slovenije. Jeseni bo MOL tudi objavila razpis za upravitelja galerije. Letni pregledi TDC so zelo raznoliki in vključujejo od ročno stavljenih in zasebno tiskanih izdaj v nizkih nakladah, velikih plakatov in spletnih mest do študentskih projektov, celostnih podob, oglasov, označevalnih sistemov javnih prostorov in embalaž. Na natečaj leta 2006 je bilo prijavljenih 2035 del z vsega sveta. Mednarodna žirija jih je na razstavo uvrstila 190, ki so jih ustvarili avtorji iz 17 držav: Avstralije, Kanade, Kitajske, Hrvaške, Nemčije, Izraela, Italije, Japonske, Koreje, Mehike, Nizozemske, Nove Zelandije, Portugalske, Španije, Švice, Velike Britanije in ZDA. L. H.

Razstava *Type Directors Cluba*

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 17. 5. 2007

20.00 **Kavarna Union:** Ivan Cankar, Gospa Judit

20.00 **Festivalna dvorana:** Astorpia (Slovenija) – tango

20.00 **MGL:** Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

20.00 **KUD France Prešeren:** N. Simšič: Jutri pa res začnem

PETEK, 18. 5. 2007

19.00 **Slovensko mladinsko gledališče:** Jan Decorte: Visoka pesem

19.30 **Slovenska filharmonija:** Orkester Slovenske filharmonije in solisti Akademije za glasbo Ljubljana – klasična glasba

19.30 **Cankarjev dom:** Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana

20.00 **SNG Drama:** Vasilij V. Sigarev: Ahasver

SOBOTA, 19. 5. 2007

19.30 **Slovenska filharmonija:** Orkester Mandolina Ljubljana – večer operne in baletne glasbe

20.00 **MGL:** Kim Komljanec: Škart

20.00 **SNG Drama:** Vasilij V. Sigarev: Ahasver

20.00 **KUD France Prešeren:** N. Simšič: Jutri pa res začnem

NEDELJA, 20. 5. 2007

17.00 **Mini teater Ljubljana:** J. in W. Grimm, P. Polak: Rdeča kapica – lutkovna predstava. Za otroke od 3. leta dalje.

20.00 **Ljubljanski grad:** Boštjan Simon kvartet – džez

PONEDELJEK, 21. 5. 2007

19.00 **MGL:** Mihail A. Bulgakov, Miha Javornik: Mojster in Margareta/Margareta in Mojster

19.30 **Šentjakobsko gledališče:** W. Shakespeare: Komedija zmešnjav

20.00 **MGL:** P. Almodóvar: Patty Diphusa

20.00 **SNG Drama:** Vasilij V. Sigarev: Ahasver

TOREK, 22. 5. 2007

20.00 **MGL:** J. Masteroff, F. Ebb, J. Kander: Kabaret – muzikal

20.00 **Šentjakobsko gledališče:** M. Jovanović: Naslednik. Izvaja teater Paradoks.

20.00 **SNG Drama:** Vasilij V. Sigarev: Ahasver

20.00 **MGL:** G. Čušin: Hagada

SREDA, 23. 5. 2007

11.30 **Cankarjev dom:** V dvorani gorskega kralja – klasična glasba, balet

20.00 **SNG Drama:** Vasilij V. Sigarev: Ahasver

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Favnov labirint

Monika Maljevič

V času krutega fašističnega režima v Španiji se mama deklice Ofelije poroči s sadističnim generalom Vidalom, ki je sredi gozda postavil vojaško bazo.

Vidal ju odpelje v oddaljeno postojanko, kjer začne neizprosno zatirati upornike. Med tem Ofelija v gozdovih odkrije neverjeten čarobni svet, poln nadnaravnih fantazijskih bitij in velikih pustolovščin, ki pa so na neki način tudi ogledalo krutega vsakdanjika, s katerim je soočena v realnem življenju. A prav njen fantazijski svet pravljič je tisti, ki lahko prinese odrešitev tudi najbolj temačnim koticom človeške duše.

To je zgodba o mladem dekletu in pravljičnem svetu, ki si ga je ustvarila, da bi preživela kruto realnost. Film nas uči, kako otroci preživijo v resničnem svetu, na katerega še niso pripravljeni, in kako odrasli pozabijo na sposobnost ter moč domišljije.

Nov svet Španija 1944. Pet let od uradnega konca državljanske vojne, ko se skupina upornikov še vedno bojuje v severnem gorovju Navarra. 13-letna Ofelija se skupaj z nosečo materjo Carmen

El Laberinto del Fauno

Režija: Guillermo del Toro

Scenarij: Guillermo del Toro

Igrajo: Ivana Baquero, Ariadna Gill, Sergi López, Maribel Verdú, Doug Jones, Álex Angulo, Manolo Solo, César Vea

Premiera: 17. 5. 2007

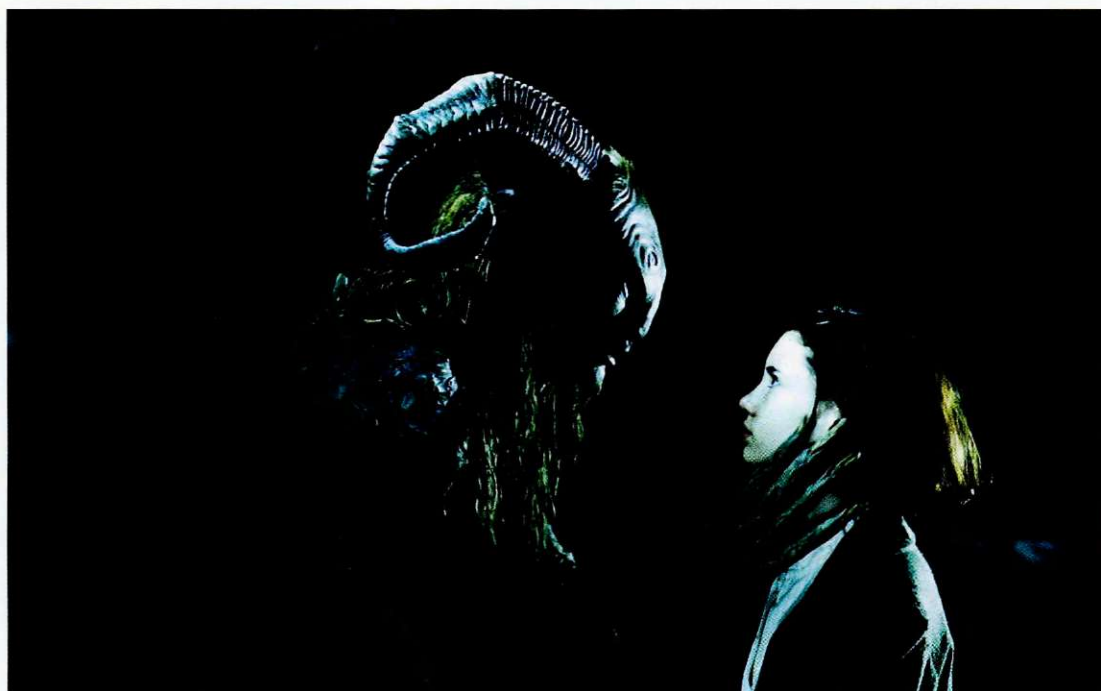
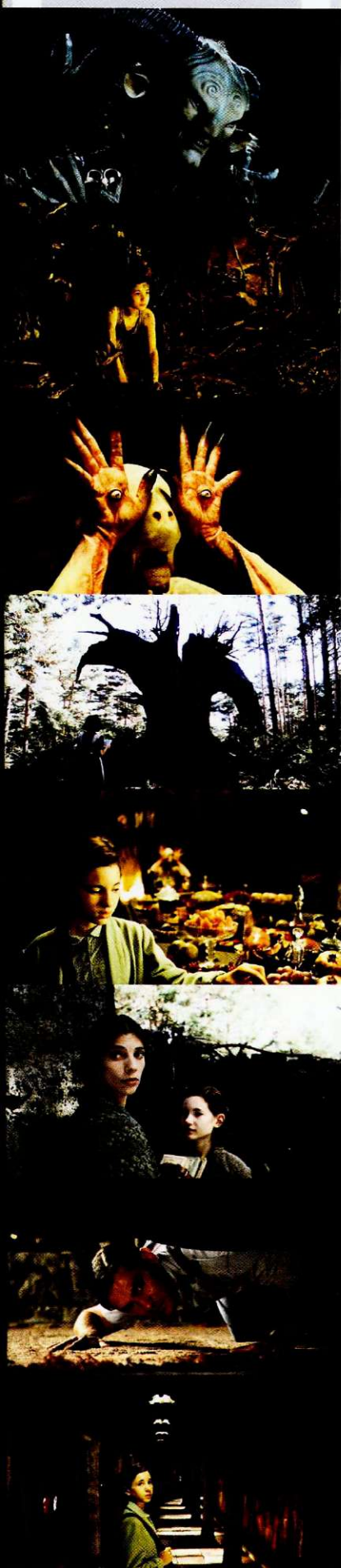
Distribucija: A.G. Market

leta 1944 preseli v odmaknjeno kmečko hišo na sever Španije. Tam, sredi temnega gozda je njen novi oči Vidala, vojaški poveljnik, postavil bazo za vodenje območja uporov.

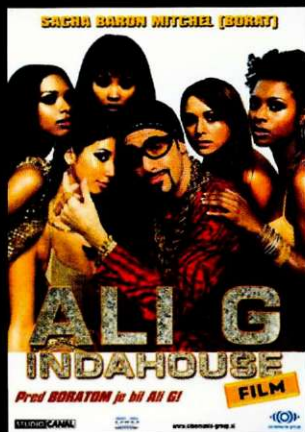
Vidal, ki je zelo ukazovalen, svoji pastorki ne posveča nobene pozornosti, saj je sin, ki ga Carmen nosi, vse, kar hoče. Oboroženi vojaki, ki zasledujejo in preganjajo nasprotnike, ki se jim je uspelo izogniti fašističnim okupacijam, so povsod.

Osamljena Ofelija se za družbo obrne na Mercedes, mlado kuharico, ki dela za Vidala in njegove pajdaše.

Ofelija, ki je navdušena nad pravljičami, za hišo odkrije zaraščen in razpadajoč labirint, znotraj katerega sreča Favna, ki ji razkrije njeno pravo identiteto in skrivnostno usodo. Je princesa, dolgo izgubljena hči kralja pravljič. Favn ji ponudi priložnost, da se spet vrne v podzemlje, kjer bi vodila očetovo magično kraljestvo. Še pred polno luno pa mora izpolniti tri naloge, za katere ne sme nihče izvedeti. Med tem se mami pojavijo zapleti pri nosečnosti ... Ofelija vestno izpolnjuje zadane naloge in se vrača v labirint, ki je njeno zatočišče pred žalostjo in samoto resničnega sveta. **D**

PRIVOŠČI SI FILMSKI VEČER

**VSAK ČETRTEK OB NAKUPU VEČERA
DVD-FILM ZA SAMO 4,99 EUR**

V filmski zbirki izidejo: Dnevnik Bridget Jones (17. 5.), Ali G (24. 5.), Popotovanje cesarskega pingvina (31. 5.), Vse o fantu (7. 6.), Gora Brokeback (14. 6.), Lomilki src (21. 6.), Semenj ničevosti (28. 6.), Don Juan De Marco (5. 7.), Človeški madež ali Snaha, da te kap (12. 7.)

VEČER

 www.vecer.com/trgovina

Med tem in onim

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Honda CR-V 2,0 i-VTEC elegance

Čeprav je bil spočet kot terenec, se je že rodil kot križanec med terenskim in osebnim vozilom. CR-V v svoji drugi generaciji še bolj agresivno kaže težnje po vladanju na asfaltu kot na kolovozih in brezpotjih. In to mu uspeva bolje kot marsikateremu klenemu osebnemu avtomobilu,

zato je res posebnejš in ne črna ovca svojega razreda.

Ravno nekje vmes Že zunanost kaže, da ima novi CR-V v sebi veliko krvi osebnega avtomobila. 'Od pasu' navzdol z velikima kolotekoma in agresivnima odbijačema res bolj spominja na terensko vozilo, medtem ko je zgornji del karoserije oblikovan tipično limuzinsko. Po novem se niti rezervna guma ne bohota več na prtljažnih vratih, marveč je varno spravljena pod dno vozila. Tudi zaradi te spremembe je vozilo še bolj prijazno voz-

niku pri vožnji in parkiranju na ozkih parkirnih mestih. Japonci sledijo trendu, da lastniki t. i. SUV avtomobilov svoje bencinske ljubljenske redko peljejo na potep po kakšen kolovozu, makadamski cesti ali gozdni poti. Največji podvig marsikaterega vozila je tako le vzpon na pločnik. Zato CR-V nima reduktorja, nima zapore diferenciala in nima priklopljivega štirikolesnega pogona. Pogon je v osnovi v celoti speljan na prednji kolesni par, vendar pred morebitnim zdrsom prednjih koles v akcijo stopita še zadnji kolesi in izboljšata trakcijo. Na ta sistem so pri Hondi še posebej ponosni. Vožnja sama je tako zelo podobna vožnji osebnega avtomobila. Da sedite v terencu, opazite le po boljši preglednosti nad dogajanjem v prometu zaradi višjega sedenja. Nagibanja karoserije tudi ob sunkovitih spreminjanjih smeri skoraj ni zaznati. Suverena lega vozila in dober občutek na volanskem obroču voznika kar prosita za bolj dinamično vožnjo. Sistem VSA, odlično podvozje in 'lepljive' pnevmatike odpuščajo veliko voznikovih napak in preveč agresivnih vstopov v ovinke. Pretiravanje pa kljub temu ni priporočljivo. Veliko zaslug za odlično lego vozila ima kar 19-palčna 'obutev' širine 245 milimetrov. Na žalost ni na voljo serijsko. Je pa zato spisek serijske opreme 'elegance',

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	HONDA CR-V 2,0 I-VTEC
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1997
moč v kW (KM) pri vrt./min	110 (150) pri 6.200
največji navor v Nm pri vrt./min	192 pri 4.200
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.525 x 1.820 x 1.675
medosna razdalja v mm	2.630
prtljažnik v litrih	524 - 1.532
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.613 (467)
največja hitrost v km/h	190
pospešek 0-100 km/h v s	10,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,4/6,7/8,1
poraba na testu v l/100 km	11,3
cena vozila v EUR	29.850

čprav gre za najskromnejšega, obilen. Tempomat, dvopodročna klimatska naprava, potovalni računalnik in v osnovi 17-palčna platišča iz lahke litine so le del tistega, kar vam pripada ob nakupu. Vse to pa pripomore k višji osnovni ceni, ki ni nikoli nižja od skoraj 30 tisoč evrov. CR-V želi s to potezo še bolj resno konkurirati BMW X3 oziroma zasesti prestol v razredu malih SUV-ov.

Dizel bi bil boljši Tudi v notranjosti vse spominja na osebni avtomobil. Ročica menjalnika je blizu volanskega obroča, tako da vozniku ni treba posegati daleč za pretikanja med prestavami, ki so

hitra, vendar se občasno zatikajo. Bolj kot to moti vrtljiva glava ročice menjalnika, ki spominja na stare zastave. Tu bi se Japonci lahko bolj potrudili. Da se 1613 kilogramov težko vozilo sploh premakne z mesta, skrbi dvo-litrski, bencinski štirivaljni, ki je bil razvit posebej za CR-V. V osnovi sicer dobro služi svojemu namenu, vendar zaradi teže in večjega upora nima lahkega dela; otežuje mu ga še menjalnik s predolgimi prestavnimi razmerji. Pri vzponih in pospeševanjih ga je tako treba priganjati v višje vrtljaje, čemur se agregat prav nič ne upira, zahteva pa svoj davek pri povečani porabi goriva. Pri priganjanju je poraba skočila tudi do 13 litrov, v povprečju pa je bil zadovoljen z 11 litri bencina. Vsekakor bi se v tej karoseriji bolje znašel 2,2-litrski turbodizelski agregat, znan že iz civica ali accorda. Končna hitrost je omejena na nekaj manj kot 200 km/h. Ko vozilo doseže to hitrost, elektronika zelo grobo poseže v delovanje motorja in prekine vžig. Prvič se boste ustrašili, da je nekaj narobe z agregatom, a ko se boste spomnili, da statistično Honda izdeluje zelo zanesljiva vozila, boste pomirjeni.

CR-V je izvrsten kompromis med terencem in osebnim avtomobilom. Čprav je terenec, se izvrstno znajde tudi na cesti. Lastnost, ki pri potencialnem kupcu vozila njegovega kova več šteje kot terenske zmogljivosti. Bistveno bolje kot na terenu. Je potem sploh še terenec? Biti drugačen ni slabo in tudi poceni ne. **D**

Novici

RENAULT SCÉNIC CONQUEST Novi Renaultov avtomobil za aktivno preživljanje prostega časa, ki temelji na scénicu, spominja na terenski avtomobil, podvozje pa je prilagojeno rabi v zelo raznolikih okoliščinah; večji je odmik od tal, obese pa čvrstejše. Na voljo bo z dvema bencinskima (1,6 16V 110 KM in 2,0 16V 135 KM) in dvema turbodizelskima motorjema (1,5 dCi 105 KM in 1,9 dCi 130 KM). Bogata serijska oprema med drugim vključuje sistem nadzora stabilnosti vozila (ESP), sistem pomoči pri parkiranju zadaj, lita platišča in vzdolžna strešna nosilca. V Sloveniji bo scénic conquest mogoče naročiti v maju, ko bodo znane cene zanj, serijska oprema pa bo obogatena še s samodejno klimatsko napravo, brisalniki s senzorjem za dež in radio s CD-predvajalnikom. Sprva bo na voljo le z bencinskim motorjem 2,0 16V in dizelskim 1,9 dCi, od začetka jeseni pa tudi z motorjema 1,6 16V in 1,5 dCi 105 KM.

PORSCHE 911 (997) GT2 V primeru nove nemške turbosverine gre za legitimnega naslednika legendarnega porscheja 911 turbo (930 / 1975-1989), ki si je zaradi svoje brutalnosti, ogromne turboluknje, tedaj najhitrejšega zadka na svetu in hkrati tudi fantastičnih voznih zmogljivosti prislužil v nekaterih primerih upravičeni vzdevek Witwenmacher (ustvarjalec vdov). Novi GT2 je namenjen današnjim ljubiteljem avtomobilizma, ki prisegajo na izrazito, nefiltrirano in brezkompromisno športnost. Po do sedaj znanih informacijah je pod motornim pokrovom znani 6-valjni motor bokser (3,6 litra) iz izvedbe turbo, ki bo uporabniku omogočil mobilizacijo nekoliko povečane 'konjske črede', ki bo v tem primeru štela približno 532 'glav'. Kazalec se bo ob merjenju mase ustavil pri le 1.485 kg. S časom pospeševanja od 0-100 km/h, ki traja približno 4,5 sekunde, in končno hitrostjo 322 km/h bodo zmogljivosti vrhunske. Predvidena prodajna cena se bo gibala v območju 178.700 evrov.

**SREDNJA
POKLICNA IN
STROKOVNA
ŠOLA
BEŽIGRAD
LJUBLJANA**

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Vpisujemo v programe: **AVTOŠOLA JEŽICA**

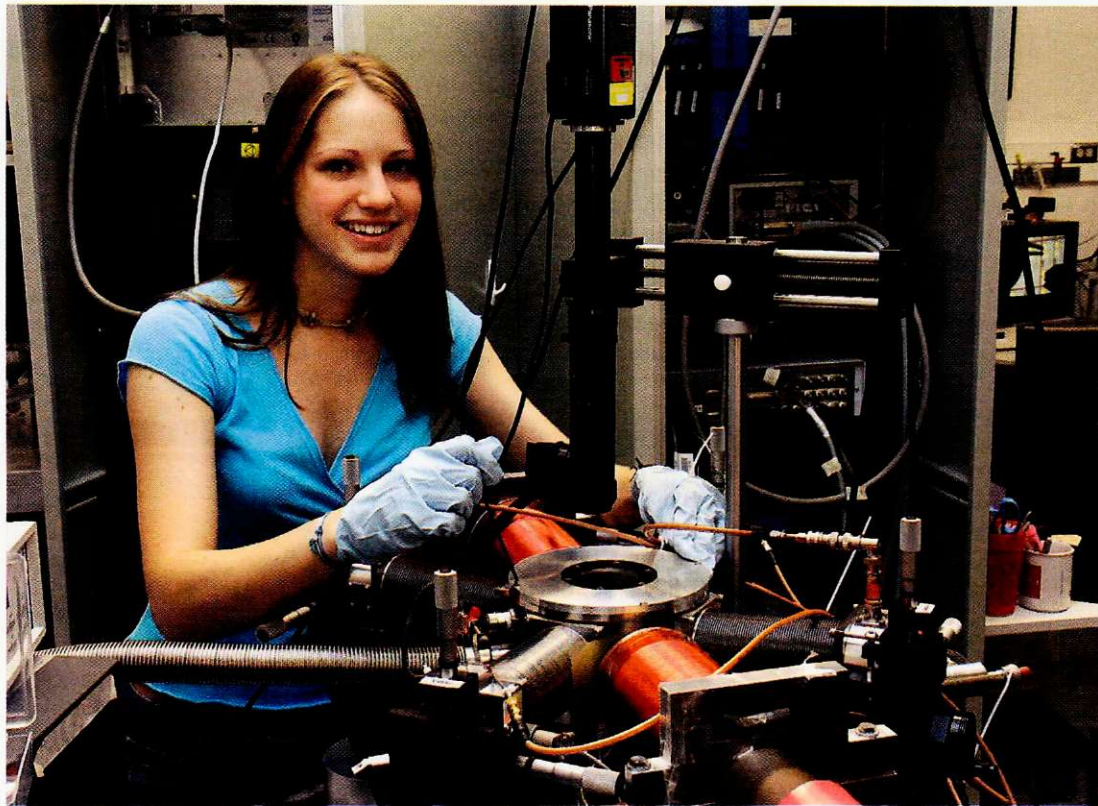
SPSŠB, Na produ 2, Ljubljana; tel.: 01 537 13 88

- prometni tehnik (PTI), voznik, učitelj vožnje
- pridobitev vozniškega dovoljenja: A, B, C, D, E kat.

Nanorevolucija

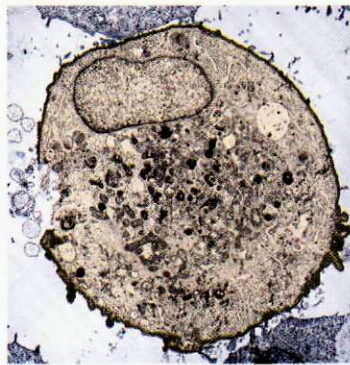
Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Znanstveniki napovedujejo, da bo t. i. nanotehnologija povzročila večjo revolucijo, kot jo je povzročil izum računalnika. Tehnologija, ki se odvija na ravni atoma, naj bi tako kmalu korenito spremenila stvari okoli nas.

A še preden si pogledamo kako, si poglejmo, za kakšno vrsto tehnologije gre. Nanotehnologija se ukvarja z mikroskopsko majhnimi delci. Ime je dobila po besedi nano, ki v grščini pomeni palček, pri merjenju pa označuje milijardinko metra. Pri tej vrsti tehnologije tako vse poteka na ravni atoma, njeno glavno gibalno pa je ugotovitev, da se nekateri materiali, če jih razrežemo oziroma razdelimo na zelo majhne enote, začno obnašati na drugačen način. Če tako denimo plast aluminija razrežemo na zelo majhne trakove v velikosti 20 ali 30 nanometrov, trakovi sami od sebe eksplodirajo. Če denimo neprevodno plastiko razrežemo na trakove, debele nekaj nanometrov, ti začno prevajati elektriko, in podobno.

Kako se je začelo Pionir nanotehnologije je bil dobitnik Nobelove nagrade za kemijo Richard Smalley, ki je umrl leta 2005. Ker je Smalley bolehal zaradi ne-Hodgkinovim limfomom je veliko pozornosti posvečal uporabi nanotehnologije v zdravstvu. Bil je celo prepričan, da bi lahko nanotehnologija pomagala predvsem

pri zdravljenju raka. Leta 1999 je na enem izmed znanstvenih srečanj dejal: »Nanotehnologija na ravni atomov, molekul ali makromolekul ponuja nove možnosti za odkrivanje raka v zgodnjih fazah in njegovo zdravljenje z minimalnimi neželenimi učinki. Če nam bo to uspelo, bomo izkoreninili bolezen. Prepričan sem, da bodo čez 20 let leteli izstrelki v nanovelikosti proti rakavim celicam v človeškem telesu, ne da bi se dotaknili česarkoli drugega.« Čepprav je tovrstno uničevanje rakavih celic še precej v povojih, so znanstveniki na tem področju že dosegli nekaj uspehov. Tako

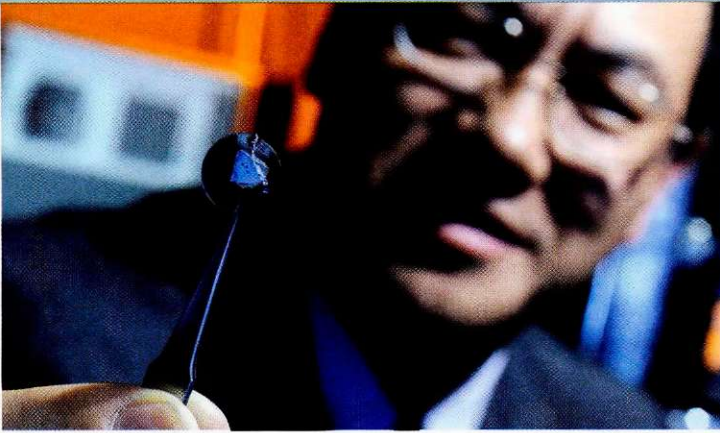
Nanokroglica prodre v rakasto celico, nato pa jo s pomočjo laserja uniči. Zdrave celice ostanejo nepoškodovane.

danes ugotavljajo, da bi lahko zdravljenje s pomočjo nanotehnologije nadomestilo klasične metode zdravljenja raka, kot so kemoterapije, obsevanja in operacije. Slednje bi lahko dosegli s 120 nanometrov debelimi proteinskimi kroglicami, prevlečenimi s tanko plastjo zlata. Znanstveniki so namreč ugotovili, da kroglice, ko jih vbrizgajo v krvni obtok, zaradi svoje majhnosti poniknejo v rakaste celice. Tako usidrane kroglice lahko nato obsevajo z infrardečim laserjem. Ta jih segreje in uniči rakaste celice, ne da bi pri tem poškodoval druge celice.

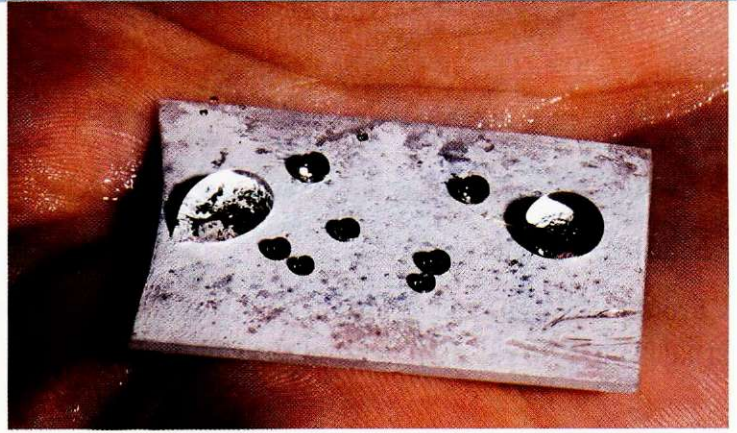
Poleg uničevanja rakastih celic bi bila lahko nanotehnologija koristna pri ločevanju med zdravimi in rakastimi celicami. Zdravniki so namreč pri poskusih na miših ugotovili, da če nanodelce kadmijevega selenida vbrizgajo v miš in jih osvetlijo z ultravijolično svetlobo, ti zažarijo. Ker nanodelci prodrejo v rakave celice, lahko natančno vidijo, katere celice so bolne, in jih odstranijo, ne da bi pri tem odstranili tudi zdrave celice.

Podobno bi lahko nanotehnologija pomagala pri presajanju organov. Glavni problem pri tovrstnih postopkih namreč je, da zdravniki le težka zašijejo žile, ki jih prerežejo med operacijo. Šivanje je zelo zapleteno, spoji pa velikokrat puščajo. Z metodo nanotehnologije bi kirurg oba roba žile le namazal s silicijevimi kroglicami in jih z laserjem spojil. Spoj bi bil popoln in neprepusten.

Nešteto možnosti Prednosti nanotehnologije pa se ne kažejo samo v zdravstvu, ampak tudi na vseh drugih področjih življenja. Znanstveniki že napovedujejo, da bi prav nanotehnologija v prihodnosti utegnila korenito spremeniti

Z nanotehnologijo je mogoče izdelati zelo majhne, a zmogljive stvari.

Takole se obnaša voda na materialih, ki so zaščiteni z nanopremazom.

naše življenje. Tako so v nekem podjetju izdelali hlače, prevlečene s fluoriranimi nanopolimeri. Njihova posebnost je, da so prevlečene s tanko plastjo nanopremaza, ki preprečuje umazaniji, da bi se prijela na tkanino. Zadržuje torej, da tkanino le obrišemo s krpo. Eno od podjetij za 20.000 dolarjev ponuja kemikalije, ki jih preprosto zmešamo v kozarcu in z njimi premažemo okna. Takšna okna delujejo kot odlični generator sončne energije in lahko nadomestijo drage solar-

ne sisteme. Zelo uporaben je tudi zaščitni nanopremaz za avtomobilsko steklo. Gre za premaz, ki se kemijsko veže na steklo in tvori izredno tanek, neviden film. Steklo s tem premazom postane hidrofobno (odbija vodo), zato se deževne kaplje ne razlijejo po njem, ampak se oblikujejo v kroglice, ki jih pri večjih hitrostih veter odnaša s stekla. Vidljivost v dežju je zato bistveno boljše, posebej na avtocesti, kjer pogosto niti ne potrebujemo brisalcev. Zanimiv je tudi nanopremaz za tekstil in

usnje. Deluje tako, da ga nanese mo na tekstil ali usnje, pri čemer se ustvari vodoodbojna površina, ki jo brez težav očistimo.

Posebej uporabne so tudi ogljikove nanocevke, ki jih je mogoče z razmeroma poceni postopkom narediti iz ogljika. Te cevke so šestkrat lažje in stokrat močnejše od jekla, uporabljajo pa se za povečevanje trdnosti različnih izdelkov – od teniških loparjev do avtomobilov. Zaradi velike prevodnosti vlaken iz njih že izdelujejo električne žice. Nanotehnologija

se čedalje bolj uveljavlja tudi v računalništvu, elektroniki in vseh drugih področjih življenja, kjer sta pomembna majhnost, trdnost in zanesljivost.

Prav zaradi vsestranske uporabnosti so številne države začele v razvoj nanotehnologije vlagati velika sredstva. ZDA so denimo leta 2005 za njen razvoj namenile 200 milijard dolarjev, podobno pa tudi Japonska in Evropska unija. Gre namreč za vlak, ki pelje v prihodnost, zato je razumljivo, da ga noče nihče zamuditi. **D**

NAJBOLJŠI GLASBENI

MIKS

ZA VSO SLOVENIJO

Da, te radio
na glas ob 7:07

102.4, 103.7

RADIO CENTER

RADIO CENTER

Izgubljamostik z Evropo

Kristijan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

V dvorani OAKA v Atenah je bil nedavno sklepni turnir četverice najmočnejših klubskih ekip Final Four. To je dogodek, ki naj bi pokazal, kaj premore evropska klubska košarka.

Grški Panathinaikos četrtič na vrhu Evrope

Žal smo slovenski klubi vse bolj oddaljeni od te elite. Na turnirju nismo premogli niti enega novinarja. Sklepni turnir v športni dvorani OAKA (Atene) je potekal predvsem v športnem duhu, brez incidentov, s fantastičnim navijaanjem več kot 18.000 fanatičnih navijačev.

Nora grška noč Tekma je bila vredna finala, saj se do konca ni vedelo, ali bo CSKA obranil prestol ali pa bo Panathinaikosu uspelo četrtič v zadnjih osmih letih osvojiti to prestižno lovoriko. Čeprav je Panathinaikosu uspelo ob polčasu dobiti velikih deset točk prednosti, tekma ni bila odločena do zadnjega sodnikovega žvižga, ko je

dvorana dobesedno eksplodirala od zadovoljstva domačinov. V finalu sta igrala tudi dva slovenska košarkarja, Sani Bečirovič v dresu Panathinaikosa in Matjaž Smodiš v ekipi poražencev iz Moskve.

Košarkarji Unicaje so osvojili tretje mesto v španskem dvoboju, saj so po velikem preobratu premagali Tau Ceramicco. Deset minut pred koncem tekme so iz zaostanka desetih košev tekmo obrnili v svoj prid. Med najzaslužnejšimi je bil Slovenec Marko Tušek, ki je po desetih letih, ko je še bil član Olimpije, spet zmagal v malem finalu.

Za najboljšega igralca sezone je bil izbran Theodoros Papaloukas (CSKA), za najkoristnejšega igralca sklepnega turnirja pa Dimitris Diamantidis (Panathinaikos).

Veliki trener Panathinaikosu je, kot rečeno, uspelo osvojiti četrti naslov evropskega klubskega prvaka in delno se lahko veselimo tudi Slovenci, saj nas je med zmagovalci zastopal naš Sani Bečirovič. Vendar je glavni adut zelenih gotovo trener Željko Obradović. Za velikega srbskega trenerja je

Željko Obradović desetič v finalu

to šesti naslov, v finale oziroma na tekme vrhunca sezone pa je svojo ekipo popeljal že desetič. Čeprav bi kdo pomislil, da se je v vseh teh letih, polnih lovorik, naslovov že nasitil, je bil presrečen. Kot sam pravi, posebno zaradi svojih igralcev, ki so trdno garali vso sezono. Panathinaikos je pripeljal do vrha Evrope, kar je storil že leta 2000 in 2002. Najboljši v Evropi je bil tudi s Partizanom (1992), Joventutom Badalono (1994) in kraljevim Realom iz Madrida (1995).

Turnir bogatih Na turnir četverice so se uvrstila moštva, ki premorejo največji letni proračun. Če držijo informacije, da je proračun CSKA kar 18 milijonov

dolarjev, potem se je približal »najrevnejšim« moštvo lige NBA. Zraven bi lahko uvrstili še finaliste Panathinaikos, Unicajo, Tau Cermamico ter ne finalista Barcelono in Maccabi. Po nekaj letih krize na prelomu tisočletja so vlaganja v košarko spet velika, Zahodnjaki pa le z težavo branijo prodor iz vzhoda. Pri vsem tem je jasno, da je razvoj nezadržan,

Odlična igra Smodiša ni bila dovolj.

da evropska košarka stremi k napredovanju, k čedalje večjemu spektaklu, kjer bo majhnim klubom čedalje težje. Ni naključje, da klubi z najvišjimi proračuni krojijo evropski vrh.

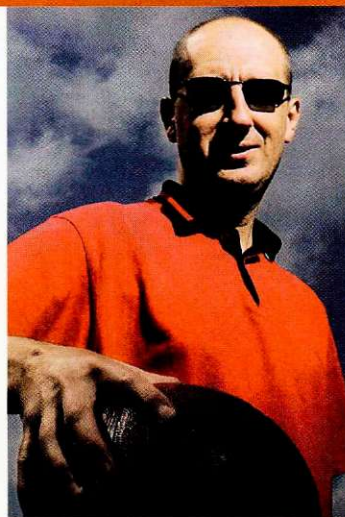
Sloenci brez novinarjev Žalostno pa je, da Slovenija v Grčiji ni imela niti enega novinarja, kar je zelo čudno glede na slovensko zastopstvo v finalu četverice. Tam smo imeli tri košarkarje: Sanija Bečirovića (Panathinaikos), Matjaža Smodiša (CSKA) in Marka Tuška (Unicaja Malaga). Zastopala sta nas tudi sodnik Pukl in komisar Kamnikar. Celotna naša nacionalna televizija je prenos tekem spremljala iz studia v Ljubljani, čeprav imajo v redakciji vrhunskega strokovnjaka za košarko Petra Vilfana. Zelo sramo-

tno je bilo videti, kako daje Sani Bečirović intervjuje za hrvaško in srbsko televizijo, za slovensko pa je lahko govoril le po telefonu. No, verjetno tudi to pove, v kakšnem stanju je slovenska košarka!

Je pomembno sodelovati?

V letošnji evroligi je sodelovala tudi Olimpija in od 24 udeleženk zasedla 21. mesto. Olimpija, ki je pred desetimi leti sodelovala na sklepnem turnirju in zmagala v malem finalu, je danes na robu preživetja. V Tivoliju so se znašli v rdečih številkah, vrsta upnikov se daljša, vsak dan prihajajo na dan nove obtožbe. Slovenski ponos še vedno deluje kot društvo, nikakor pa ne dojamemo, da se na lovorikah ne da živeti oziroma preživeti. Danes, ko po Evropi rastejo novi centri, ko se za vstop v elitno tekmovanje potegujejo klubi, ki finančno stojijo neprijemno bolje, Olimpiji ni lahko. Uleb je za leto 2009 postavil pogoje, da mora evroligaš imeti stabilen proračun vsaj 5,2 milijona evrov in dvorano za deset tisoč gledalcev. Ustvarjajo torej zaprt sistem, v katerem ne bo prostora za klube, ki s finančno nedisciplino slabijo ugled evropskega košarkarskega elitizma.

Teh pogojev Olimpija za zdaj ne izpolnjuje, saj nima dvorane, dolgovi pa segajo v nebo. Koliko časa še bomo evropsko košarko gledali v Ljubljani, je težko napovedati, vendar možnosti niso najboljše. No, tolažimo se lahko z rekomo: pomembno je sodelovati, pa naj bo sodelovanje kakršno koli že. ▣

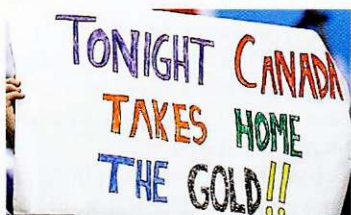

Nachbar v ospredju

Esad Babačić

Tretji Slovenec po Primožu Brezcu in Radoslavu Nesteroviću, ki se je igralsko približal najboljšim košarkarjem NBA, je gotovo Boštjan Nachbar.

Znašel se je v družbi Vinca Carterja in Jasona Kidda. Če upoštevamo, da je Carter eden nesojenih naslednikov Michaela Jordana, potem smo lahko z Boštjanovo vlogo šestega igralca pri New Jerseyju več kot zadovoljni. Seveda bo potrebnih še kar nekaj sijajnih sezon, da bi dosegel najboljšega evropskega šestega igralca vseh časov Tonija Kukoča, ki je imel srečo zaigrati z Jordanom in Pippnom. Dvojec Kidd in Carter bi lahko v nekih drugih časih zagotovil naslov prvaka lige NBA, danes pa se zdi, da sta dva igralca premalo za premagovanje dobro vodenih in visoko motiviranih kolektivov. Dokaz za to je tudi neslavno slovo najboljšega Evropejca vseh časov Dirka Nowitzkega, ki je moral domov že v prvem krogu končnice. Sicer pa je letošnja končnica zares izenačena in skoraj nemogoče je napovedovati, kdo bo preživel naslednji teden. Kot vse kaže, se bo moral od šampionskih sanj posloviti tudi naš junak, ki je naletel na presenetljivo močne »kavalirje«. Dosedanja izidi kažejo, da nobeno od moštev ne kaže pretiranega spoštovanja do uradnih veličin. Morda sta še najbolj prepričljiva Detroit in Phoenix, ki ju kljub poplavi izjemnih posameznikov krasi kolektivna igra. Že med rednim delom sezone se je dalo slutiti, da bosta ravno ti dve moštvi na koncu naskakovali naslov. Oba kandidata za »kanto« sta sposobna hitre igre v napadu in organizirane obrambe na robu prekrška. Sunsi se zanašajo na hitro tranzicijo in neverjetne rešitve Steva Nasha, ki je resnično nekaj posebnega; ne preveč visoki Avstralec je že zdaj presegel legendarnega Johna Stocktona, ki je bil prav tako izjemen podajalec in neusmiljen strelec, kadar se mu je ponudila priložnost. Skoraj neverjetno je, s kakšno lahkoto gre Nash ena na ena proti precej višjim in okretnim nasprotnim igralcem. Njegov ritem vodenja je skoraj popoln, zato se zdi, da je vedno korak pred zasledovalci. Navsezadnje mora imeti za takšno igro tudi veliko jajc, saj je v nenehni nevarnosti, da dobi grdo blokado. Toda prav predrznost je tista, ki loči največje od povprečnih in jih dela tako posebne. Pred dnevi sem si še enkrat ogledal tekmo med Jugoslavijo in nekdanjo Sovjetsko zvezo, ki so jo v Manili dobili »plavi«, potem ko je bil po rednem delu izid izenačen. Najbolj sem si zapomnil predrznost Kičanovića in Slavnića ter ubijalsko hladnost Mirze Delibašića, ki jih je zanimala le zmaga.

Kanadčani svetovni prvaki

Kanadska hokejska reprezentanca je novi svetovni prvak. V finalu elitne skupine v Moskvi so Kanadčani, gostitelji prihodnjega SP leta 2008, premagali Finsko s 4:2. V tekmi za tretje mesto je reprezentanca Rusije s 3:1 premagala Švedsko.

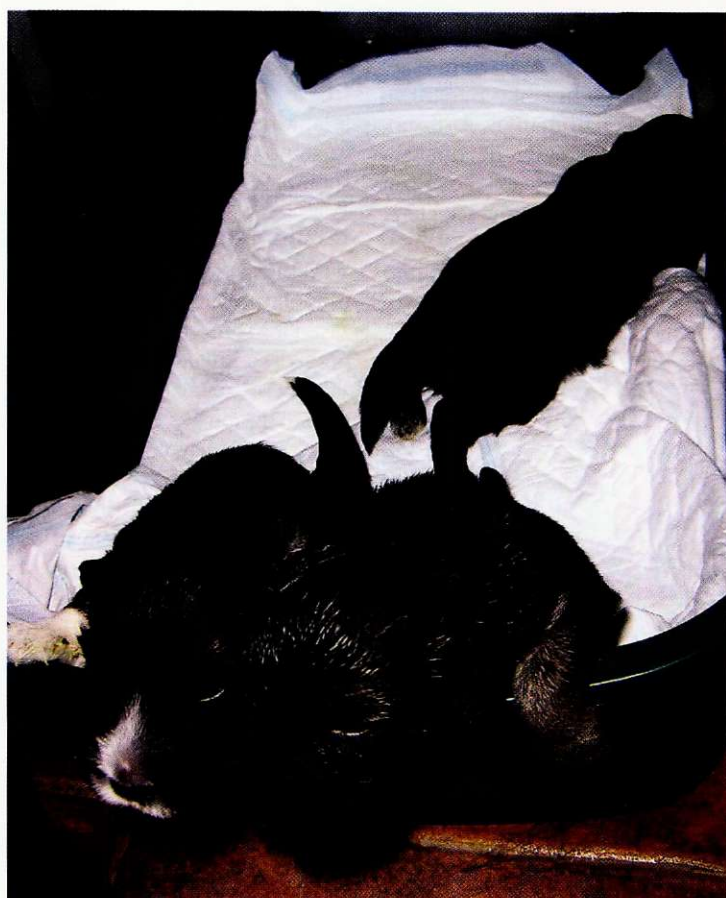

Domžalčani prvaki

S prepričljivo zmago proti Primorju z rezultatom 4:0 so si Domžalčani v 33. krogu prve lige Telekom Slovenije oziroma tri kroge pred koncem prvenstva zagotovili svoj prvi naslov. Vsi se strinjajo, da je naslov zaslužen, saj so vso sezono igrali konstantno in kvalitetno.

V smetnjaku železniške postaje našli pretepepe psičke.

Kakšen je človek, ki lahko zmrcvari nemočne mladičke?

Zmrcvarjeni mladički

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije, Zavetišče Horjul

Na železniški postaji v Domžalah se je iz smetnjaka slišalo cviljenje. V njem je bilo devet pasjih mladičkov. Trije so še dihali, šest pa je bilo zmaličenih in so ure poginjali v hudih mukah.

V smetnjaku na železniški postaji v Domžalah je naključna mimoidoča ženska našla vrečo, polno mladih psičkov. Nekateri so že poginili, drugi so še kazali znake življenja in so cvilili, čeprav vse bolj šibko. Ženska je dejala, da je najprej mislila, da v zabojniku veka kak mucek, ki ga je brezvestnež vrgel v smeti. Izkazalo pa se je, da je bilo v vreči devet psičkov, ne starejših od nekaj dni. Trije so bili še komaj živi, šest jih je poginilo. A skoraj zagotovo ne zaradi zadržitve, ampak zato, ker so bili zverinsko pretepeni. Imeli so polomljene lobanje in rebra, kupe notranjih poškodb in najverjetneje so poginili po dolgih urah muk. Trije rešenčki so ta čas v pasjem zavetišču, kjer so

jih z veliko truda, bili so seveda sestradani in dehidrirani, počasi spravili na noge.

Policija je dobila poročilo o zadevi in mora ukrepati. A možnost, da bi brezvestneža dobili, je žal precej majhna.

Premajhne kazni Človek se vpraša, kakšen ljubitelj živali je lastnik psice, ki je mladiče skotila. Očitno mu je prav vseeno za žival, pa čeprav se morda na zunaj kaže kot pravi ljubitelj. Žal mu je bilo plačati borih dvesto in nekaj evrov, da bi bila njegova psička sterilizirana, če je že ne more, noče ali se mu je ne ljubi obvarovati pred brejostjo.

Seveda se temu lastniku ni niti najmanj ljubilo poiskati kakšne možnosti za oddajo mladičkov

ali pa, če res ne gre drugače, poskrbeti za nebolečo smrt.

Okrutnosti vse več Okrutnega ravnanja z živalmi je na žalost vsak dan več, pa tega niti ne opazimo. Žal opazimo le skrajne primere. Na primer trojico razvajenih smrkavcev iz Kranja, ki so si pred leti izmislili skoraj štirideset načinov, kako pobiti mačka, in jih tudi uresničili. Ali nedavni primer, ko je ženska na Štajerskem mladiča meni nič tebi nič zabrisala z mostu v reko.

Žal je za tako ravnanje krivo najbrž tudi to, da je naša zakonodaja na tem področju premila. Za mučenje živali je predpisana kazen do treh mesecev zapora ne glede na to, koliko in na kakšen način jih pokvarjenec zmasakrira.

Ne nazadnje so se kranjski mučitelji mačk izmazali z nekaj meseci, ne zapora, ampak družbeno koristnega dela v živalskih zavetiščih. Potem pa so se še repenčili, da bodo tožili šolo, medije in še koga, ker so jim bile kršene pravice do zasebnosti in so morali po razkritju zamenjati šolo.

Tudi pokvarjenec, ki je potolkel uboge psičke v Domžalah, najbrž ne bo dobil kakšne posebne kazni, če jim ga bo sploh uspelo najti. Takšne mučitelje bi bilo treba prizadevneje iskati in tudi strože kaznovati. Če že ne zato, da si ne bi več drznili mučiti nemočnih živali, pa vsaj zato, da bi preprečili kaj drugega. Velikokrat se je namreč pokazalo, da je nekdo, ki se je izživljal nad ljudmi, pred tem to počel na domačih živalih. **D**

Roparji na kolesih

Navadno se cestni roparji kolesarji lotevajo torbic starejših občank, zdaj pa so celo že oboroženi s strelnim orožjem.

Kolesarjenje dobiva v glavnem mestu čedalje več privrženecv. Cestna gneča je vsak dan večja, parkirnih mest, posebno v središču Ljubljane, pa je premalo. Kolo je, še posebej v toplih in sončnih dneh, najprikladnejše za prevoz po mestu, da o zdravju in nabiranju kondicije niti ne govorimo. Žal pa so tudi tiči, ki jih zdravje prav malo briga. Kolo uporabljajo kot pripomoček za beg. Navadno so to torbičarji, ki se lotevajo predvsem starejših žensk, a zdi se, da so se našli tudi precej nevarnejši.

V Šiški sta okoli osme ure zjutraj po Litostrojski proti tamkajšnji srednji šoli korakala dijaka, stara šestnajst let. Nenadoma sta na kolesih pridivila neznanca, morda kako leto starejša od njiu. Eden je pištolo nameril v dijaka

in zahteval mobilnika. Prisebnejši od obeh dijakov je skočil vstran in roparjema izginil izpred oči, drugi pa je ostal in rekel, da mobilnika nima. Skupil jo je z ročajem pištolo po glavi in roparju izročil nekaj drobiža, ki ga je imel za malico.

Le nekaj minut zatem je v bližini po Celovški hodil 22-letnik. Do njega je pridivil neznanec na kolesu in vanj uperil pištolo. Zahteval je denar in napadeni se ni upiral. Tudi tokrat je razbojnik dobil le nekaj drobiža in nato junško odkolesaril.

Razbojnike na kolesih policisti še iščejo, čeprav je opis napadalcev bolj skromen. Glede na podoben način dela in časovno ter terensko bližino med dogodkoma pa bi lahko sklepali, da je bil ropar iz drugega ropa eden od dvojice iz prvega. B. S.

VLAK POVOZIL ŠTUDENTKO V športnem parku Ilirija je potekala tradicionalna Škisova tržnica. Na to zabavo se zgrne nekaj tisoč študentov in drugih obiskovalcev, tako da je navadno res veselo. Okoli tretje ure zjutraj sta se od družbe poslovili 24-letni študentki iz Idrije, ki sta študirali na fakulteti za šport. Mladenki sta se odpravili proti Rožni dolini. V bližini Tobačne tovarne sta se odločili, da bosta prečkali železniško progo. Prav tedaj je z železniške postaje v Ljubljani pripeljal tovorni vlak, ki je vozil proti Kopru. Kljub zvočnim signalom in zaviranju nesreče ni bilo mogoče preprečiti. Ena od študentk je bila takoj mrtva, druga jo je na srečo odnesla le z lažjimi telesnimi poškodbami.

DRVARSKA NESREČA Prav vse je šlo narobe dvema domačinoma, ki sta si jutranje in dopoldanske ure izbrala za podiranje smrek v gozdiču pri naselju Soteska pri Kamniku. Zgodaj zjutraj sta z motorno žago začela delati 66-letni lastnik gozda in njegov 69-letni prijatelj. Sprva je šlo vse po sreči. Podrla sta štiri smreke, peta pa jima je ušla in padla na žice električne napeljave.

Medtem ko so se električarji lotili dela in popravljali električne vode, sta se možaka lotila novih smrek. Padla je še ena, druga pa je pod seboj pokopala 69-letnika. Težko deblo je nesrečnika zmečkalo, tako da je bil takoj mrtev.

Kronika 1
18.00
Kronika 2
21.30

KRONIKA

osrednja informativna oddaja

Tv programi RTS lahko spremljate preko spletnih oddajnikov in Metakasa. Prejeto s prijavo preko kablovskega omrežja na kanalih S 9 (Manšev in okolica), K 09 (Ptuj), K 25 (Celje in okolica), K 67 in 69 (Ljubljana in okolica), K 21 (Murska sobota)

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-190

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

<http://etv.elektroprom.si>
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

107.8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Evropa je izbrala srbsko balado.

Druga je bila Ukrajina (Verka Serdučka).

Rusija je bila tretja (Serebro).

Uslišana srbska molitev

Barbara Prevorčič, foto: Evrosong

Evrosong 2007, ki je bil minuli konec tedna v Helsinkih na Finskem, je prinesel zmago Srbiji. Naša operna diva pa je Slovenijo s pesmijo Cvet z juga popeljala do velikega finala, v katerem je zasedla 15. mesto.

Čeprav je letošnji Evrosong potekal pod geslom Enake možnosti za vse, se je moralo 28 držav od 42 za sobotni nastop vseeno pomeriti na četrtkovem predizboru. V finale jih je šlo deset, tam pa jih je že čakalo deset predstavnikov držav, ki so se najbolje odrezale lani, in tako imenovane velike štiri – Nemčija, Velika Britanija, Španija in Francija, ki v zadnji letih niso bile prav uspešne, saj so v vzponu države nekdanje Sovjetske zveze in Jugoslavije, ki druga drugi delijo najvišje točke. V zahodnoevropskih državah zaradi tega

že razmišljajo o spremembah tekmovalnih pravil. Polfinalni večer je Alenki Gotar prinesel uvrstitev v finale. Njen prvi nastop v Helsinkih, ki ga je poživila z improviziranim cvetom v rokah – LED-lučko, je doživel bučen aplavz, Slovenija pa se je po nekajletnem »premoru« spet znašla na finalni prireditvi.

V soboto je na veliki prireditvi Alenka nastopila kot sedma. Nastop ji je prinesel 66 točk in 15. mesto. Alenkin nastop je vreden pohvale – znova je bila njena interpretacija dovršena in njen šolani glas je prišel do pravega izraza. Scenografija in aranžma sta Cvet z juga dvignila iz opernega povprečja in ga naredila za pravi evrovizijski komad.

Srbska molitev Zmagovalno pesem Evrosonga 2007 z naslovom Molitva je zapela Marija Šerifović. 22-letna Marija je edina, ki si glasov ni nabirala z izpostavljanjem svojih ženskih čarov (dekolte, gole noge, svetleča se oprava, slapovi las ...), ampak se je odločila za minimalistični smoking, razvezan metuljček, deško frizuro in superge. Zapela je balado, ki je popolno nasprotje lanske uspešni-

ce Lordov, in zbrala 268 točk. Po njeni zmagi se je na ulicah Beograda zbralo na tisoče ljudi, da so proslavljali zmago. No, kljub vsemu pa gre za precej povprečno skladbo. Zdi se, da je zanjo glasovala predvsem močna srbska diaspora, ki se je po razpadu Jugoslavije in slabega življenjskega standarda v Srbiji po evropskih državah močno okrepila. **D**

Končni vrstni red:

1.	SRBIJA (Marija Šerifović)	268 točk
2.	UKRAJINA (Verka Serdučka)	235
3.	RUSIJA (Serebro)	207
4.	TURČIJA	163
5.	BOLGARIJA	157
6.	BELORUSIJA	145
7.	GRČIJA	139
8.	ARMENIJA	138
9.	MADŽARSKA	128
10.	MOLDAVIJA	109
11.	BOSNA IN HERCEGOVINA	106
12.	GRUZIJA	97
13.	ROMUNIJA	84
14.	MAKEDONIJA	73
15.	SLOVENIJA (Alenka Gotar)	66

Alenka je nastopila, kot se spodobi.

Balkanski melos je prevzel občinstvo.

Življenje v pesmi

Špelca, nekdanja članica skupine Atomik Harmonik, je že dokazala, da nima name- na zapustiti glasbene scene. Mlada plavo- laska je najprej presenetila s prvim samo- stojnim singlom Vrni se nazaj, zdaj pa bo iz zvočnikov donela njena nova balada Ne išči me več. Špelci se je v zadnjega pol leta zgodilo veliko dobrih ali malo manj dobrih stvari tako v zasebnem kot v poslovnem življenju. Prav v tem obdobju je nastala omenjena skladba, za katero se je skupaj s svojo eki- po odločila, da bo njen naslednji singel. Pesem go- vori o enem od omenjenih obdobji in je posneta po resničnih dogodkih. Glasbo, besedilo in aranžma je tokrat prispeval producent Raay. Pesem je v slogu pop-roka, saj je Špelca velika ljubiteljica obeh.

V baladi je znova pokazala lepo interpretacijo in presenetila marsikoga, sama pa pravi, da je o stvareh, ki se ti v resnici zgodijo, najlaže, po dru- gi strani pa precej boleče peti. Špelca je mnenja, da se s tematiko, o kateri prepeva, gotovo lahko poistoveti marsikatero dekle, pesem pa ji je po- magala, da je uredila stvari in se sedaj z veseljem posveča predstavljanju skladbe.

Nekdanja članica skupine samo- stojno koraka po glasbeni poti.

Sline se cedijo

Lastnica enega najbolj opevanih sloven- skih oprsij Natalija Verboten se po preda- hu vrača na slovensko glasbeno prizorišče. Nova uspešnica nosi pomenljiv naslov: Obriši sline. Pevka je novo skladbo prvič predstavila v oddaji Spet doma. Novi al- bum je nastal v sodelovanju z avtorjema Daretom Kauričem in Zvonetom Tom- cem (ustvarjalcema uspešnic in članoma skupine Kingston). Pevka je v pogovoru za spletno klepetalnico MMC izdala, da je v pripravi tudi že videospot za pesem in da moramo biti vedno pripravljene na preseneče- nja. Dejala je, da je scenarij okvirno že narejen, čaka le še režiserja, ki pa je ta čas na dopustu. Snemanje naj bi se začelo konec maja. Kakor koli – komaj ča- kamo, da bomo Natalijo poslušali ... in gledali.

Znova je »udarila«.

»Mami, ne kaži se naga!«

Igralka Pamela Anderson, najbolj znana reševalka v seriji Baywatch, je svoja dva sinova spravila v zadrego. Plavalaska, ki nikoli ni imela težav z razkazovanjem svojega telesa, je razkrila, da sta bila njena sinova Brandon in Dylan osupla in v za- dregi, ko sta svojo mamo videla nago na naslovnici knjige Star. »Ko me je Bran- don videl na naslovnici knjige, je vprašal, ali bo to kdo videl. Bilo je zelo neprijetno,« je dejala plavo- laska. Pam še pravi, da svojih pomanjkljivo obleče- nih fotografij sploh ne gleda, saj ji delajo krivico.

Sinova spravlja v zadrego.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabliskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilcelovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Čas vojne

Magični gledalec

Dokumentarec Čas vojne je pred dnevi prikazal šest pretresljivih zgodb tedaj še mladih ljudi, ki so se nič krivi znašli v kolesju boga vojne.

Popolnoma jasno je, vsaj normalnemu človeku, da vojna prinese trpljenje. In ko orožje utihne, se voditelji in vojaški poveljniki sončijo v bolj ali manj zasluženi slavi. Trpljenje pa ostaja predvsem malim ljudem, ki so se navadno nič krivi znašli v vojni vihr.

Pred dnevi nas je dokumentarec Jožeta Možine spet spomnil na to staro resnico. Orisal je šest pretresljivih zgodb osemdesetletnikov, ki so doživeli strahote druge svetovne vojne.

Takšnih zgodb smo slišali že na tisoče. A vseeno je dobrega pol stoletja veljalo, da je v vojni trpela le ena stran. Tista, ki je kasneje zmagala. Pozneje se je sramežljivo priznalo, da so trpeli tudi njihovi, v drugi svetovni vojni poraženi nasprotniki. A vendarle, po mnenju premnogih so si to tudi zaslužili. Saj so vendar bili nasprotniki, kajne?

A kakšen nasprotnik je bila mirna kmečka družina, oče, mati in štirje majhni otroci, od dojenčka do petih let. Oče se je brigal samo za to, da bi mu uspelo nahraniti vsa lačna usta pod svojo streho. Morda je to šlo komu v nos. Da se je namreč brigal za preživetje svojih otrok in ni šel v gozd zganjat proletarske revolucije. Mor-

da pa je šlo komu v nos to, da so se člani družine dopoldne na Gospodov dan udeležili maše.

Kakor koli, neke noči v pomladi 1942 je potrkala na vrata njihove hiše skupina partizanov. Zažgali so hišo, očeta pa pred njo ustrelili. Potem je skupina morilcev iz goreče hiše izvlekla še druge družinske člane, popolnoma pretresene od tega, kar se jim je zgodilo. Čeprav je imela mati dojenčka v rokah, je tudi njo pokosil partizanski strel. A niti to jim ni bilo zadosti, ustreljeno žensko so nato pred očmi njenih prestrašenih otrok še zaklali. Najstarejša dva, stara okoli štiri leta, sta vso mrzlo noč blodila po temnem gozdu. Druga dva sta, jokajoč, ostala pri materinem truplu.

Šele proti jutru so prišli sosede in vse štiri otroke odpeljali od ostankov njihove hiše in mrtvih staršev. Prej si niso upali, saj je bilo tisto noč na podoben način pobitih še nekaj sosedov in vsak se je bal, da ne bi pobutalo tudi na njihova vrata.

Potem so štiri otroke dali v štiri različne rejniške družine. Po vojni jim ni bil priznan status vojnih žrtev in niso dobili nikakršne pomoči, še za šolske knjige ne. Štiri življenja so bila uničena zaradi skupine morilcev.

Po drugi strani pa so prav zaradi tega pokola nastale vaške straže, ki jih prej ni bilo.

To je bilo samo eno od pretresljivih pričevanj. Verjetno se bodo oglasili pravičniki, ki bodo rekli, da je novinar naredil tendenciozno štorijo in pogreva stvari izpred desetletij.

Morda res, a na petelina ni pritisnil niti novinar niti intervjuvanci. In ne nazadnje, prav ta intervjuvanka je dejala, da se še danes, po šestih desetletjih boji, saj eden od morilcev njenih staršev še živi v njihovi bližini. Tudi zato so takšne oddaje potrebne. Da se izve, kaj se je dogajalo in kdo so bili morilci, ki so v imenu revolucije pobijali nedolžne ljudi. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Super! Imeli boste veliko dela s prijetnimi nakupi, saj se ukvarjate z resnimi cilji, ki vas navdajajo z navdušenjem. V nekem trenutku se ne boste počutili najbolje in se boste zelo težko obvladali. Tišina vam bo zbistrila glavo.

Bik
21.4.-21.5.

Ta teden boste začeli zelo dobro. Prizemljeni boste in ukvarjali se boste z vajami, meditacijo, zaradi česar se boste dobro počutili. Dovolili boste, da bodo nekateri ljudje naredili za vas to, kar so vam že nekaj časa obljubljali.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Vaš pomembni znanec vam bo sporočil novico, ki ste jo že dolgo pričakovali. Poslušajte ga zelo pazljivo in bodite še posebej pozorni na malenkosti. Proti koncu tedna vas bodo zelo uživale ustvarjalne aktivnosti ali pa šport in trening.

Rak
22.6.-21.7.

Skrivanje v lupini ne bo veliko pomagalo. Najbolje bo, da se pripravite in se podate v boj. Uspeh je zagotovljen. Naleteli boste tudi na kakšno težjo premagljivo oviro, vendar jo boste premagali. Družina vas bo zahtevala zase, zato se pripravite.

Lev
22.7.-21.8.

Spomnite se, kako vam je lepo, če je kdo čisto nepričakovano prijazen do vas. Bodite tudi vi takšni na primer do svojih sodelavcev. Rešite, ki vam jo predlagajo nekateri, vam bo všeč, vendar ne tako, da bi se kar takoj odločili zanjo.

Devica
22.8.-21.9.

Glavo imate na pravem mestu in vaši nadrejeni to opazijo, zato vam bodo morda ponudili napredovanje. Sprejmite ga le, če se zares počutite kompetentne za delovno mesto, ki vam ga ponujajo. Na veliko veselje bodo potpežljivi z vami.

Tehtnica
22.9.-22.10.

V začetku tedna pričakujte nekaj emocionalnih vzponov in padcev. Bodite pripravljeni sami nase in se sprostite z meditacijo ali tekom. Čaka vas veliko projektne dela in malo počitka. Majhno presenečenje bo lahko presenetljivo dobro vplivalo na vas.

Škorpion
23.10.-21.11.

Naredite revizijo porabljenih finančnih sredstev in načrt za naprej. Kako bo vse skupaj potekalo, je odvisno predvsem od vas in malo manj od okoliščin. Petek in sobota bosta lepa in polna sonca v medsebojnih odnosih.

Strelec
22.11.-20.12.

Širokogrudnost je vaša lastnost, zato se boste počutili prav slabo, ko boste nekemu morali odreči pomoč. Naredite kaj zanimivega za večerjo, na katero nameravate povabiti partnerja. Nedelja bo zabaven dan, primeren za sprostitve.

Kozorog
21.12.-19.1.

Vaša odpornost se vam bo v začetku tedna obrestovala. Preverite situacijo v zvezi z nekim dogovorom, odkrili boste manjše pomanjkljivosti. Zelo odprti boste za vsakovrstne kompromise. Za družino si morate vzeti čas v nedeljo.

Vodnar
20.1.-18.2.

Če boste le malo organizirali svoj čas, boste uredili vse, kar ste si zadali. Vzemite si nekaj časa za osebno rast in poskrbite za svoje dobro. Potrudite se ostati motivirani za delo, ki ga opravljate, in se ne vdajajte negativnim občutkom.

Ribi
19.2.-20.3.

Najprej dobro načrtujte, potem poskrbite za družabnost in osebne projekte. Na vas bo naredila velik vtis velikodušnost prijatelja, ki vam bo kar sam od sebe ponudil posojilo. Kljub temu bo bolje, če ga ne vzamete.

Radijski program
za slovensko
manjšino
v Sloveniji

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrie Airways:
2 x povratna vozovnica!*

Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.
www.adria.si

*pristojbine niso vključene

	SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	ANGLEŠKI NOGOMETNI KLUB	NAVIHANEC, PREBRISANEC	NAPAD, NASKOK	MESTO V SREDNJI FRANCIJI	DEMOKRACIJA									
	SLOVENSKI SATIRIK IN AFORIST (ZARKO)						PREKOP									
	PREDMET, KI ŠČITI KNJIGO															
	MEHKI DEL CESA															
	LOJZE ROZMAN			BRITANSKI REŽISER ANNAKIN												
	PRITOK NILA			SKRB												
	FR. KNJIŽ. (BORIS)															
DEMOKRACIJA	SILVO TERŠEK	NEUMNOST	SPORTNIK, KI IGRA ROKOMET	IZBOČENA NOSILNA KON- STRUKCIJA	KEMIJSKI ZNAK ZA ŽELEZO	LETOVIŠČE OB CRNEM MORJU	NASILEN VSTOP V HIŠO							STANKO LORGER		
	KITICA PESMI						IVJE								DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC BALDWIN
	MOŠKI, KI IGRA NA TROBENTO									TRDI DEL VEJE						
										ZNAK Z GRBOM						
DEMOKRACIJA	MESTO NA HONSUJU				ZDRAVLJNA RASTLINA									IVAN LENDL		
	PEVKA HORVATOVA				OLGA KACJAN									MESTO V ITALIJI		
	OPUŠČANJE ZLOGA V VERZU							MARKO OKORN			ANGLEŠKO SVETLO PIVO					
								ČRT KANONI			GRŠKI MIT. VELIKAN					
	KITAJSKO SLANO JEZERO V TIBETU			TROPSKO DREVO												
				SEVERNOA. PAKT												
	MADŽARSKA IGRALKA AGAIOVA				TOČENJE SOLZA	IRENA KOHONT			RELI VOZNIK VATANEN						SLOVENSKA OBLIKOVALKA (JANJA)	RUSKA IGRALKA SAVINA
						KNJIŽEVNICA PEROCIJEVA			REKA V ARIZONI							
	PREBIVALEC KITAJSKE							ITALIJANSKI NOGOMETAS (GABRIELLE)								
	IRANSKI MUSLIMANSKI VERSKI POGLAVAR							PRI JUDIH NAGOVOR BOGA PRI MOLITVI								
DEMOKRACIJA	INDIJSKI KRALJ (IZ ČRK KOASA)						DEMOKRACIJA	TREBUŠAST EGIPČANSKI VRC								

Rešitev prejšnje križanke

GOLAR, OMOLON, ROVINJ,
EROS, NIRALA, JK, OV, ISAR,
KARIATIDA, SAMOSTREL,
OREL, ONEGA, KNE,
RANA, ARO, AIS, STIVA,
KANKAN, KOČIJA,
ORIALI, ARAL, SLAVOSPEV,
TINA, KOLESARKA,
JI, ANICA, AS

Nagrajenca 18. številke

- 1. nagrada:**
DARINKA KVATERNIK
Šmarata 12, 1386 Stari trg - Lož
- 2. nagrada:**
MARKO MODRIJAN
Raskovec 41, 1360 Vrhnika

Dobitnikoma čestitamo in ju hkrati prosimo,
da nam pošljeta svojo davčno številko.

Nagradi

- 1. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana–Rim
- 2. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana–München

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 24. 5. 2007
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka"**

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **14.5.1918** se je uprla tudi nadomestna stotnija 7. Iovskega bataljona, nameščena v mestecu Murau, 20 km od Judenburga. Med 400 vojaki so bili skoraj sami Slovenci.
- > **14.5.1955** je SZ po ustanovitvi pakta Nato ustanovila Varšavski pakt.
- > **15.5.1820** Florence Nightingale je bila pionirka v strokovnem šolanju bolniških negovalk, sedanjih medicinskih sester.
- > **15.5.1990** je JLA začela razoroževati slovensko Teritorialno obrambo. Nekateri menijo, da pomeni zato ta dan (in ne 27. junij 1991) začetek vojne v Sloveniji.
- > **15.5.1991** so v učnih centrih v Pekrah pri Mariboru in na Igu pri Ljubljani začeli usposabljanje 300 slovenskih vojakov. Ta dan se praznuje kot dan Slovenske vojske.
- > **16.5.1934** so tekmovalkam v Wimbledonu dovolili nositi kratke hlače.
- > **16.5.1991** so v Ljubljani ustanovili Odbor staršev za varstvo in vrnitev slovenskih vojakov iz JLA, ki mu je predsedoval Janez Stergar.
- > **16.5.2001** so odpri železniško progo Murska Sobota–Hodoš.
- > **17.5.1821** se je rodil bavarski duhovnik in zdravilec Sebastian Kneipp.
- > **17.5.1942** je odšla na teren prva oborožena skupina protikomunistično usmerjenih borcev. Šlo je za odgovor na nasilje komunistov, ki so začeli z bratomorno vojno. Komunistična tajna policija VOS je do 22. maja 1942 umorila najmanj devetsto Slovencev, »možnih nasprotnikov« komunistične revolucije.
- > **17.5.1950** se je rodil predsednik Slovenije Janez Drnovšek.
- > **18.5.1990** je sekretar za ljudsko obrambo Slovenije Janez Janša prepovedal oddajanje orožja slovenske Teritorialne obrambe v skladišča JLA.
- > **19.5.1869** se je v Kamniku rodil slovenski pesnik in dramatik Anton Medved.
- > **19.5.1906** je bil odprt Simplon, to je 19,8 km dolg železniški predor skozi goro Monte Leone v švicarskem kantonu Wallis.
- > **19.5.1932** se je na ljubljanski univerzi začel tridnevni protest študentov zaradi zahteve Saveza študenata tehnike iz Beograda, da se sme z njimi dopisovati samo v cirilici.
- > **19.5.1991** predlog avstrijskega zunanjega ministra Aloisa Mocka na sestanku t. i. pentagonale v Bologni, naj evropski politiki nehajo podpirati celovitost SFR Jugoslavije, ni bil sprejet.
- > **20.5.1734** se je v Breznici pri Radovljici rodil slovenski čebelar in slikar Anton Janša.
- > **20.5.1991** je bilo v Cankarjevem domu v Ljubljani veliko protestno zborovanje staršev, sorodnikov in prijateljev slovenskih vojakov v JLA.

POGLED NAZAJ (OD 14. 5. DO 21. 5.)

Izrael

Po odhodu zadnjih britanskih oboroženih enot in izteku britanskega mandata v Palestini je judovski narodni svet pod predsedovanjem Davida Ben Guriona **14. maja 1948** razglasil ustanovitev države Izrael. Meje nove države pa še niso določene. Že naslednji dan vzplamtijo boji med Arabci in Izraelci.

Kmalu po nastanku države Izrael so arabske enote napadle judovska naselja. Izraelska vlada razglasi Hagano, paravojaško skrivno organizacijo, za redno državno vojsko. Posredovanje Varnostnega sveta ZN v palestinskem spopadu je sprva neuspešno. 17. septembra judovski teroristi ustrelijo pooblaščenca ZN

švedskega grofa Folkeja Bernadotteja. Skrivna pogajanja med izraelskimi in egiptovskimi predstavniki, ki so se začela v Parizu po ustanovitvi Izraela, propadejo oktobra, ker Izrael zavrne zahtevo, naj se odpove zasedanju arabskega ozemlja. Posledica vojaških spopadov je množičen beg arabskih Palestinecev z ozemlja pod izraelsko oblastjo.

Pliberška tragedija

Po hudih bojih se je večinska skupina 200.000 hrvaških vojakov prebila do bližine državne meje južno od Pliberka. Tam so spet odbili partizanske napade in odklonili vdajo. A Angleži so jih ustavili. Ko so hrvaški delegati angleškemu generalu Scottu na pliberškem gradu **15. maja 1945** izrazili željo, da bi se vda-li Angležem, jim je odgovoril, da se morajo vdati Titovim silam, sicer bo prisiljen uporabiti orožje. Titov komisar Basta jim je vpriči Scotta obljubil, da bo nova oblast z njimi človekoljubno ravnala.

Partizani so izločili oficirje in jih pod močno stražo gnali v Maribor, jih na Teznu postrelili in pometali v protitankovske jarke. To je največje množično hrvaško grobišče. Vča-

sih so zgodovinarji trdili, da so tam postrelili 1.400 hrvaških oficirjev, danes navajajo veliko večjo številko. Del hrvaških množic so partizani gnali do Celja, kjer je v okolici tudi večje število hrvaških grobov, nato pa ob Savi proti Hrvaški. Ko so prišli pri Krškem in Brežicah z njimi na ravnino, so zlasti pri Kostanjevici nanje množično streljali. Na hrvaški strani so vojake razdelili v več kolon. Med potjo so padale žrtve toliko časa, dokler ni bilo kolon konec. To so bili t. i. marši v smrt. Ker se je hrvaška tragedija začela pri Pliberku, jo hrvaški zgodovinarji imenujejo pliberška; je veliko večja kot slovenska vetrinjska.

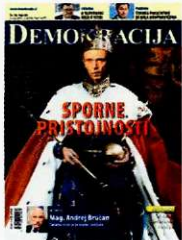
Drnovšek zamenja Peterleta

Slovenska skupščina je **15. maja 1992** potrdila novo vlado Janeza Drnovška, ki je zamenjala vlado Lojzeta Peterleta. Drnovšek je dobil 126 glasov, kar je zadoščalo za zamenjavo vlade. S tem je bilo konec Demosove vlade. Drnovšek, novi predsednik LDS, je sestavil vlado t. i. male koalicije. Sestavljali so jo: Liberalno demokratska stranka, Socialdemokratska stranka Slovenije, Zeleni Slovenije, Socialistična stranka Slovenije in Demokratska stranka. Od strank, ki so bile za časa Demosove vlade v opoziciji, v Drnovškovo vlado ni bila povabljen samo Stranka demokratične prenove (Sedanji socialni demokrati), ker so socialisti menili, da mora biti »vlada strogo sredinska, brez SDP«, kljub temu pa so »prenovitelji«, kot so se imenovali nasledniki komunistov, podpirali novo vlado.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kraščno koli drugo prepričanje.

št. 18/20

Vztrajati z argumenti

Vesel sem bil prispevka zgodovinarja dr. Janka Prunka 3. maja v Demokraciji. Strinjam se, da je treba vztrajati z argumenti. Nava-ja kar nekaj zgodovinskih dejstev iz odnosov do Hrvatov in Hrvaške v zadnjih dobrih sto letih, ki so bili bolj odnosi prijateljstva in sodelovanja kot pa sporov. Na koncu se sklicuje na stanje 25. 6. 1991, da Hrvaška privoli v sporazum in si v novem evropskem redu v svojem slovenskem sosedu zagotovi dobrega in zanesljivega prijatelja. Dr. Prunk verjetno tudi današnje dogajanje med sosedama dobro pozna, zato lahko pričakujemo, da se v ozadju le nekaj premika. Sicer sem zaman iskal informacijo o delovanju mešane zgodovinske komisije.

Slovensko povezovanje z Balkanom nikoli ni izražalo nadvlade boljšega in razvitejšega, ampak obratno. Mislim, da je bil to glavni razlog za neuspehe. Tudi danes je največja ovira za

normalizacijo odnosov razlika v razvitosti. Prepričan sem, da odprtih vprašanj z južno sosedo ne bo mogoče urediti z neutemeljenim poudarjanjem prijateljstva. Čakati, da se nam južna sosedna pridruži v EU in doseže našo stopnjo razvoja, bi bila že kar neumnost. Razlike torej so in s tem moramo živeti. Na drugi strani pa obstaja izredni potencial, kar so že spoznali v EU. Tudi Slovenija mora to sprejeti. Hrvaška je lahko ponosna na daljšo in bogatejšo državniško zgodovino, ne more pa to biti podlaga za stalne poskuse prevlade.

Naš znani zgodovinar med drugim zapiše: »Slovenski komunisti zaradi socialističnega internacionalizma ter parole o bratstvu in enotnosti vprašanja meje niso načenjali.« To je že res, vendar zgodovinska dejstva govori, da se je južni sosed praviloma le popuščalo. Pravična meja je zgodovinski dolg prav iz časov komunizma. Jugoslavija je na zahodu popuščala na račun Slovenije, na jugu pa je v tem času Hrvaški dovoljevala ustrahovanje in celo poboje Slovencev v Razkrižju in Štrigovi. Če se Hrvaška sklicuje na večstoletno državniško tradicijo, mora priznati tudi prastaro občino Piran.

Za rešitev odprtih vprašanj s Hrvaško je treba dokončno pretrgati s popuščanjem. Zgodovinska komisija naj izpostavi tudi neprijetna vprašanja. Še vedno sem prepričan, da moramo pomembnejša odprta vprašanja rešiti pred vstopom južne sosedo v EU. Potem lahko z obeh strani sledi resnično približevanje v prijateljstvu. Tudi evropskim simpatizerjem Hrvaške bo omogočen objektivnejši pogled na zanimivi, topli in blagi Jadran.

Ernest Pušnik, Hrušica

Mediji in javno mnenje

Da mediji krojijo in oblikujejo javno mnenje, nesporno drži. Tega so se vedno dobro zavedali oblastniki totalitarnih režimov, ki so si lastili medijski monopol, hkrati pa izvajali cenzuro tiska.

S političnimi spremembami se je na medijskem področju tudi v Sloveniji začelo spreminjati, a lepo zvenече besede, kot so: medijska pluralnost, svoboda tiska, novinarska diskretnost, različni ljudje zelo različno razumejo in tako v liberalnem tisku o novinarskem kodeksu skoraj ni sledu. Svoboda tiska nikakor ne pomeni, da si lahko kdo dovoli v mediju širiti neresnico o nečem ali nekom. V ne zelo oddaljeni preteklosti – v času Demosove vlade – si je novinarka Radia Slovenija, zavedajoč se medijskega vpliva na poslušalce, dovolila uvajati in prakticirati nov pozdrav: »Dobro jutro, revščina, dober dan, žalost.« Resnici na ljubo je treba zapisati, da ni bilo takrat ne revščine in ne žalosti. Kot profesionalna novinarka bi že morala vedeti, da v komunistični Jugoslaviji življenjski standard ni temeljil na gospodarski uspešnosti in ustvarjalnosti, ampak na (pre)velikem zadolževanju države – z najemanjem tujih kreditov –, kar pomeni, da je bil to lažni standard, ki ni mogel trajati v nedogled. Mogoče je razumeti, da novinarji pod totalitarno komunistično oblastjo niso dvignili glasu, ko se je država utapljala v dolgovi, ker bi bil tisti, ki bi si to upal, že naslednji dan suspendiran ali bi se mu zgodilo še kaj hujšega. Teže pa je razumeti, da nekateri časnikarji in novinarji liberalne smeri obtožujejo demokratično izvoljeno državno oblast in hočejo z medijsko propagando ustvariti občutek materialne revščine. Bolj samoumevno bi se bilo zamisliti, kako uspe Sloveniji in naši vladi kljub odplačevanju velikih tujih posojil, ki jih je po-

dedovala, ohranjati primeren življenjski standard, ki ga nam celo sosednje države zavidajo. Neokusno, neodgovorno in sporno je tudi, da nekatera liberalna občila in trobila pišejo in poročajo o totalitarni vladavini komunizma, v kateri so bili izpostavljeni stalni in ostri medijski cenzuri.

Je že prav, da si malo osvežimo spomin na čase stroge medijske cenzure, da bomo znali prav ceniti in vrednotiti svobodo tiska in novinarsko diskretnost. Za ilustracijo še en primer cenzure iz tistih časov. Starejši pomnimo, da je bil najstrožje cenzuriran in pogosto na udaru katoliški tednik Družina. V eni od njenih števil je bil objavljen kratek članek z naslovom Nočemo preštevavanja, nanašal pa se je na preštevavanje učencev, ki so obiskovali verouk. V tem zapisu je avtor citiral tudi člen ustave, ki zagotavlja versko svobodo. Citirani člen ustave je bil za komunistične oblastnike zadosten razlog, da so tisto številko Družine zaplenili. Ali je mogoče, da imajo nekateri nostalgijo po takšni medijski in siceršnji »svobodi«?

Moje osebno mnenje je, da gre glasilu Demokracija oz. njenemu uredništvu velika zasluga za oza-veščanje slovenske javnosti, kar posledično zmanjšuje vpliv liberalnih glasil in trobil na slovensko javnost in javno mnenje. Povedano preprosto: po zaslugi demokratičnih in resnicoljubnih javnih občil liberalna trobila ne morejo več po svojem okusu oblikovati javnega mnenja in tudi ne več tako uspešno zavajati ljudskih množic in z njimi manipulirati, vsaj večinsko ne.

Ivan Glušič, Mozirje

Praznik, ki nas razdvaja

Sedemindvajseti april je najbolj nenormalen praznik. Dolga desetletja so nam bijali v glavo, da je to dan ustanovitve OF oziroma Protiimperialistične fronte. Pre- ▶

▶ mnogi smo imeli mešane občutke, kaj sploh praznujemo.

Predsednik vlade je na Pohorju v skrajno spravljivem tonu pozval državljane, naj končno pozabijo na svojo krvavo preteklost. Imel je prav. Minilo je 62 let, odkar se je končala najbolj krvava vojna v zgodovini našega naroda. Razdvojenost in mistificiranje zločinov bi se morala končati. Toda živimo v čudnih časih. Borci t. i. NOB so v veliki večini že pokojni. Na njihovih proslavah nastopajo ljudje, rojeni večinoma po končani vojni. Kaj jih združuje? Večinoma so to potomci dolga desetletja privilegiranih državljanov. Nikakor se ne morejo sprizniti, da so tudi oni navadni državljani. Nekdanji jugokomunistični režim je temeljil na terorju in privilegijih, ki so jih na veliko podeljevali vsem, ki so trobili v njihov rog in pačili zgodovino, ki je bila dekla režima. Zato se ne čudim, da je predsednik ZB Stanovnik zvečer na TV ponovil že tolikokrat izrečeno laž, da partizanska vojska ni kriva za zločinske poboje, kriva je jugoslovanska armada. Tako govori človek z vrha nekdanjega režima in dolgoletni privilegiranec. Novinar Vodušek ga ni vprašal, kdo je sestavljal sezname pomorjenih. Ne, NOB ni kriv za bratomorno vojno in monopoliziranje odpora. Mirno je tudi rekel, da je v ZZB 52.000 članov, od tega 32.000 veteranov. Tako pridemo do ugotovitve, da jih je skoraj toliko, kot jih je bilo leta 1945. 62 let je torej šlo mimo njih.

27. aprila sem šel čez Prešernov trg. Bil je nastlan z letaki z oznako OF. V glavnem so blatili sedanjno vlado, podpisan je bil Mladi forum, podmladek nekdanjih komunistov oziroma stranke, ki

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

jo vodi Borut Pahor. Menim, da je slika kristalno jasna. Levica se še vedno ne more sprizniti, da nimamo več enopartijskega sistema in državnih privilegirancev. Nastopa že tretja in četrta generacija. Pahor nastopa kot veliki demokrat, a bojim se, da je vse to farsa. Blatenje sedanje demokratične vlade je vsakdanja praksa. Nič jih ne zanimajo dobri rezultati. Uporabljajo vse metode za diskreditacijo vseh, ki so res demokrati. Praznik, kot je 27. april, naj se čim prej odpravi. Takšni prazniki netijo spore med državljani, obujajo žalostne spomine na polpreteklo dobo in nas, starejše, spominjajo, da smo morali mladost preživeti v skrajno nedemokratičnem režimu pod vodstvom najmračnejših krvnikov našega malega naroda. Dolga desetletja smo malikovali tiste, ki so povzročili največ gorja našemu narodu, premnoge naše buditelje pa so prepustili pozabi. Zato smo tudi duhovno poškodovani. Sprejmimo poziv predsednika vlade Janeza Janše kot resen opomin, da mora naša mlada država odrasti brez zgodovinske

navlake, laži in prikrivanja dejstev mladi generaciji. Zgodovinarji naj končno povedo resnico brez olepševanja, pa naj gre za kogar koli. Zgodovina ne sme biti dekla režima, kot je bila v vseh totalitarnih režimih.

Alojz Dragoš, Ljubljana

V primežu revolucionarne preteklosti

Medtem ko so skoraj vse države nekdanjega vzhodnega (rdečega) bloka vsaj z delno lustracijo opravile s poveličevanjem in slavljenjem revolucionarnih »zaslug«, Slovenija še vedno ostaja hvaležna osvoboditeljem, v resnici boljševističnim revolucionarjem, ki so maja 1945 Slovenijo iz nacistične strahovlade pripeljali v boljševistično, ta pa je bila še usodnejša za številne Slovence, ki se niso obrnili po vetru. Zgodovinsko znano je, da se je nacifašističnemu okupatorjevemu terorju prvi uprl kraljevi general Draža Mihailović, vendar so rdeči revolucionarji v njem videli veliko nevarnost za svojo revolucijo. Zato so prevzeli monopol in pod

smrtno kaznijo prepovedali vsakršen odpor proti okupatorju, ki ne bi bil izveden pod rdečo zvezdo, srpom in kladivom. V vojnih pobojih do januarja 1946 naj bi bila komunistična oblast pomorila 13.536 Slovencev, kot piše zgodovinarica dr. Tamara Griesser Pečar v Večer, 7. aprila 2006. Po njenih besedah bi morali imeti pobijanje civilnega prebivalstva s strani Titovih partizanov za vojni zločin, in pravilno ugotavlja, da pri nas še vedno prevladuje mnenje, da je kritika NOB ne glede na njegove zločine še vedno nedopustna, tisti, ki to počno, pa se označujejo kot zagovorniki fašizma in nacizma. Samo spomnimo se, kako grozljiva je bila depeša Edvarda Kardelja, ki jo je junija 1945 poslal predsedniku slovenske vlade Borisu Kidriču, da je treba s čiščenjem (beri ubijanjem) pohiteti, še preden bi prišlo do Titove amnestije. Če primerjamo te grozote s strani Kardelja in seveda tudi Mačka (da ne pozabimo na pohorsko afero!), pridemo do spoznanja, da niso samo nacisti imeli zločincev tipa Himmler in Eichmann, temveč tudi Titova Jugoslavija. Medtem

PRIMORKA Trstelj - 67. kanal
Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

tv

UTRINKI IZ EUROPARLAMENTA
Lojze Peterle

petek, 25.5.2007 ob 20.30

ko so v Srbiji četnikom priznali enak status kot partizanom, v Sloveniji gonja proti tistim (tudi slovenskim četnikom), ki so se uprli boljševidni strahovladi, ne pojenja. Tako smo najverjetneje tudi edina država v Evropi, ki te hudodelce še slavi, in tako imamo edini v Sloveniji še vse ustanove, šole, ceste in mostove imenovane po njih. Res smo lahko zelo ponosni!

Roman Kralj, Maribor

O izbrisanih

Mlatenje prazne slame v Piramidi 24. aprila, posebno sprevedanje gospe Pečanove in neresnične navedbe sogovorca, ki slovenščine niti ne obvlada dobro, me je tako pogrelo, da sem se odločil opisati svoje doživljaje v zvezi s tem problemom. Pred nekaj leti sem se v nekem zdravilišču spoznal z možakom srednjih let, ki je dobro govoril slovensko, vendar sem kmalu ugotovil, da je priseljenec z juga (Srb iz Bosne). Vsakomur namreč uide kak naglas, po katerem ugotoviš njegov izvor. Dejal mi je, da je takoj po objavi, naj se priseljenci odločijo sprejeti slovensko državljanstvo, to uredil do predpisanega roka (ki je bil nato podaljšan še za obdobje šestih mesecev). Vseskozi je zaposlen, za enako delo je enako plačan kot Slovenci.

Nato sem mu sam opisal svoj doživljaj. Kmalu po letu 1992 sem nekega dne v nekem podjetju iskal tehnika, pa sem vprašal prvega delavca, na katerega sem naletel, kje bi ga našel. Odgovoril mi je: »Mi ovde radimo, a on sredi u kancelariji.« Vprašal sem ga, kako dolgo

je v Sloveniji. »Ja sam ovde več osamnaest godina.« Po kratkem pogovoru sem končno vprašal, zakaj se v vseh teh letih ni naučil slovenščine. »Ja volim svoj jezik.« Rekel sem, da je lepo, če ljubi svoj jezik, da pa bi po toliko letih vendarle moral znati jezik ljudi, med katerimi živi. »Svejedno me Slovenci razumiju i ja njih dobro razumijem!« Vprašal sem ga, ali si je že uredil državljanstvo. »Zašto? To je sve privremeno, to je samo privremeno.« Podobnih ljudi sem srečal še več.

Moj sogovorec v zdravilišču se je »razsrdil« in izjavil: »Vidiš, za take ljudi naj zdaj mi plačujemo. Pa ja ne bodo Slovenci tako nori, da bi to dopustili?!«

Nikar ne mislite, da sem si kaj izmislil, lahko bi napisal še kaj več o takih norijah, a naj bo dovolj. Pogovor sem že tako in tako skrajšal.

Franc Alojzij Šet, Šentjur

Policijske plače

Gospod Prah, predsednik policijskega sindikata, moram vam povedati, kaj si državljani, ki vas plačujemo, mislimo o vaši zahtevi po plačah, višjih od plač sorodnih služb. S stavko si policisti in skriti akterji niste pridobili simpatij in naklonjenosti javnosti. Jasno je, da je zadeva politična in so jo zakuhal tisti, ki zaradi izgube volitev niso naklonjeni sedanji vladi. Tako bo tudi v prihodnje!

Nizki dohodki policistov niso od včeraj. Zakaj se pod prejšnjo vladavino niste nikoli razburjali ter z izsiljevanjem in s stavko zahtevali višjih plač?

Čeprav nasprotniki že vse od začetka mečejo vladi polena pod noge, kolikor je največ mogoče, je ta pod vodstvom gospoda Janeza Janše Slovenijo pripeljala do rasti in razvoja ter velikega ugleda v svetu, kakršnega doslej še ni imela. Vse to bo omogočilo vsem ljudem visok življenjski standard in ne kot doslej, ko so ga bili deležni le tisti pri koritu.

Prej ali slej bodo tudi pohlepni in grobi izkoriščevalci zaposlenih, ki so v preteklosti prisegali na solidarnost in delavske pravice, spoznali, da je dobrine in dobiček treba deliti, saj s sabo v »nebesa« ne bodo mogli ničesar vzeti.

Mihaela Afner, Celje

Usedline preteklosti!

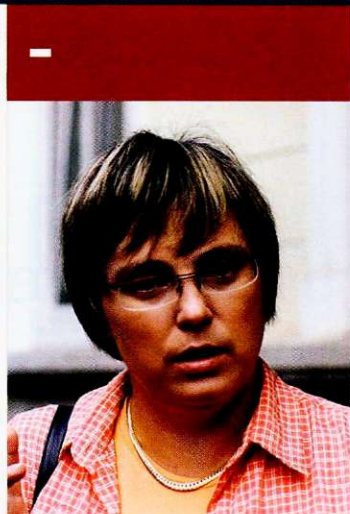
Marija Vodišek

Pojem, ki ga je uporabil spoštovani akademik dr. France Bernik v oddaji »Zvezdno nebo« na TVS 2 6. maja 2007. Oddaja, ki bi jo moral vsak kolikor toliko »funkcionalno« pismen Slovenec slišati in predvsem dojeti. Stanje duha, ki kot posledica usedlin preteklosti obremenjuje številne Slovence. Starejše in zaradi njih na žalost tudi mlajše. Prevladuje mišljenje: česar smo se naučili, ne bomo spreminjali. To zahteva od človeka preveč duševnega napora in večina tega ne zmore. Zato pa lahko uspevajo medijski manipulatorji, ki rastejo kot gobe po dežju. Ti manipulatorji, pišoči, ustvarjalci videov ter nastopajoči v javnosti, so neutrudni. So res tako prepričani, da imajo prav, ali pa jih vodi le obsedenost z oblastjo, ki je nimajo? Izkoriščajo funkcionalno nepismenost, celo zavrtost bralcev in poslušalcev. Eden takih izstopajočih medijev je »informativna« oddaja Svet na Kanalu A. Oddaja, ki jo vodi Marko Potrč, ni samo tendenciozna, temveč pogosto tudi hujskaška. 4. maja je na primer uporabil več let stare posnetke rušenja slovenskih vikendov na Hrvaškem, kar se je dogajalo še v času Drnovškove in Ropove vlade, voditelj pa je s temi dogodki obremenil sedanjo vlado, češ da se ne odziva, kot bi se morala. Napadel je tudi generalno državno tožilko, s tem ko je branil prejšnjo. 7. 5. 2007 je v isti oddaji, ki naj bi bila »informativna«, postregel z nepreverjenimi podatki glede 56 milijonov evrov evropskih sredstev, namenjenih regionalnemu razvoju oz. stanovanjem. Po prepričanju voditelja smo jih izgubili zaradi arogantne vlade. Resnična dejstva pa so povsem drugačna. A to za Marka Potrča ni pomembno. Glavno je, da vrže med poslušalce zmaličeno informacijo, saj je glavni cilj oddaje diskreditacija sedanje vlade. Še nekaj pripomb glede »preverjenih«, na kar se sklicujeta predvsem Dušan Kumer in Davorin Terčon, oba v parlamentarni komisiji za nadzor Sove. Mnogi, če ne kar večina Slovencev smo bili preverjeni. Pri tem je važen predvsem sklep, ki ga je moral tisti, ki je preverjal, napisati. S tem »zaključkom« so te opredelili, kam spadaš, kar Kumer in Terčon dobro vesta. Pokažeta naj torej »zaključek«, če hočeta, da jima bomo verjeli, da sta bila samo »žrtvi« totalitarnega režima. Zanima me, pa ne le mene, kako lahko Borut Pahor, evropski poslanec, ki za to funkcijo prejema evropsko plačo, sicer pa predsednik SD, večino časa preživi v Sloveniji. Ne le preživi, temveč je nadvse politično aktiven, saj se povsod pojavlja kot morebitni kandidat za predsednika Slovenije ali pa premierja, kar SD še bolj mika! Prav je, da se bodoči kandidat čim prej predstavi, vendar je to za Pahorja že »predvolilna predsedniška kampanja«, ki jo nekdo financira. Kdo? Še eno dobronamerno opozorilo vsem slovenskim medijem ne glede na svetovni nazor. Pariški Le Monde, ki nikakor ni desničarski, v svojih člankih novega francoskega predsednika Nicolasa Sarkozyja niti enkrat ne označi za konservativca. Konservativnost si prizadeva ohranjati »stare vrednote«, ideje in privilegije. Torej so pri nas konservativci le dolgoletni komunistični funkcionarji, kot je Miran Potrč, ki se predstavlja kot demokrat, kar pa nikoli ni bil in nikoli ne bo.

Radio Alpski val
www.alpskival.net
 † 05 38 11 886
 † 05 38 11 674

Politični semafor

Mudi se ji Iz urada pooblaščenke za dostop do informacij javnega značaja Nataše Pirc Musar so nadvse pohiteli in nam kmalu potem, ko je ljubljansko okrajno sodišče zavrnilo našo pritožbo na odločbo o plačilu globe zaradi objave plač na Delu, poslali nov poziv za plačilo globe. No, s plačilom pa vsaj za zdaj ne bo nič, saj je okrajno sodišče isti dan sporočilo, da se plačilo odloži, dokler se o zadevi (predlog je podal tožilec Hinko Jenull) ne izreče Vrhovno sodišče RS.

Proti pedofilom Poslanka SNS Barbara Žgajner Tavš je pretekli teden na vlado naslovila poslansko pobudo, v kateri vlado poziva, naj oblikuje poseben zakon, s katerim bi uzakonili varuha otrokovih pravic, hkrati pa uvedli javni register pravnomočno obsojenih pedofilov. Če je pobuda o varuhu dobrodošla, pa bi se veljalo vprašati o smiselnosti uvedbe registra pedofilov. Javna objava takšnega registra bi namreč lahko povzročila, da bi množice zakon vzele v svoje roke.

Delavna poslanka Evropska poslanka Romana Jordan Cizelj je zagotovo ena bolj delavnih poslank. V evropskem parlamentu poleg rednega dela opravlja tudi delo stalne ali nadomestne članice v dveh odborih in dveh delegacijah parlamenta. V Sloveniji je članica upravnega odbora Sklada za financiranje JEK Krško, predsednica Društva jedrskih strokovnjakov Slovenije, podpredsednica SDS in predsednica Ženskega odbora SDS. Skratka, dela ji nikoli ne zmanjka.

Popravki je ne motijo več

Če je bila poslanka Majda Širca še lani, ko so v parlamentu sprejemali zakon o medijih, nadvse kritična do njega, posebej do člena, ki medijem nalaga, da morajo popravek ali mnenje na članek objaviti na istem mestu, kot je bil objavljen članek, je do danes njena kritičnost očitno splahnela. Še več. Pretekli teden smo z Inšpektorata RS za kulturo in medije oziroma od njegovega inšpektorja Ivana Pala na Demokracijo prejeli dopis, v katerem nas je obvestil, da je Širčeva od njega oziroma inšpektorata zahtevala, naj nas kaznuje z globo. Po navedbah Širčeve bi morali globo plačati zato, ker njenega odgovora na članek Milijoni za moža Majde Širca v zadnji aprilski številki Demokracije nismo objavili na istem mestu in v isti rubriki, kot določa zakon in kot je zahtevala Širčeva, ampak v rubriki Odzivi in mnenja.

Širčeve torej sporni popravki, ki jim je še pred časom tako na-

sprotovala in so dejansko ena večjih neumnostih v novi medijski zakonodaji (predstavljajte si, da bi v rubriki politika namesto članka brali odgovor Majde Širca), sploh ne motijo več in jih s pridom izkorišča, kadar gre zanjo in njenega moža. Je potemtakem sploh še čudno, da njena nekdanja stranka tako klavrno razpada? A. K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR / 6.200,00 SIT
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	27,95 EUR / 6.700,00 SIT
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR / 4.990,00 SIT
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR / 8.500,00 SIT
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR / 4.900,00 SIT
☐ NOVO Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR / 7.668,48 SIT
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR / 5.741,77 SIT
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR / 3.906,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR / 6.727,00 SIT
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR / 990,00 SIT
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR / 10.850,00 SIT
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR / 4.991,00 SIT
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR / 5.300,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR / 4.449,00 SIT
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR / 6.696,00 SIT
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR / 4.232,00 SIT
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR / 3.840,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR / 6.460,00 SIT
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR / 4.400,00 SIT
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR / 3.000,00 SIT
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR / 2.500,00 SIT
☐ Jože Zemljčič: Življenje je večna borba	8,34 EUR / 2.000,00 SIT

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 230 06 61.**Poštnino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.Obvestilo potrošnikom:
Cene so preračunane po tečaju zamenjave:
1 EUR = 239,64 SIT.**Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Fantje, petek je.
Kje ste?

Popravljam pipo!
Pridem.

Končujemo reklamo.
Pridem čez pol ure.
Še preden Jure
popravi pipo. Stavim!

Takoj pridem,
samo še avto parkiram.

PRITISNI

Ej, jaz sem na rentgenu.
Ne sprašujte ...
Uuu, kakšna sestra ...

GOVORI

NOKIA
Connecting People

Z VSEMI NAENKRAT!

Predstavljamo vam novo storitev Pritisni in govori s katero se lahko kot po "walkie-talkieju" v promocijskem obdobju **brezplačno** pogovarjate z več sogovorniki hkrati.
www.mobitel.si/PG

